

MŪŠŪ GIRIOS

2013 / 04

METAS ATSINAUJINTI BE JOKIO PABRANGIMO

pirk
išsimokėtinai

Sutarties terminas	iki 12 mėn.
Vartojimo kredito suma	nuo 150 Lt iki 15 000 Lt
Metinės palūkanos	0 %
Sutarties sudarymo mokestis	0 %

Akcija galioja nuo 2013 04 15 iki 2013 06 30 firmų STIHL ir VIKING įrenginiams.

SNORO
lizingas

Skolinantis 1200 Lt, kai sutartis sudaroma 12 mėn. be pradinio įnašo, fiksuota metinė palūkanų norma – 0%, sutarties mokestis – 0%, BVKKMN – 0%, eilinės įmokos suma – 100 Lt., o bendra jūsų kaip vartojimo kredito gavėjo mokama suma – 1200 Lt. Jums gali būti pasiūlytos ir kitokios sąlygos, atsižvelgiant į lizingo bendrovės atliktą jūsų mokumo ir rizikos vertinimą, taip pat jei pasirinksite ilgesnį nei 12 mėn. sutarties terminą.

STIHL®

Oficiali firmų STIHL ir VIKING atstovė Lietuvoje – Mocevičiaus firma „Ginalas“,
Esperanto g. 26, Kazlų Rūda, tel. (8 343) 96 464
www.ginalas.lt

VIKING®

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2013 m. balandis Nr. 4 (780)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešojo istaiga „Mūsų girios“
A. Juozapavičiaus g. 10a
09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt
www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Raimondas Juzikis,

Andrius Kuliešis,

Romas Kupstaitis,

Vygantas Mierkis,

Edvardas Riepšas,

Benjamins Sakalauskas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė

Jūratė Kuusienė

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10609;

el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2055 egz.

Kaina 10,50 Lt, su nuolaida 7 Lt

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor – in – chief R. Vasiliauskas

A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.
„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Kronika	2
Aktualijos	4
V. MAZURONIS, R. VASILIAUSKAS. Miškas yra visų mūsų turtas	4
N. KUPSTAITIS. Koks darbas laukia miškininkų, Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai	6
Miškininkystė	8
leškant miškininkavimo praktika pagrįstų sprendimų	8
Aptartas neteisėtos veiklos miškuose prevencijos stiprinimas	11
V. VASILIAUSKAS. Žievėgraužis tipografas gali egzaminuoti miškininkus	12
E. BARTKEVIČIUS, A. PLIŪRA, V. SUCHOCKAS. Hibridinės drebulės sodmenų išauginimas iš gyvašaknių	16
A. MALINAUSKAS. Mažoji melioracija: reikalingumas ir galimybės Lc, Ld ir Lf augaviečių kirtavietėse	20
R. DELTUVAS. Povilo Matulionio karjera Rusijos miškotvarkoje	22
J. ŠEPETIENĖ. Miškininkystės katedra laiko tėkmėje...	24
Urėdijose	26
N. GRIGAITĖ. Šiaulių miškų pristatymas senjorams – rimtas išbandymas ir malonumas	26
Profesijų veikla	32
A. RAUKA. Kolektyvinė sutartis – įmonės įstatymas	32
I. RUGINIENĖ. Jaunimas domisi profesinių sąjungų veikla	33
Privatus miškai	34
R. VIŽLENSKIENĖ. Miškų savininkų apklausos rezultatus apžvelgus	34
Medžioklė	36
L. BALČIAUSKAS. Plėšrūnų apskaita ir monitoringas	36
V. KUBILIŪTĖ. Kasmetinis miškininkų ir medžiotojų susitikimas Šakiuose	38
J. GEDŽIUVIENĖ. Rudagalvio kiro klajonės po Europą	40
Laisvą minutę	41
Išėję negrįžti	42
Datos	44
Naujos pareigos	44

Kovo 24-28 d. Madride (Ispanija) vyko tarptautinė konferencija „**Early Stage Researcher Visibility Initiative at the 2013 COST Forests their Products and Services Annual Progress Conference**“. Iš LAMMC Miškų instituto joje dalyvavo doktorantai A. Norvila ir P. Žemaitis. Konferencijoje pristatyti metiniai ataskaitiniai pranešimai apie vykstančius ar jau įvykdytus darbus, susijusius su miškų produktais ir paslaugomis COST veikloje, pabrėžta jaunųjų mokslininkų įtaka ir svarba ateities mokslui. Doktorantai pristatė savo vykdomų mokslinių tyrimų standinius pranešimus.

Kovo 26 d. Generalinėje miškų urėdijoje įvyko **Generalinės miškų urėdijos darbo grupės dėl biokuro iš miško kirtimo atliekų ir neliukvidinės medienos iš jaunuolynų ugdymo kirtimui biokurui gaminti ruošos, prekybos ir teisinės bazės tobulinimo susitikimas su Energijos išteklių biržos UAB „Baltpool“ atstovais**. Posėdyje dalyvavo Respublikos Prezidentės patarėjas N. Rasburskis, GMU vyriausiasis patarėjas, darbo grupės vadovas A. Vancevičius, miško resursų ir prekybos mediena vyriausiasis specialistas G. Paltanavičius, miškų urėdai, UAB „Baltpool“ Verslo linijos vadovai V. Jurkevičius ir V. Jonutis, LITBIO-MA prezidentas R. Lapinskas. Posėdyje UAB „Baltpool“ atstovai pristatė galimybių studiją „Miškų urėdijos ir „Baltpool“ biokuro biržos bendradarbiavimo galimybės“. A. Vancevičius pažymėjo, kad miškų urėdijos galėtų dalyvauti Energijos išteklių biržoje („Baltpool“), kaip biokuro miško kirtimo atliekų tiekėjas, tačiau reikia pakeisti Prekybos mediena taisyklės ir pasiūlė galimus variantus: a) taisyklėse numatoma teisė pirkti miško kirtimo atliekas pačioms urėdijoms iš savęs per AMEPS (pirkimo kaina atitiktų rinkos kainą), b) taisyklėse numatoma teisė pirkti miško kirtimo atliekas urėdijoms vieniems iš kitų per AMEPS, c) (alternatyvus) nustatomi principai, kokia dalis miško kirtimo atliekų gali būti neparduodama iš miškų urėdijos per AMEPS. Darbo grupės vadovas pažymėjo, jog būtina suvienodinti biržos bei miškų urėdijose naudojamus matavimo vienetus. V. Jurkevičius paaiškino, kad siekiant sėkmingesnės biokuro biržos veiklos bus keičiamas LR Vyriausybės 2003 03 03 nutarimas Nr. 277 „Dėl įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti, pirkimų tvarkos patvirtinimo“, Centralizuotos prekybos biokuru taisyklės bei Energijos išteklių biržos reglamentas.

Kovo 29 d. Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijoje vyko viešas šio parko **vidinės miškotvarkos projekto svarstymas**, kuriame dalyvavo atstovai iš Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Valstybinio miškotvarkos instituto ir Neringos savivaldybės administracijos. Vidinės miškotvarkos projektą pristatė A. Brukas.

Nuo balandžio 1 d. įsigaliojus žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo kvitams, sezoniniams, aukštos kvalifikacijos nereikalaujantiems žemės ir miškų ūkio darbams galima įdarbinti asmenis supaprastinta tvarka. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Žemės ūkio ministerija patvirtino žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvito formą ir pildymo tvarką. Paslaugų kvitų knygeles paslaugų gavėjai gali įsigyti „Sodros“ teritoriniuose skyriuose.

Balandžio 4-6 d. Aleksandro Stulginskio universitete vyko kasmetinė tarptautinė žemės ūkio **paroda „Ką pasėsi...2013“**. Jos metu surengtos ASU atvirų durų dienos; pristatyta paroda „Šveicarijos kraštovaizdžio architektūros bruožai“ (vadovai – M. Jakob, Harvardo universitetas; M. Pilkauskas, ASU) bei per 30 teminių pranešimų. ASU Miškų ir ekologijos fakulteto prof. G. Brazaitis ir dr. Ž. Preikša pristatė pranešimą „Pakartotinė kertinių miško buveinių inventorizacija: tikslai, eiga ir tikėtini rezultatai“.

Balandžio 4 d. Aleksandro Stulginskio universitete organizuotas Lietuvos miškininkų sąjungos Girininkų bendrijos tarybos posėdis, kuriame dalyvavo LMS prezidentas doc. E. Bartkevičius, generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas, Girininkų bendrijos tarybos pirmininkas R. Juzikis, Girininkų bendrijos tarybos nariai. B. Sakalauskas pristatė GMU veiklos prioritetus 2013-2014 m.: dalyvavimas Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros programos priemonių plano rengime ir patvirtinto plano vykdyme, žaliavos biokurui valstybiniuose miškuose gamybos apimčių didinimas, nurodė prioritetinius ateinančių metų uždavinius: bendros centralizuotos miškų ūkio veiklos informacinės sistemos sukūrimas ir įdiegimas, miško sanitarinės apsaugos priemonių prieš žievėgraužį tipografą įgyvendinimas, apvaliosios medienos, pagamintos valstybiniuose miškuose, elektroninės pardavimų sistemos tobulinimas. E. Bartkevičius pristatė girininkų kvalifikacijos kėlimo mokymo programų projektus, Jurbarko miškų urėdijos Kalvelių girininkijos girininkė I. Petrošienė pasidalino Jaunųjų miško bičiulių sambūrio veiklos koordinavimo ir darbo su vaikais gerą patirtimi, aptarė girininkų mokymo programą. Posėdyje diskutuota dėl miškų urėdijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos, medienos gabenimo dokumentų pildymo tvarkos, dėl girininkų aprūpinimo kompiuteriais, ryšio priemonėmis, transportu, dėl kirtimo atliekų pardavimo bei biokuro paruošimo tvarkos, dėl „Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų“ pakeitimo bei naujo Miško želdinimo ir žėlimo projekto išaiškinimo.

Balandžio 5 d. Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus specialistai

V. Verbyla, V. Kundrotas ir R. Bakys dalyvavo mokslinėje – praktinėje konferencijoje „**Miško medžių sėklinės plantacijos Baltijos regiono valstybėse – įveisimas, priežiūra, žydėjimo stimuliavimas**“, vykusiame Rygoje. Jie pristatė pranešimą „Sėklinių plantacijų genėjimas Lietuvoje“. Po apžvalginių pranešimų surengtas seminaras praktiniais miško sėklinių plantacijų įveisimo klausimais.

Balandžio 5 d. Aleksandro Stulginskio universitete surengtas **LMS valdybos posėdis**.

Balandžio 8-19 d. Stambule (Turkija) vyko **JT Miškų forumo sesijos renginiai**. Pirmojoje dalyje dalyvavo Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius V. Vaičiūnas, antrąjoje – Miškų ūkio plėtros skyriaus vedėjas N. Kupstaitis.

Balandžio 8 d. Efektyviausiai energiją vartojančiose Danijos įmonėse lankėsi ES valstybių narių pramonės ir viešojo sektoriaus atstovai iš 10-ties šalių, siekdami pasidalinti patirtimi ir informuoti apie tai, kad aktyvesnė kova su klimato kaita gali būti ekonomiškai naudinga ir pagerinti gyvenimo kokybę.

Balandžio 8 d. Ukmergės miškų urėdijoje surengtos **naujai išrinkto LR Seimo nario, buvusio miškų urėdijos medienos ruošos inžinieriaus K. Grybausko palydos į LR Seimą**. Renginyje Seimo narys padėjo kolegoms už bendrą sąžiningą darbą, puoselėjant valstybinius miškus bei pažadėjo to nepamiršti ir Seime. Dalyvavo LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto narys A. Dudėnas, Ukmergės miškų urėdijos valdybos pirmininkas, generalinio miškų urėdo pavaduotojas P. Kanapienis, Vilniaus RAAD Ukmergės rajono agentūros vedėjas J. Čyvas, buvę ilgamečiai miškų urėdijos darbuotojai.

Balandžio 10 d. nutarimu Nr. 304 **LR Vyriausybė patvirtino 2014-2018 metams metinę valstybinių miškų pagrindinių miško kirtimų normą – 11 168 hektarų plotą**, apskaičiuotą pagal plynojo miško kirtimo ekvivalentą, ir jame leido iškirsti **iki 3 145 tūkst. m³ likvidinės medienos**.

Balandžio 10 d. Vilniuje, Litexpo parodų rūmų konferencijų salėje surengtas **Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos narių suvažiavimas**. Jame draugijos pirmininku išrinktas Seimo narys **B. Bradauskas**.

Balandžio 11 d. Anykščių miškų urėdijoje organizuotas seminaras ir lauko dienos miškininkams, miško savininkams pagal ASU vykdomą Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ veiklos srities „Žemės ir miškų ūkio veiklos ir žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inov-

cinės praktikos sklaida“ projektą „Naujų selekcinųjų medžių rūšių – trešnių ir tuopų – plantacinių miškų veisimo inovatyvių technologijų ir mokslo žinių taikymas bei sklaida“. Pranešimus skaitė ASU doc. V. Suchockas.

Balandžio 15-19 d. Tartu (Estija) surengta Europos šalių miškininkų sąjungų konferencija „Miškininkystė ir kaimo plėtra“.

Balandžio 17 d. LR Seimo Ekonomikos komitete vykusiame posėdyje dalyvavo generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas ir jo pavaduotojas G. Visalga. B. Sakalauskas pristatė pranešimą „Lietuvos valstybinių miškų išteklių panaudojimo galimybės, perspektyvos, problemos“. Posėdyje pagrindinis dėmesys skirtas aptarti valstybinių miškų 2012 m. veiklos rodiklių įgyvendinimą bei 2013 m. prioritetų vykdymą, diskutuota dėl valstybinių miškų sektoriaus kapitalo grąžos, dėl sumokamų valstybei mokesčių iš valstybinių ir privačių miškų, kalbėta apie biokuro žaliavos gamybą valstybiniuose ir privačiuose miškuose bei galimybes didinti šios žaliavos pasiūlą, svarstyta dėl 2012 m. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo eigos.

Balandžio 17 d. LR Seimo Aplinkos apsaugos komitete buvo diskutuojama dėl rezervinių miškų pardavimo aukcione perspektyvų. LRS Aplinkos apsaugos komiteto posėdyje dalyvavo Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius V. Vaičiūnas, generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas bei Valstybinės miškų tarnybos direktorius R. Prūsaitis. Posėdyje LR Seimo narys L. Balsys pristatė LRS Aplinkos apsaugos komitetui pateiktą pareiškimą, kuriame išdėstyta nuomonė dėl Vyriausybės 2011 03 09 nutarimo bei jo pakeitimo, kuriame nuspresta miškų urėdijoms perduoti tik įsiterpusius tarp valstybinės reikšmės miškų sklypus, o likusius nuosavybės teisėms atkurti rezervuotus miškus, į kuriuos nėra pretendentų (neatsižvelgiant į konkrečių miško sklypų perdavimo miškų urėdijoms proceso stadiją), privatizuoti.

Balandžio 17 d. Trakų miškų urėdijoje įvyko pasitarimas neteisėtose veiklose valstybiniuose miškuose prevencijos stiprinimo klausimais (plačiau – 11 p.).

Balandžio 19 d. Konferencijų centre „Dainava“ įvyko Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos visuotinis ataskaitinis susirinkimas, kuriame dalyvavo 32-jų asociacijos įmonių vadovai, ministrai, Seimo nariai. Susirinkime apžvelgta šilumos ūkio būklė, aptarti aktualiausi klausimai, pristatyta ataskaita apie praėjusių metų veiklą, pateikta šių metų veiklos programa. Susirinkimo metu Pasaulio energetikos tarybos Lietuvos

komiteto pirmininkas R. Juozaitis generaliniam miškų urėdai B. Sakalauskui įteikė Lietuvos energetikų garbės ženklą, ant kurio įamžintas užrašas „Atkaklus darbas viską nugalai“. Šis apdovanojimas B. Sakalauskui įteiktas Pasaulio energetikos tarybos Lietuvos komiteto tarybos 2013 m. balandžio 12 d. nutarimu. Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prezidento V. Stasiūno teigimu, rinkoje išsaugojus 500 tūkst. m³ medienos, biokuro kaina išliko stabili: nekilo šilumos kainos vietiniu kuru šildomuose miestuose, dėl valstybinio požiūrio mediena nebuvo pusvelčiui atiduota plokštinės medienos gamintojams, o skaidriai parduota ir panaudota šildymui. Tai Lietuvai davė du kartus didesnę pridėtinę vertę ir leido sukurti dvigubai daugiau darbo vietų. Pasak V. Stasiūno, 500 tūkst. m³ medienos per metus, kuri neskaidriomis sąlygomis neatiteko VMG, pakako aprūpinti pigesne šiluma tokius miestus kaip Mažeikiai, Tauragė, Utena, Šilutė, Raseiniai ir Varėna. Generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas teigė, kad labai svarbu, jog ši žaliava atiteko miestams, o ne tenkino tik kelių asmenų interesus. V. Stasiūno įsitikinimu, jeigu Lietuva pasuks prie biokuro, tai duos papildomų įplaukų į valstybės biudžetą. Bus sukurta apie 10 tūkst. papildomų darbo vietų.

Balandžio 19 d. Lietuvos miško savininkų asociacija Vilniaus Universiteto Botanikos sode surengė **Generalinę Asamblėją veiklos 20-mečiui paminėti (plačiau – kitame numeryje).**

Balandžio 25 d. LR Seimo plenariniame posėdyje **priimtos Medžioklės įstatymo pataisos** (projektas Nr. XP-3116(5), už kurias balsavo 67 Seimo nariai, susilaikė 4 parlamentarai.

Balandžio 25-26 d. Šveicarijoje vyko **Europos miško savininkų asociacijų federacijos (CEPF) Generalinė Asamblėja.**

Ⓢ **Miškų urėdijoms siūloma perduoti 183 ha žemės miškams įveisti.** Vyriausybės nutarimo projekte nurodoma, kad Šilutės miškų urėdijai būtų perduota 70,2 ha, Kaišiadorių – 52,2 ha, Anykščių – 31,7 ha, Rokiškio – 25,7 ha, Tauragės – 3 ha valstybinės žemės. Dokumente nurodoma, kad valstybinė žemė urėdijoms perduodama, siekiant užtikrinti miškų sektoriaus programos įgyvendinimą. Pagal ją 2012-2020 m. Lietuvos miškingumą numatyta padidinti iki 34,2 proc., įveisiant 30 tūkst. ha naujų miškų. Aplinkos ministerijos duomenimis, valstybinės žemės, kurioje būtų galima veisti naujus miškus, yra apie 100 tūkst. ha.

Ⓢ Lietuvos miškuose vykdytos vilkų apskaitos duomenimis, Valstybinės miškų tarnybos sudaryta komisija, kurios darbe dalyvavo ir

gamtos apsaugos asociacijos „Baltijos vilkas“ nariai, skelbia, jog **apskaityta 208 plėšrūnai**; pagal apskritis: Alytaus – 33, Kauno – 20, Klaipėdos – 10, Marijampolės – 10, Panevėžio – 27, Šiaulių – 32, Tauragės – 23, Telšių – 10, Utenos – 17, Vilniaus – 26.

Ⓢ Dėl vėluojančio pavasario šeštą kartą Lietuvoje organizuojama visuotinė švarinimo akcija „**Darom 2013“ iš balandžio 27 d. perkeliama į gegužės 11 d.**

Ⓢ Vilniaus rajono Marijampolio vidurinės mokyklos 5 klasės mokinė, **JMB būrelis narė G. Taučiūtė** šiemet tapo trijų konkursų nugalėtoja: tarp Vilniaus miškų urėdijos globojamų JMBB ir šalies mastu vykusiųose konkursuose.

Lietuvos 12-asis atviras medkirčių čempionatas „Medkirtys 2013“ nukeliamas iš gegužės 11 d. į birželio 1 d. Čempionatas vyks Visuomenės harmonizavimo parko teritorijoje (Vaizgakiemis, Prienų r.).

Organizatoriai

Lietuvos atviro medkirčių čempionato „Medkirtys 2013“ programa
Visuomenės Harmonizavimo parkas
(<http://www.harmonypark.lt>)

Prienų r. 2013 06 01

Kada ?	Kas?	Kur ?
Gegužės 31 d. (penktadienis)		
Iki 21 ⁰⁰ val.	Atvykimas	Girionys, KMAI kolegijos bendrabutis (svėčiams iš užsienio)
Birželio 1 d. (šeštadienis)		
7 ⁰⁰ - 7 ³⁰	Pusryčiai	Girionys, KMAI kolegijos valgykla (svėčiams iš užsienio)
7 ³⁰ - 9 ¹⁵	Atvykimas, registracija, starto numerių traukimas, medžių apžiūra	Prienų m. u. miškas*
9 ¹⁵ - 12 ¹⁵	Medžio pjovimo rungtis	Prienų m. u. miškas*
12 ¹⁵ - 12 ⁴⁵	Atvykimas į Harmonizavimo parką	Harmonizavimo parkas
12 ⁴⁵ - 13 ³⁰	Pietūs	Harmonizavimo parkas
13 ³⁰ - 13 ⁴⁰	Varžybų atidarymas	Harmonizavimo parkas
13 ⁴⁰ - 16 ³⁰	Grandinės keitimo, kombinuoto pjaustymo, tikslaus pjaustymo rungtys	Harmonizavimo parkas
16 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Šakų genėjimo rungtis	Harmonizavimo parkas
17 ³⁰ -	Varžybų uždarymas, apdovanojimai, vakarienė	Harmonizavimo parkas

Prienų m. u. miškas* - vėliau bus nurodyta tiksli vieta ir pridėta nuvykimo schema

Vyriausiasis teisėjas KMAI Kolegijos dėstytojas A. Jurkonis, tel. 868262750

Miškas yra visų mūsų turtas

Į ŽURNALO „MŪSŲ GIRIOS“ KLAUSIMUS ATSAKO APLINKOS MINISTRAS VALENTINAS MAZURONIS

Praėjo bemaž pusę metų, kai esate paskirtas Aplinkos ministru.

Per tą laiką jau susipažinote su Lietuvos miškų būkle. Kaip vertinate ūkininkavimą šalies valstybiniuose ir privačiuose miškuose?

Valstybinių miškų būklę vertinu teigiamai. Manau, kad tai pasakytina apie visus rodiklius, tarp jų – ir miško plotų bei medienos prieaugio nuolatinį didėjimą. Teigiamai mūsų miškai įvertinti ir pasauliniu mastu: Jungtinių Amerikos Valstijų Jeilio universiteto, kuris yra vienas iš žinomiausių pasaulyje. Mokslininkams paskelbus kasmetinį Aplinkos gerovės indeksą, pagal miškų išsaugojimo vertinimą Lietuva pripažinta geriausiai miškus sauganti valstybė pasaulyje.

Teigiamai vertinu ir pačią valstybinių miškų valdymo sistemą. Galbūt laikui bėgant ir pribręs vienokie ar kitokie pakeitimai, bet nemanau, kad jie bus esminiai. Schema yra gera, sudaranti prielaidas efektyviai dirbti.

Kas kita, kalbant apie privačius miškus. Čia yra valdymo problema, nes neturime bendros struktūros, todėl apie 240 tūkst. miško savininkų daugiausia pasklidę kas sau. Medienos prekyboje paskiras miško savininkas tikrai negali realiai konkuruoti su valstybiniais miškininkais. Valstybinių miškų valdytojos gali pasiūlyti atitinkamus kiekius tam tikrų parametrų medienos, ką sunkiai, turėdamas didesnę ar mažesnę miško plotą, gali padaryti privatus asmuo.

Teko susitikti su privačių miškų savininkų atstovais. Palaikau nuomonę, kad daug plačiau reikėtų organizuoti ir palaikyti kooperacijos pagrindus. O gal kitokią formą, kad tas didelis savininkų skaičius vis tik turėtų bendrą valdymo struktūrą.

Norėčiau matyti aiškesnę miško savininkų santykį su valstybės įmonėmis miškų urėdijomis. Žinau, kad kai kur tie santykiai ir dabar labai geri, tačiau dažniausiai jie priklauso nuo bendra-

mogiškų dalykų, o turėtų būti numatyta įstatymų. Manau, kad gyvenimas padiktuos tam tikras korekcijas. Reikėtų atsižvelgti ir į kitose valstybėse egzistuojančias privačių miškų valdymo schemas bei apie tai rimtai pagalvoti.

Asociacijos yra daugiau visuomeninės organizacijos, o ne valdymo struktūros. Jos atstovauja tik dalį ir tik savo narių interesams, dalyvauja tam tikruose projektuose, tačiau ne valdyme.

Iniciatyvą sukurti platesnio masto privačių miškų valdymo struktūrą turėtų reikšti patys savininkai. Privačios nuosavybės turėtojams nevertėtų visko tikėtis iš valstybės (tiek struktūros organizavimo, tiek jos finansavimo) – tai būtų neteisinga. Finansuoti tokią valdymo sistemą galbūt būtų galima šiuo tikslu atskaičius tam tikrą procentą nuo gautų pajamų už parduotą medieną. Tačiau pirmiausia reikia sudaryti pačią schemą, nustatyti principus, kaip tai bus daroma.

Noriu dar kartą pabrėžti, kad naujoji struktūra neturėtų apsinkinti šalies biudžeto. Iš valstybinių miškų valstybė gauna naudos įvairių mokesčių pavidalu. Ir su privatizacijomis diskutavome apie jiems reikalingos sistemos išlaikymą.

Lietuvos valstybinių miškų sektoriaus nuosavo kapitalo grąža yra viena didžiausių tarp ES valstybių. Miškų urėdijos ženkliai papildo mūsų šalies biudžetą. Tačiau neretai pasigirsta prieštarigų vertinimų, kad valstybinių miškininkų indėlis yra per mažas. Kokia Jūsų nuomonė?

Diskutuojame su Generalinės miškų urėdijos vadovais ir atskaitingais specialistais, su miškų urėdais, kad dabartinis apmokesstinimas yra per didelis. O tai jau tampa stabdžiu miškų tvarkyme. Miškams atkurti lėšų netrūksta. Bet štai su kelių priežiūra, kitomis investicijomis problematiškiau, nes didelė pinigų dalis per mokesčius atskaitoma į valstybės biudžetą ir kai kuriems tikslams urėdijoms pritrūksta lėšų. Manau, kad kartu su Finansų ministerija šiuo klausimu reikia ieškoti optimalios išeities. Reikia rasti išmintingą kompromisą, kad miškų tvarkymas ir priežiūra ateityje nenukentėtų, bet ir šalies biudžetas iš miškų gautų kuo daugiau lėšų kitoms veiklos sritims. Šiais klausimais svarstymai bus tęsiami. Diskusijose su finansų ministru aš būčiau miškininkų pusėje. Esant tokiai situacijai, gali strigti ir ilgalaikiai išsipareigojimai. Nebus kelių, nebus galima eksploatuoti miškų, žmonės negalės lankytis miškuose.

Suaktyvėjo privataus kapitalo „žvalgyba“ į valstybinių miškų gelmėse glūdinčius žvyro ir kitų naudingųjų iškasenų klodus. Turime nemažai karčių pavyzdžių, kai visiškai išeksploatavus karjerus, paliekamos dykynės, kuriose ne tik miškai neatsodinami, bet ir bet kokia augalija sunkiai atsigauna. Kokia, Jūsų nuomone, turėtų būti valstybės pozicija šiuo klausimu?

Karjerų, požeminių gamtos išteklių iš miškų klausimas yra gana aštrus.

Esant galimybei, siūlyta tokias iškasenas, kaip žvyras, smėlis, gauti iš kitur, tuomet nebūtina plėsti karjerų miškuose. Manau, kad reikėtų leisti jau pradėtų eksploatuoti karjerų veiklą miško sąskaita, mišką atsodinant kitoje vietoje. Ir tai turėtų būti tik paskiri atvejai, nes miško išsaugojimas yra pirmaeilis uždavinys. Pasikartosiu: jeigu valstybei tai naudinga, galbūt retais atvejais ir reikėtų ieškoti kompromiso, nes iškasenas, kurių turime patys, būtų neprotinga pirkti kaimyninėje Lenkijoje ar Latvijoje. Verslo ketinimai turi būti griežtai kontroliuojami. Negalima įžūlių savanaudiškų interesų iškelti aukščiau už valstybinius.

Pagal Lietuvos įstatymus naudingosios iškasenos, esančios po privačiam asmeniui priklausančia žeme, yra valstybės nuosavybė. Parduodami žemę (mišką) su visu „požeminiu“ turtu savininkai akivaizdžiai užkelia kainą. Manau, kad tai turėtų būti labiau reglamentuota įstatymais. Čia – valstybės prerogatyva. Jei prasideda, švelniai tariant, reketas, išeitis lieka viena – paimti žemę valstybės poreikiams, sumokant už ją savininkui pagal nustatytus normatyvus. Žinoma, yra valstybių, kur savininkui priklauso žemė su visomis iškasenomis. Pas mus įstatymai to nenumato. Akivaizdu, kad reikia keisti įstatymą arba sistemą, kad nebūtų galimybės piktnaudžiauti.

Ėmėtės kardinalių veiksmų medžioklės ir žūklės brakonierių atžvilgiu. Neseniai pateikėte LR Seimui Administracinių teisės pažeidimų kodekso (ATPK) pakeitimo projektą, kuriame siūloma suteikti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams naujus įgaliojimus. O koks šioje aplinkosaugos srityje, ypač taikant prevencines priemones, galėtų būti valstybinių miškų pareigūnų vaidmuo?

Kodeksą pakeitėme, tęsiame priemonių kompleksą. Padidinome kompensavimą už žalą gamtai, tačiau vien ši priemonė veiksminga nebus. Reikia pakeisti administracinės teisės pažeidimų kodekso nuostatas; apibrėžėme būtinybę konfiskuoti brakonieriavimo priemones (šautuvus, valtis, tinklus ir transporto priemones, su kuriomis atvyko į brakonieriavimo vietą). Kartu peržiūrėjome baudų dydžius pagal 3 punktus. Baudos didinamos 2-3 kartus. Siūlome Seimui, kad medžiotojas, kuris brakonieriaujantis buvo pagautas pirmą kartą, turėtų netekti teisės medžioti nuo 3 iki 5 metų. Jei po 3 metų vėl pagaunamas brakonieriaujantis, teisė medžioti būtų atimama 15-ai metų. Šių pakeitimų tikslas – kad brakonieriai neprisidengtų sąžiningų medžiotojų vardui, kurių yra didžioji dauguma, kurie myli gamtą, prižiūri žvėris. Pagal statistiką, didžioji dalis pagautų brakonierių turi medžiotojo bilietus. Taip jie pateisina oficialų ginklų laikymą.

Neseniai pasirašiau įsakymą, kad už brakonieriavimą įkliuotą žmonės negalėtų būti visuomeniniais inspektoriais. Taip užkertamas kelias į neetatinių inspektorių gretas įsilieti brakonieriams arba asmenims iš jų aplinkos. Vieša paslaptis, kad iki šiol tokių asmenų pasitaiko. Jie, naudodamiesi savo pareigomis ir gaunama informacija, gali perspėti bendrininkus apie planuojamus reidus ar patikrinimus, taip niekais paversdami inspektorių pastangas. Svarstome ir skatinimo galimybes už brakonierių pagavimą. Jei bus įgyvendintos mūsų numatytos priemonės, dalį lėšų siūlysiu skirti aktyviems inspektoriams skatinti.

Dėl automobilių statymo miškuose nieko nepakeitėme. Apribojimai išlieka tie patys. Baudų nedidinome, bet siekėme, kad būtų pakeistas nusižengimo fiksavimas. Iki šiol, kad inspektorius galėtų surašyti protokolą nusižengusiam, jis visą dieną turėjo

tūnoti prie ne vietoje pastatyto automobilio ir laukti jo savininko. Mūsų siūlymu, inspektorius privalės nufotografuoti, užfiksuoti pažeidimą ir išsiųsti savininkui pranešimą apie baudos skyrimą.

Per metus iki šiol šalyje tokių baudų buvo skirta apie 400. Tačiau matydami, kas darosi miškuose ir paežerėse, aiškiai suvokiame, kad toks skaičius yra neadekvatus nusižengimams.

Aplinkos ministerija paragino visų miestų savivaldybes ir Generalinę miškų urėdiją spręsti, kas patikėjimo teise valdys ir tvarkys valstybinius miškus miestų teritorijose. Savivaldybės tokių įsipareigojimų kratosi. Tačiau didžioji dauguma miškų urėdijų administruojamų valstybinių miškų plotų net nesiriboja su miesto miškais. Koks sprendimas, Jūsų nuomone, šioje situacijoje priimtinausias?

Šiuo metu vyksta konsultacijos ir tariamasi, kurie miestai miškus perims, kurie – ne. Mano principinė nuostata, kad miestų teritorijoje esantys miškai turėtų būti prižiūrimi ir eksploatuojami miestų savivaldybių. Tačiau aplinkosaugininkai sunerimę, jog, atidavus miestams miškus, pastarieji bus išskaidyti sklypais, užstatyti namais ir pan. Kad taip nenuitktų, būtini įstatyminiai saugikliai.

Dažniausiai miestų savivaldybės nenoriai perima miškus dėl lėšų stygiaus. Jeigu prie geranoriško susitarimo nebus prieita, reikės administracinio įsikišimo. Vienu ar kitu atveju, šiuo klausimu turėtų būti priimtas Vyriausybės nutarimas, perduodantis miškus miestų savivaldybių žiniai.

Rajonų savivaldybės reiškia susirūpinimą dėl vietinės ir miško kelių būklės, jų dangos galimo sugadinimo vežant medieną pavasarinio polaidžio metu. Ypač susirūpinta keliais privačiuose miškuose. Ar priartų Aplinkos ministerija savivaldybių siūlymui sugriežtinti miško savininkų ir medienos vežėjų atsakomybę už vietinės reikšmės kelius, įpareigojant miško savininkus, gavus leidimą kirsti mišką, informuoti seniūnijas ir rajono kelininkus apie medienos gabenimą tos vietovės, kur kertamas miškas, keliais?

Manau, reikėtų įvesti labai aiškias taisykles: tai galėtų būti privaloma sutartis tarp seniūnijų ir šiame regione kertančių mišką miškų urėdijų bei privačių medienos ruošos įmonių. Turėtų būti labai aiškiai išdėstyta, kaip ir kokiais atvejais, kada ir kas atstato sudarkytus kelius. Dabar šioje srityje daug neaiškumų, girdėti kaltinimų iš abiejų pusių.

Vieni seniūnai ženklus stato, kiti į tai ranka numoja.

Ši situacija – iki šiol neišspręstas klausimas. Arba miško valdytojai medieną išvežę turėtų kompensuoti už kelio sutvarkymą, arba patys atstatyti. Turi būti apibrėžta, kaip, kada ir kokiomis sąlygomis bus sutvarkyti keliai, kad nebūtų galimybės piktnaudžiauti nei vienai, nei kitai pusei.

Miško masyve tai yra privačių asmenų ir miškų urėdijų bendradarbiavimo klausimas. Miškų urėdijos iki šiol tvarko kelius, nepaisydamos nuosavybės formos, tačiau tuo turėtų užsiimti abi pusės. Ir finansavimas turėtų būti pakankamai aiškus. Reikėtų sudaryti sutartis tarp seniūnijų ir vežėjų (privačių ir valstybinių), jose konkrečiai aptarti finansavimą, terminus, darbų eigą ir kitus dalykus.

Dėkoju už atsakymus.

Kalbėjosi RIMONDAS VASILIAUSKAS

Koks darbas laukia miškininkų, Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai

NERIJUS KUPSTAITIS

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškų ūkio plėtros skyriaus vedėjas

„Mūsų girių“ pirmajame šių metų numeryje trumpai buvo pristatyta bendroji informacija apie Lietuvos pirmininkavimą ES Tarybai, užsimenant apie tai, kad pagrindinis pirmininkavimo darbas koncentruosis ES Tarybos darbo grupių, kurių iš viso yra maždaug 250, posėdžiuose. Numatyta surengti daugiau kaip 1000 posėdžių. Visi svarbiausi miškų ūkio klausimai bus svarstomi ES Tarybos Miškų ūkio darbo grupėje. Būtent šiai darbo grupei 2013 m. antrame pusmetyje ir pirmininkaus Aplinkos ministerijos sudaryta pirmininkavimo komanda, kurios pagrindą sudaro Miškų departamento darbuotojai.

Dažnai manoma ir teigiama, kad pirmininkavimo metu Lietuva turės galimybę inicijuoti mūsų valstybei svarbius klausimus, į pirmą vietą iškelti vienokius ar kitokius šalies interesus. Iš tiesų Lietuva, kaip ir bet kuri kita pirmininkaujanti šalis, pirmininkavimo darbotvarkę turės tik minimalios įtakos. Pirmininkavimo esmė – laikantis kuo neutraliau, suderinti visų ES šalių narių interesus ir rasti kompromisinius sprendimus, svarstant jau anksčiau ES Komisijos ar kitų ES institucijų inicijuotus klausimus. Pagrindiniai reikalavimai pirmininkaujantiems – objektyvumas, nešališkumas, sąžiningas tarpininkavimas, gera komunikacija, pasitikėjimo sukūrimas ir išlaikymas. Visa tai taikytina ir Miškų ūkio darbo grupei.

Darbas ne vien Briuselyje

Svarbiausia ES Tarybos Miškų ūkio darbo grupės veiklos forma – posėdžiai Briuselyje. Lietuvos pirmininkavimo metu iš viso

numatomi 5 posėdžiai. Iš pirmo žvilgsnio vienas posėdis per mėnesį – ne toks jau didelis darbo krūvis pusmečiui. Tačiau ne mažiau svarbus darbas vyksta tarp posėdžių. Tai ne tik organizaciniai parengiamieji darbai, bet ir neformalus bendravimas ar derybos visais darbotvarkės klausimais tarp konkrečių šalių narių atstovų ir pirmininkaujančios šalies komandos. Be to, dar ir svarstyti klausimų derinimas raštu, ES pozicijų miškų klausimais formulavimas, derinimas ir pristatymas tarptautiniuose renginiuose, kur pirmininkaujančios šalies atstovai turi kalbėti jau ne Lietuvos, o visos ES vardu. Nuo liepos 1 d. į ES įstoja ir Kroatija, todėl mūsų šaliai teks pirmininkauti ir atstovauti 28-oms Europos Sąjungos valstybėms.

Pirmininkaujančios šalies darbu įtakos turi iš anksčiau susiformavusios tradicijos. Viena iš jų – kiekvienos pirmininkaujančios šalies rengiamas neformalus ES miškų direktorių susitikimas. Jis suburia ES vals-

tybių narių institucijų (ministerijų, tarnybų, agentūrų ir kt.), atsakingų už miškų politikos klausimus, direktorių lygmens vadovus aptarti aktualiausių miškų ūkio klausimus Europos Sąjungos lygmeniu. Lietuvoje toks susitikimas bus organizuojamas pirmą kartą, jis numatomas rugsėjo 11-12 dienomis. Žvelgiant iš nacionalinės pusės, neformalus ES miškų direktorių susitikimas – tai puiki galimybė pristatyti Lietuvos miškus, juose vykdomus darbus, supažindinti su Lietuvos miškų ūkio politika, miškų ūkio plėtros tikslais, pasidalinti patirtimi. Į renginį kviečiamos delegacijos iš visų ES šalių. Taip pat susitikime kviečiami dalyvauti Europos Komisijos atsakingi už miškus pareigūnai, Tarybos generalinio sekretoriato, Europos nevyriausybių organizacijų atstovai. Pirmąją renginio dieną planuojamos darbinės sesijos, kurių metu bus aptariami aktualūs ES miškų politikos klausimai, pristatomi renginio dalyvių pranešimai. Taip pat numatoma skirti dėme-

sio prezentacijos pristatymui apie Lietuvos miškus ir miškų ūkį. Antrąją susitikimo dieną renginio dalyviams planuojama organizuoti ekskursiją į profesinio pobūdžio demonstracinius objektus, kur svečiams bus pristatyti praktiniai miškininkavimo Lietuvoje pavyzdžiai.

Svarbiausi miškų srities klausimai

Grįžkime prie ES Tarybos Miškų ūkio darbo grupės veiklos. Kaip jau minėjau, svarbiausi svarstyti klausimai dažniausiai susiformuoja iš anksto. Jau dabar galima teigti, kad Miškų ūkio darbo grupei Lietuvos pirmininkavimo metu teks ne mažiau kaip du tokie klausimai.

Pirmasis – **teisiškai įpareigojantis susitarimas Europos miškams *Forest Europe*** proceso metu (galimai Europos miškų konvencija) arba derybų užbaigimas dėl šio susitarimo (konvencijos). Briuselio kalboje šiam klausimui įvardinti vartojama santrumpa **LBA** (nuo žodžių *Legally Binding Agreement*). Oficialiai šis klausimas ES institucijų, kartu ir ES Tarybos Miškų ūkio darbo grupės posėdžių darbotvarkėse, atsirado po 2011 m. Osle įvykusios atsakingų už miškus Europos šalių ministrų konferencijos. Būtent šioje *Forest Europe* ministrų konferencijoje ir priimtas sprendimas pradėti derybas dėl teisiškai įpareigojančio susitarimo miškų srityje (LBA) ir įsteigti Tarpvyriausybinių derybų komitetą (INC). 2012-2013 m. iš viso suplanuoti INC derybų 4 etapai. Pirmieji du etapai įvyko 2012 m. Pagal planą derybos turėtų būti baigtos šių metų birželį. Tačiau užsitęsė trečiasis derybų etapas, todėl dar neaišku, ar ketvirtasis bus užbaigtas, kaip numatyta. Net ir užbaigus derybas per 6 mėn. numatoma organizuoti neeilinę ministrų konferenciją. Jei derybos bus baigtos laiku, tikėtina, kad Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai metu gali būti organizuojama ši ministrų konferencija, planuojama Madride. Tokiu atveju Lietuvai reikėtų koordinuoti ES pozicijos rengimą ir derinimą prieš konferenciją bei dalyvauti ministrų konferencijoje kaip pirmininkaujančiai ES Tarybai valstybei narei. Jei derybos užsitęstų, Lietuvai tektų koordinuoti ES pozicijų rengimą ir derinimą derybų susitikimams ir renginiams.

Antrasis klausimas – **nauroji ES miškų strategija**. Iki 1998 m. nebuvo ES lygmens dokumento, skirto specialiai miškų ūkio strateginėms nuostatoms. Po diskusijų atmetus siūlymus įtvirtinti Bendrąją miškų ūkio politiką, 1998 m. gruodžio 15 d.

Taryba patvirtino šiuo metu galiojančią ES Miškų ūkio strategiją. Jos pagrindinis tikslas – skatinti tvarų miškininkavimą ES šalyse, koordinuojant nacionalines šalių narių miškų ūkio politikas (strategija nėra teisiškai privalomas susitarimas). Strategija paremta tarptautiniais, ES ir šalių narių įsipareigojimais (Jungtinių Tautų ir Ministrų dėl Europos miškų apsaugos konferencijų sprendimais ir pan.). Įgyvendinant strategiją, 2006 m. birželio 15 d. Komisija patvirtino penkerių metų (2007-2011) miškams skirtą ES veiksmų planą. 2010 m. baigiantis šio plano įgyvendinimo laikotarpiui Komisijoje (Nuolatiniam miškų ūkio komitete) pradėtos diskusijos dėl strategijos tobulinimo. Komisija pasiūlė dvi alternatyvas: nežymiai tobulinti galiojančią strategiją arba peržiūrėti strategiją iš esmės ir inicijuoti jos pakeitimą. Šalys narės pritarė antrajai alternatyvai, todėl po 2011 m. balandžio 15 d. vykusio Komisijos organizuoto seminaro ES miškų ūkio strategijos peržiūrai inicijuoti, Komisija įsteigė ekspertų darbo grupę prie Nuolatinio miškų ūkio komiteto dėl ES Miškų ūkio strategijos peržiūros, kuri pateikė ataskaitą dėl strategijos ateities. Ši ataskaita apsvastyta 2012 m. liepos 4 d. vykusio Komisijos organizuoto seminaro dėl ES naujosios miškų strategijos metu. Nuolatinis miškų ūkio komitetas 2012 m. rugsėjo 14 d. posėdyje patvirtino nuomonę dėl ES naujosios miškų strategijos. Nuomonės esmė – naujoji ES miškų strategija turi išlikti teisiškai neprivalomu ES lygmens miškų politikos instrumentu, paremtu subsidiarumo principu ir pagarba nacionalinėms kompetencijoms. Šios nuomonės pagrindu ES Komisija 2013 m. pirmą pusmetį numato parengti patį strategijos dokumentą, suderinti jį ES Komisijoje nustatyta tvarka ir pateikti ES Tarybai ir ES Parlamentui. Taigi Lietuvos pirmininkavi-

mo ES Tarybai metu šis dokumentas greičiausiai atsidurs Miškų ūkio darbo grupės darbotvarkėje ir bus pradėtas svarstyti. Čia įvardinau tik du svarbiausius ir jau dabar žinomus klausimus, kuriuos Lietuvos vadovaujama Miškų ūkio darbo grupė svarstys 2013 m. antrąjį pusmetį. Bet tai tikrai nebus vieninteliai svarstomi klausimai. Reikia paminėti ir tai, kad kai kurie su miškais susiję labai svarbūs klausimai svarstomi ne minėtoje Miškų ūkio darbo grupėje, o kitose darbo grupėse, kur miškininkai dalyvauja tik netiesiogiai – formuluodami pasiūlymus, kuriuos pristato jau tų darbo grupių nariai. Kaip pavyzdį pateiksiu šiuo metu svarstomą naujojo finansinio laikotarpio (2014-2020 m.) kaimo plėtros reglamentą, pagal kurį bus teikiama ES parama miškų ūkiui per ateinančius septynerius metus. Šis reglamentas svarstomas Žemės ūkio ir kaimo plėtros darbo grupėje, tačiau dėl miškų ūkio paramos priemonių mes aktyviai teikiame pastabas ir pasiūlymus, kuriuos Briuselyje pristato jau Žemės ūkio ministerijos atstovai. Šis pavyzdys parodo, koks svarbus yra bendradarbiavimas tarp konkrečių darbo grupių atstovų, taip pat tarp – pirmininkavimo komandų.

Apibendrinamas tai, kas paminėta šiame straipsnyje, dar kartą norėčiau akcentuoti ES politikos miškų srityje specifiką: tai, kad ES lygmeniu nėra bendrosios miškų (ūkio) politikos ir svarbiausi miškų ūkio politikos klausimai paliekami šalių narių kompetencijoje, leidžia šalims narėms pačioms formuoti miškų politiką nacionaliniame lygmenyje. Tuo pačiu tampa sudėtingesnė bendrų miškų politikos instrumentų paieška ES lygmenyje, o tai savo ruožtu sunkina pirmininkaujančios šalies vaidmenį, surandant kompromisus, kai reikia kalbėti visų ES šalių narių, visos Europos Sąjungos vardu. □

leškant miškininkavimo praktika pagrįstų sprendimų

Kaune, ASU kovo 15 d. surengtame Miško auginimo specialistų bendrijos prie LMS metiniame susirinkime, dalyvaujant LMS prezidentui doc. Edmundui Bartkevičiui, generalinio miškų urėdo pavaduotojui Petru Kanapieniui, prof. Edvardui Riepšui, Miškų instituto Miškininkystės skyriaus vedėjui dr. Virgilijui Mikšui, apžvelgta praėjusių metų bendrijos veikla, diskusijose aptartos kelios svarbios miškų atkūrimo ir gamtosaugos aktualijos.

Šios bendrijos narys, Druskininkų miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Saulius Adomavičius informavo apie vykstantį miškininkų ir miško savininkų pasaulinį visuomeninį bendravimą (CANZUS), kurio dalyviai internetu susirašinėja, diskutuoja su kitų šalių kolegomis įvairiais miškininkystės klausimais, pristato savo šalies miškus, keičiasi miškų sertifikavimo ir kita informacija.

Kuo pernai užsiėmė Miško auginimo specialistų bendrija

Bendrijos pirmininkas Šakių miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Romas Kupstaitis ataskaitiniame pranešime pažymėjo, kad pagrindinį dėmesį bendrija skyrė miškininkystės norminiams aktams tobulinti, teikdama aukštesnėms institucijoms praktikoje išbandytus ir pasiteisinusius siūlymus. Pavyzdžiui, Aplinkos ministerijos Miškų departamentui 2012 m. kovą pateiktas siūlymas keisti Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 10-11 priedus (pagrindu paimtas Kretingos ir Šakių miškų urėdijų specialistų siūlymas), pritarta Girininkų bendrijos siūlomoms Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų pakeitimams. Kreiptasi į Aplinkos ministeriją dėl briedžių sumedžiojimo limito koregavimo (parengė Šiaulių ir Šakių miškų urėdijos).

Patvirtinus pernai Nacionalinę miškų ūkio sektoriaus plėtros programą iki 2020 m., neteko juridinės galios buvusi Ažuolynų atkūrimo valstybiniuose miškuose programa. Bet galiojant gene-

ralinio miškų urėdo 2011 m. liepos 8 d. išleistame įsakyme nurodytoms kai kurioms ažuolynų atkūrimo valstybiniuose miškuose rekomendacijoms, miško auginimo specialistai diskutavo dėl ažuolynų tolimesnio atkūrimo bei jų želdinių apsaugos būdų.

Užsitęsė 2009 m. kovą vykusiam bendrijos narių susirinkime priimtos rezolucijos „Dėl elninių žvėrių daromo neigiamo poveikio miško želdiniams, žėliniams vertinimo metodikos tobulinimo“ praktinis įgyvendinimas. Ši rezolucija buvo pateikta LMS prezidiumui bei valdybai, Aplinkos ministerijos Miškų departamentui, Generalinei miškų urėdijai.

Generalinei miškų urėdijai pritarus Šiaulių regiono miškų urėdijų iniciatyvai prašyti Miškų instituto mokslininkus atlikti šia tema mokslinį tiriamąjį darbą, 2011-2012 m. jį Šiaulių regiono miškuose atliko dr. O. Belova ir kiti mokslininkai. Nors darbas buvo baigtas pernai, Generalinei miškų urėdijai tik šių metų vasario 18 d. pateiktos darbo autorių rekomendacijos. Girininkijų miškuose elninių žvėrių daromą neigiamą poveikį miško želdiniams, žėliniams šiemet teko vertinti vėl pagal senąją metodiką, o tuo nepatenkinti miškų šeimininkai.

Elninių žvėrių daroma žala miško želdiniams ir žėliniams nustatoma apskaitų metu tik valstybiniuose miškuose, nors dėl žalos skundžiasi ir privačių miškų savininkai.

Įstrigus elninių žvėrių daromo neigiamo poveikio miško želdiniams ir žėliniams vertinimo metodikos tobulinimo tolimesnei eigai, Miško auginimo specialistų bendrija pavedė sudarytai darbo grupei susitikti su užsakomąjį darbą atlikusiais Miškų instituto mokslininkais ir kartu aptarti bei patikslinti pateiktas rekomendacijas.

Šilutės miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Viktoras Aužbikavičius atkreipė dėmesį į tai, kad, sprendžiant elninių žvėrių kiekio sureguliuavimo problemą, painingos įneša ir pasitaikantis nesuskalbėjimas su vietos RAAD-ų pareigūnais. Pavyzdžiui, Ši-

lutės miškų urėdijai buvo parengtas medžioklėtvarkos projektas, kai dar drausta medžioti briedžius. Dabar situacija kita, bet vietos aplinkosaugininkai toliau vadovaujasi senstelėjusio projekto rekomendacijomis.

Nemažai bendrijos narių pernai beveik du vasaros mėnesius dalyvavo, vertinant konkurso „Geriausiai ugdomuosius kirtimus atliekančiai girininkijai išaiškinti“ dalyvius ir zonų nugalėtojus.

Susiformavo graži tradicija pasveikinti jubiliejinių amžiaus sukakčių proga bei išleidžiamus į pensiją bendrijos narius, prisiminti išėjusius Anapilin pasižymėjusius miško auginimo specialistus.

Kiek miškų būtų optimalu kirsti neplynai ir atkurti žėliniais?

Pernai LAMMC Miškų institutui kartu su Generaline miškų urėdija atlikus anketinę miškų urėdijų miškininkų apklausą paaiškėjo, kad net 34 miškų urėdijos aktualiausia miškininkystės problema, kuriai spręsti reikia ir mokslo darbuotojų paramos, laiko neplynų kirtimų parinkimą, taikymą ir po to laukiamą savaiminį medynų atžėlimą. Tai, galima sakyti, yra kasdienė miško augintojų aktualija ir galvosūkis.

Miškų instituto Miškininkystės skyriaus vedėjo dr. Virgilijaus Mikšio pastebėjimu, natūralaus miško atsikūrimo būdo idėjos į Lietuvą atėjo iš Vakarų Europos, kur praktikuojama žėlimu atkurti bukynus ir kitų lapuočių medynus. Atžėlimo sėkmė priklauso nuo klimato sąlygų, augaviečių derlingumo, pasirinktų neplynų kirtimų būdų ir metodų.

Nacionalinėje miškų ūkio sektoriaus plėtros programoje iki 2020 m. siūloma 2015 m. neplynus kirtimus taikyti 30 proc., o 2020 m. – 35 proc. kasmet pagrindiniais kirtimais kertamame medynų plote.

Anot dr. V. Mikšio, šis rodiklis – kirtimų ploto dalis nuo viso pagrindiniais miško kirtimais apimamo ploto – nėra ekvivalentiškas realiai neplynai kertamų medynų daliai. Todėl neplynai kertant apie 20 proc. medynų, minėto rodiklio reikšmės būtų artimos Nacionalinėje miškų ūkio sektoriaus plėtros programoje iki 2020 m. nurodytam skaičiui.

Šio mokslininko manymu, neplynų kirtimų taikymo normatyviniai procentai neturėtų didėti aritmetine progresija visose miškų urėdijose, vien vadovaujantis aplinkosauginiais ar politiniais motyvais, neatsižvelgus į miškų augavietes, hidrotopus, medynų rūšinę sudėtį.

Praktinėje miškininkystėje sėkmingai taikomi B. Labanausko dviejų atvejų atvejiniai kirtimai: apie 55 proc. jų įvertinama teigiamai, 32 proc. – sąlyginai teigiamai. Bet LMS skelbtų konkursų apžiūrose dalyvavę bendrijos nariai pastebėjo, jog ne visuomet pasiekama lauktų miškų atkūrimo rezultatų, taikant šiuos ir kitus neplynus kirtimus.

Kaišiadorių miškų urėdijos vyriausiojo miškininko Marijono Bernotavičiaus teigimu, šios miškų urėdijos pušynai skiriasi nuo Druskininkų miškuose Nb augavietėje augančiųjų. Kaišiadorių miškų urėdijoje išretintuose pušynuose suvešėjusi gausi žolinė augalija neleidžia natūraliai atsikurti pušims – tokias kirtavietes tenka želdyti. Tad ar verta daugiau jų kirsti neplynai?

Druskininkų miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Saulius Adomavičius patikino, kad ir skurdžiose pušynų augavietėse ne labai pasiteisina B. Labanausko atvejiniai kirtimai. Šioje srityje galėtume pasimokyti iš Baltarusijos miškininkų. Jie nederlinguose pušynuose praktikuoja juostinius (koridorinius) kirtimus, iškertant medyne plynai 30-50 m pločio biržių juostas, kurios

sėkmingai savaime atsizeldo. Galėtų būti iškertamos ir nedidelės aikštelės. S. Adomavičius siūlė tokį miškų atkūrimo būdą išbandyti ir Lietuvoje.

Prof. Edvardas Riepšas apžvalginame pranešime priminė nuo 1921 m. miškininkystės literatūroje fiksuotą miško atkūrimo būdų raidą ir įžvalgas apie medžių rūšių kaitą, esamus medynus. Jo pateiktais duomenimis, 1921-2009 m. Lietuvos miškuose buvo pasodinta apie 773 tūkst. ha miško želdinių, kurie (2010 m. duomenimis) sudarė 499 tūkst. ha arba apie 65 proc. per minėtą laikotarpį atkurtų medynų ploto.

Per 80 metų šalies miškuose sumažėjo 6 proc. pušynų, 9,4 proc. – eglynų, 2,8 proc. – drebulynų, bet 9,4 proc. padidėjo beržynų, 5,1 proc. – baltalksnyų, 1,4 proc. – juodalksnyų bei po 0,7 proc. – ąžuolynų ir kitų medžių rūšių medynų.

Prof. E. Riepšo pateiktais duomenimis, per pastarąjį dešimtmetį valstybiniuose miškuose didėjo savaiminį miško žėlimą skatinančių priemonių taikymas. Profesorius išvelgė tendenciją: didėjant natūralaus miško atsikūrimo apimtims, neišvengiamai mažėja spygliuočių ir kietųjų lapuočių vyravimas būsimuose medynuose. Jis kvietė bendrijos specialistus detaliau paanalizuoti galimas rūšių kaitos tendencijas miškų urėdijose ir pamąstyti, ar tikrai pasirenkami geriausi miško atkūrimo būdai?

Generalinės miškų urėdijos duomenimis, 2008 m. miškų urėdijose atkurta 9356,8 ha medynų, iš jų – 61,1 proc. žėliniais. 2009 m. atkurta žėliniais – 60,1 proc., 2010 m. – 61,7 proc., 2011 m. – 67,7 proc. medynų. Pernai miškų urėdijose pagal miškotvarkos projektus numatyta atkurti 62,9 proc. medynų žėliniais, 33 proc. – žėliniais ir 4 proc. – mišriu būdu. Faktiškai atkurta 68,7 proc. žėliniais ir 31,3 proc. – žėliniais.

Šakių miškų urėdijos vyriausiojo miškininko Romo Kupstaičio pastebėjimu, ankstesnių metų miškų atkūrimo būdų apskaitos statistiniai procentai ne visuomet atspindi realią miškų atkūrimo situaciją kiekvienoje miškų urėdijoje, nes to meto miškų

Eglių žėliniai Šimonių girioje

VACLOVO TREPENAIČIO nuotraukas

Patikimesnė miško želdinių apsauga – vielos tinklo tvoros

statistikoje nebuvo atskirai išskiriamas kombinuotas (mišrus) miško atkūrimo būdas.

Pasak kitų miškų urėdijų specialistų, per paskutiniuosius 5-erius metus įprastinį miškų atkūrimo ciklą pakoregavo ir ekonominė krizė, 2010 m. škvalas, teisės aktų pasikeitimai, kitos priežastys.

Bendrijos posėdyje dalyvavusio generalinio miškų urėdo pavaduotojo Petro Kanapienio manymu, želdinių apimtys turėtų neviršyti numatytų miškotvarkos projekte. Jeigu vykmečio metu miškų urėdijų tvarkomuose miškuose pasikeitė situacija, vertėtų patikslinti vidinės miškotvarkos projektą dėl neplynų kirtimų, miško atkūrimo įvairiais būdais apimčių, glaudžiau bendrauti su projektą rengiančiais miškotvarkininkais.

Atkreiptas dėmesys į tolimesnį ažuolynų atkūrimą

Pernai įsigaliojus Nacionalinei miškų ūkio sektoriaus plėtros programai iki 2020 m. ir nustojus galioti buvusiai Ažuolynų atkūrimo valstybiniuose miškuose programai, pasak generalinio miškų urėdo pavaduotojo P. Kanapienio, kai kuriose miškų urėdijose vyriausieji miškininkai nuleido rankas, atkuriant ažuolynus. Laukiama, kada bus patvirtintas Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros iki 2020 m. programos įgyvendinimo priemonių planas.

Šiai situacijai spręsti Generalinė miškų urėdija 2013 m. kovo 26 d. patvirtino ažuolynų plotų didinimo 2013-2014 m. užduotis visoms miškų urėdijoms, kuriose numatyta per dvejus metus ažuolynų plotus padidinti 1859,8 ha. Daugiausiai ažuolų plotų želdiniais ar želiniais turėtų padidėti Pakruojo (137,2 ha), Kauno (123,3 ha), Alytaus (102 ha), Ukmergės (96 ha), Radviliškio (90 ha) miškų urėdijose.

Einant ES paramos miškų įveisimui 2007-2013 m. baigiamiesiems metams, sukruoto veisti ažuolų želdinius žemės ūkiui nenaudojamose žemėse šių žemių savininkai. Bet nesudarius išankstinių pirkimo sutarčių su miškų urėdijų medelynais, kai kuriuose regionuose šį pavasarį ėmė stigti laisvai parduodamų ažuolų sodmenų, atsirado siūlančių sodinti ir vienmečius ažuolų sodinukus ar įsivežti ažuolų sodmenų iš Lenkijos medelynų. Bet iš Lenkijos įvežtiniai ažuolų sodinukai ne visuomet būna koky-

biški, o atgabenti iš pietinių Lenkijos regionų mūsų miškuose dažnai apšąla, prastai auga. Valstybinė miškų tarnyba išduoda leidimus įvežti lenkiškus ažuolų sodmenis tik į pietinėje Lietuvos dalyje esantį Dzūkų – Sūduvos aukštumos ažuolo kilmės rajoną LT/Ąp4.

Kad nesutriktų minėtas ES paramos įsisavinimas dėl sodmenų stygiaus, nebūtų sodinama nekokybiškais įvežtiniais ažuolų sodmenimis, šiame bendrijos posėdyje, o balandžio 17 d. ir Miškų urėdų tarybos posėdyje rekomenduota miškų urėdijų medelynams pirmiau aprūpinti ažuolų sodmenimis ES projektus vykdančius privačių žemių savininkus. Taip pat nuspręsta pernai medelynuose išaugintus vienmečius ažuoliukus šiemet paauginti per vasarą ir jais veisti rudenį želdinius. Kur susidarė didelis ažuolų sodmenų poreikis, rekomenduota miškų urėdijoms atidėti dalį ažuolynų sodinimo projektų valstybinėje žemėje šių metų rudeniu, tam panaudojant būsimus dvimečius ažuolų sėjinukus.

Saugant ažuolų želdinius nuo galimų žvėrių pakenkimų, nepasiteisino naudotos vien individualios ažuoliukų apsaugos priemonės. Miškų urėdijoms nurodyta ažuolų želdinius, kur ažuolas rūšinėje sudėtyje sudaro 6 dalis ir daugiau, aptverti tvoromis, o kur ažuolų rūšinėje sudėtyje – 5 dalys ir mažiau, ažuoliukus apsaugoti individualiomis apsaugomis ar repelentais.

Kelta miškų sanitarijos, sertifikavimo ir gamtos saugos siekių suderinimo problema

Bendrijos posėdyje aktyviai diskutuota Anykščių miškų urėdijos vyriausiojo miškininko Kęstučio Bilboko šių metų „Mūsų girių“ 2 nr. iškelta praktinėje miškininkystėje aktualia tema: miškų sanitarinė apsauga, kertinės miško buveinės (KMB) ir miškų sertifikavimas (FSC) – ar įmanoma tai suderinti? Diskusijose pasisakiusieji klausė: kieno statusas svarbesnis ir aukštesnis: KMB, miškų sertifikavimo FSC standarto ar Miško sanitarinės apsaugos taisyklių? Kodėl nepraktikuojama perkelti į kitą vietą KMB, jei esamą suniokojo audros, kenkėjai, ji degradavo? Ar reikėtų KMB suteikti, kaip rezervatams, teisinį statusą, draudžiantį ūkinę veiklą, kur joms negalios ir Miško sanitarinės apsaugos taisyklės? Ką daryti miškininkams, kol taip nėra?

Klausimai kol kas – be aiškaus atsako. Tik nuomonės. Kai kurių miškininkų manymu, gal reikėtų inicijuoti keisti miškų sertifikavimo standartų reikalavimų pakeitimus, jeigu jie prieštarauja kai kuriems nacionaliniams teisės aktams, yra per griežti? Kiti siūlė laukti šiemet šalies miškuose atliekamos pakartotinės KMB inventorizacijos pabaigos, kurios vykdytojai turėtų pateikti apibendrintas išvadas.

Bendrijos susirinkime sudaryta komisija, vadovaujama Anykščių miškų urėdijos vyriausiojo miškininko Kęstučio Bilboko, pateikė siūlymus dėl ūkinių priemonių taikymo saugomose teritorijose, siekiant užtikrinti sanitarinę miškų apsaugą. Tikimasi, kad, apibendrinus pakartotinės inventorizacijos KMB duomenis, bus aptartos ir bendrijos narių iškeltos problemos.

MG. inf.

Aptartas

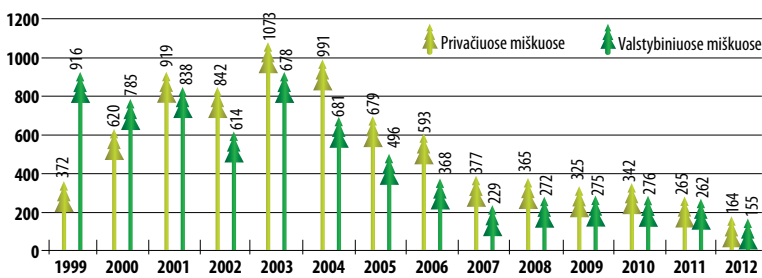
neteisėtos veiklos miškuose prevencijos stiprinimas

Trakuose Generalinės miškų urėdijos ir Trakų miškų urėdijos balandžio 17 d. organizuotame pasitarime aptarti neteisėtos veiklos valstybiniuose miškuose prevencijos stiprinimo klausimai. Pasitarime dalyvavo generalinio miškų urėdo pavaduotojas Petras Kanapienis, Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus vedėjas Artūras Balčius, Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Artūras Balčius, Generalinės miškų urėdijos Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vedėjas Darius Stonis, šio skyriaus vyriausiasis specialistas Dainius Adžgauskas, miškų urėdai, miško apsaugos inžinieriai.

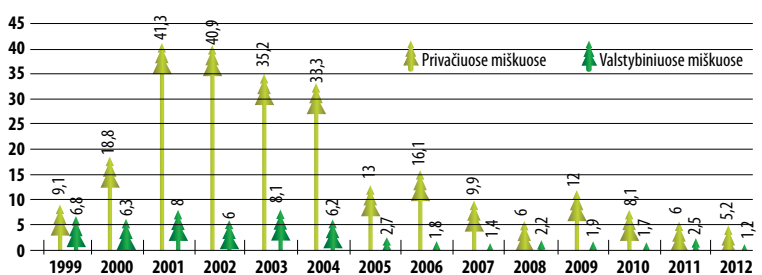
Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus vedėjas Artūras Balčius pranešime apžvelgė neteisėtų kirtimų raidą Lietuvos miškuose nuo 1919 m. iki šių dienų, pažymėdamas, kad neteisėtų kirtimų „pikas“ buvo 2001-2004 m. Bet keletą metų taikant bendras prevencines priemones, kaip, pavyzdžiui, akcija „Miškas“, neteisėtų kirtimų pavyko ženkliai sumažinti (žr. lent.).

Generalinės miškų urėdijos Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vedėjas Darius Stonis pateikė 10-ies metų neteisėtų kirtimų ir medienos grobimų iš valstybinių miškų statistiką ir tendencijas.

Neteisėtų miško kirtimų atvejų skaičius

Neteisėtai iškirtos medienos kiekis, tūkst. m³

2 lentelė. Administracinės priemonės, taikytos už neteisėtus miško kirtimus ir kitas miško pažeidas, valstybiniuose ir privačiuose miškuose (2009-2012 m.)

Miškų nuosavybės forma	Metai	Administracinės baudos			Žala aplinkai		Žala miško valdytojų ir naudotojų turtui, Lt	
		Nubausta asmenų	Skirta baudų, tūkst. Lt	Išieškota baudų, tūkst. Lt	Apskaičiuota žala, tūkst. Lt	Išieškota žala, tūkst. Lt	Apskaičiuota, tūkst. Lt	Išieškota, tūkst. Lt
Valstybiniuose	2009	897	132	105	78	38	133	84
Privačiuose		1764	390	349	317	197	-	-
Valstybiniuose	2010	667	120	116	38	31	97	90
Privačiuose		1619	437	378	197	160	-	-
Valstybiniuose	2011	381	99	96	125	72	133	111
Privačiuose		1125	288	281	149	131	-	-
Valstybiniuose	2012	247	41	41	54	43	58	57
Privačiuose		451	137	108	171	109	-	-

* Valstybinės miškų tarnybos duomenys

Trakų miškų urėdas Vygantas Mierkis informavo apie valstybinių miškų apsaugą nuo neteisėtos veiklos Trakų miškų urėdijoje. Jis nurodė kelis atvejus, kai pavyko išaiškinti stambaus masto medienos grobimus iš girininkijų, o pagrobta mediena surasta Alytaus ir Jonavos rajonuose. Buvo nustatyta, kad nusikaltėliai medieną grobė ir iš kitų miškų urėdijų.

Siekiant pagerinti miškų apsaugą, pasiūlyta organizuoti daugiau mokymų miškų pareigūnams teisės aktų taikymo ir spec. priemonių panaudojimo klausimais. Vykdamas pažeidimų tyrimus vienoje miškų urėdijoje, solidariai reikėtų vykdyti paieškos priemones ir kaimyninėse miškų urėdijose, keistis tyrimui reikalinga informacija, tobulinti miškų urėdijose turimas informacines sistemas apie miško pažeidas padariusius asmenis, išnagrinėti prisijungimo galimybę prie aplinkos apsaugos pažeidimų informacinės sistemos.

Apie administracinės atsakomybės taikymo aspektus praktikoje pranešimą skaitė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas Ramūnas Gadliauskas. Jis akcentavo, kad geriausia nusikaltimo prevencija – jų išaiškimas ir nuobaudos neišvengiamumas. Labai svarbu, tiriant pažeidimus, teisingas pirminių dokumentų įforminimas, specialiųjų priemonių ir ATPK straipsnių taikymas. Būtina prisiminti, kad pareigūnas privalo įrodyti pažeidėjo kaltę, o ne pažeidėjas apginti savo nekaltumą. Pranešėjas detalai išnagrinėjo būtinų pirminio tyrimo dokumentų svarbą.

Kauno technologijos universiteto profesorius Vytautas Markevičius pasitarimo dalyviams pristatė sukonstruotą mobiliųjų prietaisų, skirtą medienos apsaugai nuo grobimo. Prietaisas paslepia miške pagamintos medienos rietuvėje ir mobiliu ryšiu gali teikti informaciją apie pagrobto miško produkcijos judėjimą, be papildomo energijos šaltinio veikia iki 90-ies parų. Pristatyti ir kiti elektroniniai medienos žymėjimo įrenginiai, kuriuos naudojant galima atpažinti pagrobta medieną.

Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virginijus Vasiliauskas informavo apie liemenų kenkėjų židinių kilimo grėsmės 2013 m. tendencijas. Jis akcentavo, kad pagrindinę grėsmę žievėgraužio tipografo išplitimas kelia 2010 m. škvalo pažeistuose miškuose. Prevencijai svarbu tinkamai vykdyti ūkines priemones: stebėti eglynus, laiku pašalinti kenkėjų apniktus medžius, iki pavasario sutvarkyti žiemos vėjavartas, laiku apsaugoti ar išvežti pagamintą medieną. Jai apsaugoti įregistruotas insekticidas „Mavrik“, kurį reikia naudoti laikantis teisingų koncentracijos ir išpurškimo normų. V. Vasiliauskas priminė feromoninių gaudyklių ir vabzdžiaugaudės medienos svarbą, prognozuojant kenkėjo išplitimą.

Pranešėjai atsakė į pasitarimo dalyvių pateiktus klausimus.

Pavojingas kenkėjas – žievėgraužis tipografas

Plitimo požymis – rudos išgraužos prie eglėlių

Žievėgraužis tipografas gali egzaminuoti miškininkus

VIRGILIJUS VASILIAUSKAS
Valstybinės miškų tarnybos
Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas

Žievėgraužis tipografas (*Ips typographus* L.) priskiriamas ypač pavojingiems miško kenkėjams. Jam plisti palankiausi našūs mūsų eglynai: nuo 50-60 metų ir vyresni, I-II boniteto, 0,7 ir aukštesnio skalsumo, gryni ar su nedidele kitų medžių rūšių priemaiša. Nuo XX a. pradžios Lietuvoje eglynų džiūvimai kartojosi po 4-5 kartus per šimtmetį. Vienas didžiausių iš visų registruotų buvo 1993-1997 m. Valstybinės miškų tarnybos vykdomas žievėgraužio tipografo monitoringas rodo, kad vėl susidarė prielaidos šio kenkėjo masiniams židiniams. Jų vystymosi eiga primena prieš 20 metų buvusio eglynų džiūvimo pradžią.

Žievėgraužių plitimo sąlygos

Sveikame eglyne žievėgraužiui tipografiui vystytis tinkamiausi medžiai yra šviežios vėjavartos ir vėjalaužos bei šaknų – stiebo puvinių pažeistos eglės. Jis koncentruojasi kirtavietėse, vėjavartų – vėjalaužų susidarymo vietose, kituose pažeistuose medynuose, kur yra nusilpusių, išverstų ir išlaužtų medžių, nenužievintos miško produkcijos. Medyne susirasti vystymuisi tinkamiausius medžius naudoja išvystytą signalinę sistemą.

Užpultame medyje pažeidžia gyvybiškai svarbius audinius, kuriais apsirūpinama vandeniu ir maistinėmis medžiagomis. Todėl tik laiko klausimas, kada pažeistas medis nudžius. Šie kenkėjai platina ir patogeninius grybus iš *Ophiostoma* ir *Ceratocystis* šeimų, kurie dar labiau pagreitina medžio džiūtį, sukelia medienos mėlynąvimą ir puvinį bei gerina lervučių gyvenimo sąlygas. Per vieną vegetacijos sezoną gali išvystyti 2 pagrindines ir 2-3 seserines generacijas, kai būna palankios sąlygos: daug vėjavartų – vėjalaužų, sausi ir šilti orai bei netinkamas ūkininkavimas.

Medynuose visada yra liemenų kenkėjų foninis kiekis. Todėl nuolat išsilaiko rizika per 1-2 metus jiems pagausėti iki masinio židinio plitimo pradžios. Židiniai apima vėjo, šaknų puvinių, drė-

gmės deficito, užmirkimo ir įvairiais kirtimais „nuvargintus“ bei vyresnius sveikus medynus. Žievėgraužis tipografas eglėlių – pušų vėjavartų pažeistuose nesutvarkytuose miškuose kartu su kirpiškais gali sudaryti kompleksinius plitimo židinius su dar apie 20 palydovinių rūšių. Lietuvoje gali apnikti visų rūšių eglės, rečiau – pušis, maumedžius.

Staigų žievėgraužių židinių plitimą kažkas vaizdžiai pavadino „šaltuoju“ gaisru, kurie Lietuvoje gerokai lenkia tikruosius gaisrus pagal kasmet apimamus plotus bei žalos dydį.

Gerai dirbti nelengva

Žievėgraužių naikinimo būdas žinomas nuo XIX a., paremtas vabzdžio vystymosi ciklais ir yra labai paprastas. Reikia tik laiku aptikti šių kenkėjų šviežiai apniktus medžius, juos nupjauti ir paruoštą medieną su joje besivystančiais žievėgraužiais išgabenti iš spygliuočių medynų. Svarbu į mišką nepaleisti naujos žievėgraužių kartos. Tai privalome vykdyti, laikydami miškų priežiūrą ir sanitarinę apsaugą deklaruojančių teisės aktų.

Praktinėje miškininkystėje pažeistos eglės dažniausiai sanitariniais kirtimais kertamos pavėluotai, kai kenkėjai jau būna

jas palikę ir pasklidę miške. Kai nurodau pavėluotus kirtimus, įvairias pareigas užimantys valstybiniai miškininkai dažnai teisinasi, kad privatininkai savo miškus prižiūri blogiau. Bet ar turime lygintis į blogiausius? Taip pat skundžiamasi, kad „sunku ir neįmanoma“ vykdyti miško sanitarinės apsaugos teisinius reikalavimus. Bet kaip visuomenei pasakyti, kad miškininkui pasidarė „sunku“ vaikščioti miške ir stebėti jo būklę? Tokiu požiūriu į miškų apsaugą valstybiniai miškininkai patys atiduoda kozirius tiems, kas nori griauti esančią valstybinių miškų priežiūros sistemą, motyvuojant jos neveiksmingumo pavyzdžiais.

Keiskime požiūrį į sanitarinius kirtimus

Sanitarinių kirtimų pagrindinis tikslas turi būti ne medienos gamyba, bet šalinimas iš miško tų medžių, kurie yra arba gali būti pavojingų vabzdžių ir grybinių ligų platinimo šaltiniu. Žievėgraužio tipografo atveju, tai eglės, kuriose vystosi šio kenkėjo naujoji karta. Kol ji vystosi, eglės turime surasti, nupjauti ir išgabenti iš miško. Nuo pastebėjimo praktiškai būna likę 2-4 savaitės apniktų eglų sutvarkymui. Kitas sanitarinių kirtimų tikslas – šalinti iš miško žalias eglų vėjavartas – vėjalaužas, kad jos netaptų žievėgraužių dauginimosi ir plitimo šaltiniu.

Jeigu apniktų eglų nesugebėjome iškirsti laiku, suvėluotas kirtimas sanitariniu požiūriu yra betikslis, jokios teigiamos įtakos medynų sveikatingumui jis nebeturi. Bet dažnokai tenka matyti skubant iškirsti eglės, kuriose dar yra „likučiai“ ligų ir parazitų pažeistų žievėgraužių. Sveika žievėgraužių karta tokias eglės jau palikusi ir pasklidusi miške. Iškirte „likučius“, kuriuose baigia vystytis žievėgraužius parazitaujantys vabzdžiai, tik sumažiname žievėgraužių natūralių priešų skaitlingumą ir didiname židinių sveikumą. Sutinku, kad iš tolo „akis bado“ eglės be spyglių ar ru-

dais byrančiais spygliais, be žievės, genių baigiama nulupti žieve. Pagal Miško sanitarinės apsaugos taisykles, sausuolius kirsti neprivaloma. Tokių eglų kirtimas yra tik neūkiškumo ir aplaidžios miško sanitarinės apsaugos reikalavimų laikymosi maskavimas. Sausuolių kirtimas man primena sodininką, laiku neskinantį obuolių, laukiantį, kol sunokę jie patys nubyrės. Nukritusius surinkti lengviau, bet kokia iš to nauda?

Pamatyti nematomus požymius

Žvalgant medynus reikėtų pamatyti po žalių eglų žieve pasislėpusias kinivarpas. Tipografo židinius aptikti sunku dėl to, kad šių kenkėjų apniktos eglės savo lajomis gali ilgai išoriškai niekuo nesiskirti nuo sveikų. Sausą vasarą lajose džiūstantys spygliai gali blykšti ir birti žali, net neįgavę gelsvos ar rudos spalvos. Kenkėjus išduoda tik rudos išgraužos, byrančios iš po eglų žievės. Tai pagrindinis išorinis požymis. Žvalgyti pavėlavus, išgraužos patamsėja, dalį jų nuplauna lietus, jos tampa sunkiau pastebimos.

Papildomas požymis – vabalų įsigraužimo angos, kurios slepiamos po žievės žvynais ir nelygumuose. Patašius tokių eglų žievę, išgraužtuose takuose randama kenkėjų. Jei žievės paviršiuje matosi daug ovalių ir apskritų angelių, tai požymis, kad medį pažeidusių kenkėjų naujoji karta jį jau paliko. Jei lupasi žievė, tai medis jau žuvo, nesvarbu, kokia yra spyglių spalva ir kiek jų esama lajoje. Beveik 100 proc. tikimybė, kad medis apniktas vabzdžių, jei jo kamieną stuksena geniai.

Skiriant medynus atrankiniam ar plynam kirtimui, kiekvieną medį individualiai įvertinti reikia laiko bei kvalifikacijos.

Prieš žievėgraužius – visas miškų urėdijos kolektyvas

Su masiniais žievėgraužių židiniais vieni girininkijų ir urėdijų miško apsaugos dar-

buotojai „susidoroti“ niekada nepajėgs. Tam visas miškų urėdijos kolektyvas turi dirbti kaip vieninga komanda – lyg „šveicariškas laikrodis“. Girininkijų specialistų pagrindinė užduotis – eglėnų žvalgymas (laiku surasti žievėgraužių apniktas eglės ir jas pažymėti). Toliau atsakomybę turi perimti miško kirtimo organizavimu ir medienos realizacija – prekyba užsiimantys specialistai. Atsižvelgiant į eglėnuose staigiai didėjančias sanitarinių kirtimų apimtis, operatyviai turi būti perorganizuojamas ar stabdomas plynų pagrindinių ir retinimų bei einamųjų kirtimų vykdymas. Turiu pažymėti, kad žievėgraužių žvalgymui ir operatyviam kirtimui palankiausias laikas būna gegužė – rugsėjis, o labiausiai įtempti mėnesiai – birželis ir rugpjūtis. Palankūs sausi, šilti – karšti orai, kai tinkamiausias laikas atostogauti ir gaisrams kilti.

Taikant žievėgraužių mažinimo priemones, efektui pasiekti reikia reguliarių ir laiku vykdomų priemonių, o ne vienkartinų „vaju“. Be to, būtini veiksmai tuo laiku, kurį „diktuoja“ žievėgraužių vystymosi specifika ir židinių susidarymo gamtiniai ciklai. Svarbiausia, labai operatyviai reaguoti ir medynuose sanitariniais kirtimais skubiai iškirsti šviežiai kenkėjų apniktas eglės kartu su besivystančiais kenkėjais.

Patirtis ateina dirbant

Nesutinku su teigiančiais, kad neįmanoma laiku pastebėti ir iškirsti žievėgraužių šviežiai apniktų eglų. Prieš 20-25 m. per masinį eglėnų džiūvimą dirbau girininkijoje, nuo pradžios iki galo mačiau žievėgraužių masinių židinių vystymosi procesą natūroje, tai sekiau su „kleimu“ rankoje. Praktiškai įsitikinau, kad laiku pašalinę apniktų eglų židinius sustabdėme 1-1,5 metų anksčiau už kaimynus. Tuomet į tuos pačius kvartalus per metus tekdavo grįžti po 2-3 kartus. Nors sklido kalbos, kad gali nubausti už sanitariniais kirtimais kertamas žalias eglės, joks ti-

Eglų vėjavartos dažnai tampa žievėgraužių plitimo šaltiniu

krintojas manęs nenubaudė. Be to, nepatogiose vietose (pvz., šlaituose) nemažai apniktų eglių buvo leista išsikirsti vietos gyventojams ir besikuriantiems ūkininkams. Prisimenu tik tokią problemą: dėl medienos realizacijos sunkumų dalis žievėgraužių grįžo į mišką iš laiku neišvežtos medienos rietuvių. Tuo metu girininkijoje trūko informacijos apie šį kenkėją, jo elgseną ir veiksmingas priemones jo žalai mažinti. Todėl patirties teko įgyti iš židinių priežiūros praktikos. Vabzdžiagaudės medienos ir feromoninių gaudyklių dėstymas bei jų priežiūra leido sekti kenkėjų gausą ir vystymosi ypatybes.

Iš darbo girininkijoje metų teigiamai vertinu praktiką, kai kiekvieno mėnesio pabaigoje atliktų darbų kiekį ir kokybę patikrindavo miškų urėdijos inžinierius. Tik tuomet būdavo galima pildyti paskyras – aktus, o nuo įvertinimo rezultatų priklausė miško darbininkų mėnesio ir girininkijos specialistų ketvirtinės premijos. Mano supratimu, tai buvo realiai įgyvendintas vidinis auditas, kuris vertė nuolat pasitempti. Be to, miškininkystėje kelių dešimčių metų praktinio darbo patirtį turinčio specialisto patarimai buvo vertingi jaunesniems kolegoms.

Laikas ruoštis ateities kovoms

Turtingos šalys, tokios, kaip JAV ir Japonija, vykdo visuomenės ir atitinkamų tarnybų civilinės saugos mokymus tornadų ir žemės drebėjimų atvejui. Mūsų šalies miškininkai taip pat turėtų numatyti savo veiksmus ateičiai, kad gausus žievėgraužių apniktų eglių atsiradimas miškų urėdijose netaptų netikėta stichine nelaimė. Generalinei miškų urėdijai reikėtų visoms miškų urėdijoms paruošti tipinius veiksmų planus, o urėdijos turėtų juos prisitaikyti prie savo specifinių vietos sąlygų.

Turimos informacinės priemonės, GPS technika leidžia tiksliai orientuotis ir nustatyti medynų plotus, informaciją gauti ir perduoti visą parą. Todėl nelabai įtikina išsakomas argumentas, kad etatų sumažinimas trukdo laiku atlikti būtinas miško sanitarinės apsaugos priemones. Tai gali kompensuoti geresnis darbų organizavimas ir motyvacija dirbti.

Mokykimės iš kaimynų patirties ir klaidų

Europinėje Rusijos dalyje žievėgraužiai masiškai išplito 2010-2011 m. dėl gamtinių ir ūkinių priežasčių, pernai buvo pažeisti vyresni eglynai. Labiausiai nuken-

tėjo Maskvos srities miškai, kur kenkėjai apėmė 100 tūkst. ha. Ekstremalios gamtos sąlygos (2008-2010 m. uraganai, sniegolaužos, lediniai lietūs, 2010 m. anomali kaitra ir sausra) sudarė sąlygas greitai vystytis žievėgraužių židiniams. Pokyčiai miškų ūkyje nesudarė sąlygų laiku reaguoti ir tvarkyti židinių, nes dėl Miškų kodekso ir kitų teisinių aktų pakeitimų ankstesnioji miškų priežiūros sistema nebeveikia. Miškų ūkinėms priemonėms vykdyti būtini ilgi, keletą mėnesių trunkantys derinimai, todėl nebėra galimybės laiku atlikti neatidėliotinus miško sanitarinės apsaugos darbus ir kenkėjų židinių vystymasis buvo paliktas savieigai.

Baltarusijoje eglynų džiūvimas suintensyvėjo 2010 m. Plynais sanitariniais kirtimais iškirta 791 tūkst. m³, 2011 m. – 59 tūkst. m³, 2012 m. – 1,5 mln. m³ pažeistų eglynų. Šių metų pirmą pusmetį prognozuojamas 800 tūkst. m³ džiūvimas. Pasak ministerijos vyr. specialistės V. Filippovič, eglynai, kai prasidėjo ankstesnysis jų džiūvimas, nuo 1996 m. nuolat miško pramonės vadovybės kontroliuojami ir taip išliks ateityje. Per tą laiką ministerija eglynų džiūvimo problemai spręsti užsakė 8 mokslo tyrimų darbus, pasitelkdama svarbiausias miško profilio mokslo įstaigas. Pagal jų rezultatus papildė ir pakeitė normatyvinius techninius teisės aktus ir miško apsaugos reglamentus. Ministerija nuolat kontroliuoja eglynų būklės duomenis ir jų sveikatingumui taikomas priemones. Kas mėnesį visuose miškų ūkiuose vykdomi vyresnių kaip 40 metų eglynų žvalgymai. Pažeistų eglynų tvarkymas atitinka jų džiūvimo tempus, pažeidimo židiniai likviduojami per mėnesį, neleidžiamas neįvykdytų sanitarinių priemonių plotų didėjimas. 2012 m. birželį eglynų džiūvimo klausimai detalai išnagrinėti ministerijos kolegijoje. Nustačius eglynuose nepalankią situaciją, nurodyta plyniems kirtimams leidimus išduoti per 7 dienas, o medynus sutvarkyti per mėnesį nuo jų gavimo.

Didelės eglynų džiūvimo apimtys yra Ukrainos Karpatuose. Ši nelaimė palietė ir Slovakiją. Ten vykdomas eglynų atgaivinimo procesas, nes manoma, kad eglės buvo sodinamos jų augimui nebūdingose vietovėse. Prie tokių išvadų linksta ir Baltarusijos mokslininkai.

Dalyvaujant tarptautiniuose pasitarimuose, stebina Lenkijos regioninių miškų urėdijų vadovų ir siauresnės specializacijos specialistų, girininkijų darbuotojų aukštas profesionalumas miško kenkėjų masinio išplitimo židinių sekimo, prognozavimo ir naikavimo srityje. Tai galima pasiekti tik daugiametės praktikos dėka.

Lietuvoje trūksta iliustruotos šiuolaikinės literatūros miško ir sumedėjusių augalų sanitarinės apsaugos bei priežiūros klausimais. Originalius leidinius išleisti nelengva ir užtrunka. Per kelerius paskutiniuosius metus Lenkijoje, Slovakijoje, Čekijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Rusijoje, Baltarusijoje, Ukrainoje, Latvijoje išleista nemažai šios srities žinybų, atlasų, apibūdintojų, vadovėlių, mokomosios ir verstinės literatūros. Mano galva, kam vargti kuriant naują „dviratį“, jei galima pasirinkti iš geriausių pasaulio modelių ir jį „tautiškai“ perdažyti – išversti į lietuvių kalbą.

Gamtos pokyčiai verčia stengtis

Didžiosios Britanijos sinoptikai prognozuoja, kad šių metų vidutinė temperatūra viršys 2012 m. lygį, o tokios sąlygos būtų palankios žievėgraužių židiniams staugiai gausėti. Todėl reikėtų būti pasiruošusiems užkardyti šio kenkėjo plitimą – laiku iš eglynų šalinti kinivarpu šviežiai apniktas eglės. Ir ekonominės naudos turės operatyviausi, realizuojant kenkėjų nesugadintą medieną. O neracionaliai dirbantiems teks tenkintis kinivarpu puotos likučiais – sausuoliais.

Jeigu susidarys palankios sąlygos masiniams židiniams kilti, gamtinių pokyčių mes nenugalėsime, tačiau kryptingomis sutelktomis pastangomis galima suvėlinti masinių židinių kilimo pradžią, taip pat žymiai sumažinti jų mastą ir pagreitinti „užgesimą“.

Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyrius šiemet parengė lankstinuką apie žalingiausią eglių liemenų kenkėją – žievėgraužį tipografą. Jame pateikiama trumpa informacija apie šį kenkėją, jo keliamą pavojų, nurodomos būdingos dauginimosi vietos, pakenkimo požymiai ir priemonės žievėgraužio tipografo skaičiui mažinti. ■

VALTRA

Individually Yours

Miškui skirtos diskinės akėčios

Darbinis ilgis 2,00 m 2,30 m 2,50 m Diskų skaičius 8 8 9

Disko skersmuo (mm) 660 660/710/810 660/710/810

Svoris 1875 kg 1930 kg 2060 kg Galingumas 110 AJ 130 AJ 150 AJ

Kalvarijų g. 125-602, 08221 Vilnius
Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas rovaltra@rovaltra.lt
www.rovaltra.lt

Hibridinės drebulės sodmenų išauginimas iš gyvašaknių

Dr. EDMUNDAS BARTKEVIČIUS
Dr. ALFAS PLIŪRA
Dr. VYTAUTAS SUCHOCKAS

Aleksandro Stulginskio universitetas
LAMMC Miškų institutas

Iš gyvašaknių išauginti
hibridinės drebulės vienerių metų sodinukai
Anykščių miškų urėdijos medelyne

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES
PROJEKTĄ REMIA LIETUVOS RESPUBLIKA

Aleksandro Stulginskio universitetas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ veiklos sritį „Žemės ir miškų ūkio veiklos ir žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ vykdo projektą „Naujų selekcinį medžių rūšių – trešnių ir tuopų – plantacinių miškų veisimo inovatyvių technologijų ir mokslo žinių taikymas bei sklaida“ (2012–2014 m.). Pagrindinis šio projekto tikslas – skleisti pažangias technologijas ir inovacijas, ypač intensyvios plantacinės miškininkystės srityje.

Daugiausiai hibridinės drebulės ir kitų hibridinių tuopų medienos ateityje reikės popieriaus pramonėje. Specializuotoms popieriaus rūšims gaminti reikia vienojų savybių ir reikalaujamų charakteristikų drebulės medienos. Vegetatyvinių dauginimo metodų panaudojimas leidžia maksimaliai išnaudoti genetinį efektą ir želdiniuose sodinti maksimaliai išreikštų pageidaujamų savybių gryną kloninę medžiagą. Jeigu sodmenys auginami iš sėklų, tarp jų gali pasireikšti didelė genetinė ir fenotipinė variacija. Vegetatyviškai padaugintos drebulės yra identiškos selekcionuotiems pranašiausiems motinmedžiams.

Masiškai auginant sodmenis gamybos kaštai yra labai svarbūs. Mikrovegetatyvinis drebulės dauginimas *in vitro* – greitas metodas, tačiau brangus, jo panaudojimas reikalauja sudėtingos įrangos, laboratorijų ir aukštos kvalifikacijos specialistų. Hibridinės drebulės dauginimas

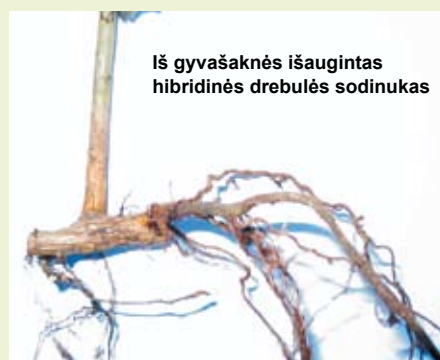
sumedėjusiomis stiebelio dalimis taip pat gali būti taikomas, tačiau augūnai išsisknija labai sunkiai ir lėtai. Atlikti bandymai dauginti nesumedėjusias stiebelio dalis, tačiau miškininkystėje šis metodas netaikomas.

Skirtingai negu mikrovegetatyvinis dauginimas *in vitro*, drebulės ir jos hibridų dauginimas gyvašaknėmis – šaknų atkarpomis nereikalauja specialios įrangos, sterilios aplinkos, yra ekonomiškesnis. Priešingai nei mikrovegetatyvinis dauginimas *in vitro*, gyvašaknėmis padaugintos hibridinės drebulės išaugina geriau

išvystytą ir stipresnę šaknų sistemą, medeliai mažiau išvartomi vėjo. Dauginimas gyvašaknėmis gali būti alternatyva brangiam ir sudėtingam mikrovegetatyviniams dauginimui.

Sodmenų išauginimo sėkmė iš šaknų atkarpų priklauso nuo kelių faktorių, o šiam procesui skatinti naudojamos įvairios priemonės. Drebulės ir jos hibridų šaknų atkarpų išsisknijimui svarbus yra motinmedžio amžius. Iš vyresnio amžiaus motinmedžio galima gauti daugiau dauginti tinkančių šaknų atkarpų, negu nuo jaunų medžių. Tačiau jaunų medelių šaknys lengviau išsisknija. Medžio fiziologinė būklė taip pat turi įtakos išsisknijimui. Pumpurų skleidimosi periodo metu labai sumažėja šaknų atžalinė galia. Ją sustiprina hormonai, tačiau auginant sodmenis pramoniniu būdu hormonai retai naudojami.

Medienos savybės taip pat gali turėti įtakos vegetatyviniams dauginimo sėkmei ir

Iš gyvašaknės išaugintas
hibridinės drebulės sodinukas

ne visi klonai gali būti masiškai dauginami šaknų atžalomis. Hibridinės drebulės klonai pasižymi plačia ūglių ir šaknų sistemų augimo variacija, o taip augimo produktyvumu. Tokia pat variacija pasižymi šie klonai, dauginant juos gyvašaknėmis.

Dauginant hibridinę drebulę gyvašaknėmis, išaknijimą labai lemia klonų genetinės savybės – genotipo įtakos variacija siekia 94 proc. Geriausiai besidauginančių klonų išaknijimas siekia 67 proc., blogiausiai – tik 28 proc. Produktiviausių klonų išaknijimas gali 2 kartus viršyti mažiau produktyvių klonų išaknijimą. Taip pat nustatyta, kad gyvašaknėms išakninti svarbus ir motinmedžio amžius. Kiek geriau išaknija jaunesnių motinmedžių gyvašakės. Iš kitos pusės – nuo vyresnių motinmedžių galima gauti daugiau gyvašakių, tačiau tai gali būti ne visada ekonomiškai pateisinama priemonė dėl menkos sodmenų išėigos. Kaip galutinę savo tyrimų išvadą, rekomenduojame hibridinės drebulės dauginimui gyvašakėmis naudoti 2-ųjų metų motininius medžius.

Gyvašaknių išaknijimui turi įtakos ir kiti faktoriai, tokie kaip augalo hormonai (auksinų ir citochininų santykis), angliavandenių kiekis, fiziologinė augalo būklė, aplinkos sąlygos.

Iš aplinkos sąlygų didžiausią įtaką hibridinei drebulėi išakninti turi substrato temperatūra. Jos pakėlimas dirbtinai pašildant substratą – plačiai naudojama priemonė sodininkystėje, išaknydinant gyvašakes ir augūnus. Geriausiai drebulė išaknija, esant substrato temperatūrai +30°C. Šviesa nėra esminis faktorius, tačiau ji būtina ūglių augimui po jų pasirodymo. Kai kurie autoriai nurodo, kad šviesa yra netgi inhibitorius išaknijimo procese.

Medžio fiziologinė būklė taip pat turi reikšmės išaknijimui. Pumpurų skleidimosi metu labai sumažėja šaknų atžalinė galia. Hibridinės drebulės gyvašaknes ruošti geriausia įveistoje motininėje plantacijoje.

Gyvašaknių motininės plantacijos įveisimas

Gyvašaknių plantacija veisiama naudojant selekcionuotus Lietuvos miško sėklinės bazės sąvade įregistruotų drebulės hibridų sėklinės kilmės arba *in vitro* metodu padaugintus medelius. Genetinei įvairovei užtikrinti gyvašaknėms skirtoje plantacijoje turėtų būti išsodinta 10-20 klonų.

Minimaliai kiekvieno klonu turėtų būti po 3 medelius (rametas). Plantacijos dydis priklauso nuo gyvašaknių poreikio. Miškų urėdijos poreikiams pakaktų 100 medelių plantacijos, kuri užimtų 0,4 ha plotą.

Prieš sodinant hibridinės drebulės medelius, paruošiamos sodinimo vietos. Plantacijai parenkamas lygus reljefo plotas. Dirvos paviršius, jeigu to reikia, papildomai išlyginamas. Pradžioje dirvos paviršius padengiamas šaknų augimą stabdančia medžiaga (keli sluoksniai polietileno plėvelės). Po to ant jos paskleidžiamas ne plonesnis kaip 50 cm durpių sluoksnis, kuris sumaišomas su kalkėmis ir trąšomis arba laistomas skystų trąšų tirpalu. Naudojama paviršinio 20-30 cm storio sluoksnio šviesios durpės. Optimali substrato tūrio masė 70 kg/m³. Pilno drėgmės imlumo durpių svoris 550 g/l. Į 1 m³ durpių įterpiama 2 kg kalkių, kurių sudėtyje 5 proc. magnio, ir 0,8 kg trąšų. NPK santykis 16-8-16, kai NO₃-N = 2,5 proc., NH₄-N = 7,5 proc., lėtai tirpstantis azotas – 6 proc. Durpės, trąšos ir kalkės kruopščiai sumaišomos kultivatoriais. Optimali paruošto durpinio substrato vandens ištraukos cheminė sudėtis pateikta lentelėje.

Lentelė. Optimali paruošto durpinio substrato vandens ištraukos cheminė sudėtis, mg/l

pH	EC, mS/cm	N	P	K	Ca	Mg	S	B	Cu	Fe	Mn	Mo	Zn
4,3	1,5	120	90	150	50	25	50	0,2	0,07	1,3	0,5	0,01	0,13

Sodinimui iškasama duobutė, medeliai sodinami 5 cm giliau, negu durpių paviršius. Durpių sluoksnis vėliau slūgsta ir palapsniui šio sluoksnio paviršius susilygina su medelių šaknies kakleliu. Pasodinti medeliai tuoj pat pririšami prie kuolų. Pirmaisiais auginimo metais medeliai labai ploni, lajos galingos, augimas spartus, o mediena labai trapi. Nepritvirtinus jie gali išlinkti netgi nuo drėgmės, susikaupiančios lajoje, ir nulūžti.

Medeliai sodinami tokiais atstumais vienas nuo kito, kad būtų racionaliai panaudota erdvė, tačiau ne per tankiai, kad visi medeliai gautų pakankamai šviesos. Eilėse medeliai sodinami kas 1,5-2 m, o tarp eilių paliekamas 2 m tarpas.

Gyvašaknių ruošimas

Taip įveistoje motininėje plantacijoje gyvašaknių ruošimą galima atlikti jau antrą vegetacijos sezoną. Dauginimui imamos šoninės šaknys, kurių skersmuo yra nuo

Šaknys prieš sodinant sukarpomos 3 cm ilgio atkarpomis

0,3 iki 1,5 cm. Gyvašaknių ruošimą reikia pradėti kuo anksčiau, vos tik išėjus pašalui, iki pumpurų brinkimo. Nuo medelio sekatoriumi nukirptos šaknys lengvai išsitraukia iš durpinio substrato. Ruošiant gyvašaknes, medelio šaknų sistema neturėtų būti sumažinama daugiau kaip per pusę. Per vegetacijos sezoną drebulės šaknų sistema atsistato ir kitais metais gyvašaknes vėl galima ruošti.

Iškastos šaknys sudedamos į polietileno maišus arba sumaišomos su durpėmis ir iki sodinimo gali būti saugomos drėgnuose vėsiuose rūsiuose, kur temperatūra neviršija 4 laipsnių. Prieš pat sodinant, šaknys išimamos iš maišų ir sukarpomos 3 cm ilgio atkarpomis. Galima sukarpyti ir prieš sudedant laikyti rūsyje.

Gyvašaknių sodinimas

Jos sodinamos į lysves šiltnamiuose arba į konteinerius. Geriau auginti konteineriuose (0,35 litro talpos), nes tuomet į želdomus plotus drebulė gali būti sodinama vegetacijos sezono metu, nelaukiant jos pabaigos.

Lysvės ruošiamos iš durpės ir smėlio mišinio santykiu 1:1. Tokio pat substrato mišinio pripilami ir konteineriai, jeigu juose numatoma auginti drebulę. Lysvėse gyvašaknės dedamos horizontaliai viena prie kitos eilutėmis, paliekant tarp eilučių 7-10 cm tarpus. Eilutės užberiamos 3 cm storio substrato sluoksniu.

Į konteineriuose substrate padarytas skylės gyvašaknės gali būti smeigiamos ir vertikaliai, nes tai neturi įtakos joms išakninti.

Laistymas

Pasodintos gyvašaknės gausiai laistomos – tai viena iš pagrindinių išaknijimo sąlygų. Esant palankioms sąlygoms išaknijimas gali būti net 95 proc. Auginant daigus optimali substrato drėgmė

Lysvėse gyvašaknės dedamos horizontaliai viena prie kitos eilutėmis, paliekant tarp eilučių 7-10 cm tarpus

yra 80 proc. ribinio dirvos drėgmės imlumo. Laistymo dažnumas priklauso nuo meteorologinių sąlygų ir esamos sėjinukų augimo fazės. Esant sausam ir karštam orui, daigus reikėtų laistyti dažniau. Vidutinė paros laistymo norma pirmas 3 savaites po pasodinimo 3-5 l/m². Praėjus 3 savaitėms, 6 savaites truncančios sodinukų intensyvaus augimo fazės metu laistymo norma sumažinama iki 2-3 l/m², nes gyvašaknės jau būna išleidusios šakneles, ir jos pasiekia gilesnius dirvos sluoksnius. Tuo metu daigų augimo spartą pradeda neigiamai veikti ne drėgmės trūkumas, bet perteklius. Dėl drėgmės pertekliaus lysvės pasidengia samanomis ir dumbliais, substrate pablogėja aeracija, sulėtėja šaknų augimas ir maistmedžiagių įsisavinimas, išsiplauna dalis maistinių medžiagų. Daigai pradeda skursti, dalis jų žūna nuo ligų. Dėl užmirkimo hibridinės drebulės sodinukai gali visai nebeaugti. Kai sodinukų lapai pilnai uždengia lysvių paviršių, laistoma kas antrą – trečią dieną. Laistymo periodiškumas ir intensyvumas antroje vegetacijos sezono pusėje reguliuojamas, atsizvelgiant į 10 cm sluoksnio substrato išdžiūvimo laipsnį.

Nuo rugpjūčio vidurio nudengiamas šiltnamis; 6 savaites trunka grūdinimo

Išišaknijusios hibridinės drebulės gyvašaknės ir pradėję augti jauni ūgliai

fazė, kurios metu laistoma retai – kartą per savaitę (jei per tą laiką nelijo).

Priežiūra

Papildomas tręšimas. Vegetacijos eigoje drebulės daigus reikėtų papildomai patręšti per lapus: 1 ha 150-160 kg N, 10-15 kg P, 100-120 kg K ir 15-20 kg Mg trąšų. Pirmą kartą tręšiama mažos koncentracijos azotinių trąšų tirpalu praėjus 2 savaitėms po sėjos. Tam geriausiai tinka karbamido 0,2 proc. koncentracijos tirpalas. Po 2-jų savaičių tręšiama kalio trąšomis – kalio sulfato 0,5 proc. koncentracijos tirpalu. Dar po 2-jų savaičių kartojamas tręšimas azotinėmis trąšomis. Paskutinį kartą tręšiama fosforo trąšomis (jų naudojimo instrukcijose nurodytomis daržovėms tręšti koncentracijomis). Patręšus skystomis trąšomis, drebulės daigai vieną dieną nelaistomi, kad trąšos įsigertų per lapus. Sausomis trąšomis tręšti negalima, nes nudeginami daigų lapai ir stiebeliai ties šaknies kakleliu.

Ravėjimas. Vegetacijos periodo metu piktžolės ravimos 4-5 kartus. Ravima rankomis, vos sudyigus piktžolėms, nes ravinti jau paaugusias žoles, kartu išsiraūtų ir dalis sodinukų.

Apsauga nuo ligų ir kenkėjų

Siekiant apsaugoti drebulės medelius nuo rauplių, lapų rūdžių ir juodulių, būtina laikytis nustatyto drebulės sėjinukų auginimo tankumo ir optimalaus laistymo režimo. Masinio ligų išplitimo auginant drebulės sodinukus paprastai nebūna, todėl cheminės kovos priemonės netaikomos.

Didžiausią žalą drebulės sodinukams daro kurkliai, įvairūs lapgraužiai ir straubliukai. Pastebėjus pirmuosius kurklių veiklos požymius (išraustus takus, išvartytus daigus), reikėtų tuojau pat imtis kovos priemonių: į urvelius išdėlioti kur-

kliams nuodyti skirtų medžiagų porcijas. Jų galima pasigaminti ir patiems: į 1 kg virtų kviečių grūdų įdėti 0,3 l saulėgrąžų aliejaus ir 50 g chlorofoso.

Pastebėjus ant drebulės daigų lapgraužių vikšrus arba suaugėlius, reikėtų sėjinukus nupurkšti insekticidais (Deciu 2,5 proc. k.e., Fastaku 10 proc. k.e., Šerpa 25 proc. k.e ir kt.) instrukcijose nurodytomis koncentracijomis. Purškama nuogarinu purkštuvu.

Iškasimas

Rekomenduotina hibridinės drebulės sodinukus iškasti kuo anksčiau pavasarį (kovo – balandžio mėn.), kol neišsprogę pumpurai. Kadangi drebulės sodinukai išauga gana dideli (60-100 cm, o kai kurie pasiekia ir 2 m aukštį), juos iškasti mechanizmais nėra galimybių. Prieš pradėdant kasti rankiniu būdu, būtina įsitikinti, kad iš durpių substrato išėjęs įšalas. Hibridinės drebulės sodinukai gana jautrūs persodinimui. Substrate jie išvysto gana plačią šaknų sistemą, kuri lengvai pažeidžiama, iškasant tankiai augančius sodmenis. Kasant reikia stengtis nutraukti kuo mažiau šaknų ir nenupurtyti nuo jų daug žemių. Pradžioje kastuvu atkertamos šaknys tarpuose tarp eilučių, po to kastuvus kuo giliau įsmeigiamas po šaknimis ir pakeliama žemė: daigeliai raunami suėmus rankomis už kelių stiebelių. Iškasti sodmenys sudedami į baltus matinius polietilenuis maišus (1,5-2 m aukščio ir 0,5 m pločio). Jie užrišami ir sudedami į rūšį – ledainę arba sniego duobę. Tai įgalina suvėlinti pumpurų sprogimą ir augimo pradžią, pagerinti sodmenų prigijimą bei pailginti jų išsodinimo į želdomus plotus terminus. Hibridinės drebulės sodinukai gali būti iškasami ir rudenį (rugsėjo – spalio mėn.), surišami į ryšulius po 40-60 vnt. ir prikasami tranšėjoje pavėsingoje vietoje, kur laikomi iki pavasario.

Įveikus trumpos apyvartos (iki 15 metų) plantacinius želdinius arba sutrumpintos apyvartos (25-35 metų) įprastus želdinius žemės ūkio paskirties arba ne žemės ūkio paskirties bei apleistoje žemės ūkio paskirties žemėje, naudojant gyvašaknėmis padaugintus selekcionuotų ir Lietuvos miško sėklinės bazės sąvade įregistruotų drebulės hibridų sodmenis, pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programą skiriama ženkli Europos Sąjungos finansinė parama.

HANDELSONDERNEMING
SCHRAUWEN B.V.

TECHNOLOGIJOS RYTOJUI...

Sodmenų iškasimo plūgas „Supro III“

- 3 kratymo etapai
- Atskirai judantis peilis (peilis juda 2 kartus greičiau nei kratikliai)
- Speciali greičių dėžė pritaikyta dirbti didesniu greičiu (tinka dirbti su rusiškais traktoriais)
- Labai maža vibracija

www.miskams.lt

Dažai
medienos
žymėjimui

Mažoji melioracija: reikalingumas ir galimybės Lc, Ld ir Lf augaviečių kirtavietėse

Dr. ANTANAS MALINAUSKAS

Geram veisiamų želdinių augimui ypač didelę reikšmę turi palankus dirvožemio drėgmės ir aeracijos režimas. Optimalus oro ir vandens režimas yra tada, kai drėgmės šaknų mitybos zonoje yra 60-80 proc. nuo pilno dirvos drėgmės imlumo arba apie 65-100 proc. nuo mažiausio lauko dirvožemio drėgmės imlumo, o oras užima ne mažiau kaip 15 proc. bendro porų tūrio, išskyrus juodalksnį, kuriam optimalios drėgmės intervalas yra apie 70-120 proc. nuo mažiausio lauko dirvožemio drėgmės imlumo. Toks vandens kiekis optimalus ne tik augalams augti,

bet ir celiuliozę ardantiems mikroorganizmams. Per didelis vandens kiekis dirvoje neigiamai veikia medžiagų apykaitą augalų šaknyse, trukdo patekti į augalų maisto medžiagas, stabdo šaknų augimą ir mikorizės vystymąsi, dalis arba visa šaknų sistema gali apmirti. Vasarą užtvindyti pušies, eglės ar karpotojo beržo medeliai žūsta po 25-30 dienų; pavasarį ir rudenį šis laikas kiek ilgesnis. Pastebėta, kad juodalksniai užtvindymą pakenčia daug ilgiau ir žūsta antrais ar trečiais metais. Miškininkų pastebėjimu, drėgmės perteklius žiemą nemažai daliai medžių rūšių taip pat yra žalingas.

Todėl dirvožemio drėgmės režimo reguliavimas reikalingas jau daugelyje želdaviečių, tai atliekant jų paruošimo metu. Šlapesnėse augavietėse prieš dirvos įdirbimą reikia įrengti papildomą sausinimo tinklą, siekiant pažeminti gruntinio vandens lygį.

Įvairios medžių rūšys yra prisitaikiusios prie skirtingo gruntinio vandens lygio. Eglės normaliai auga, jeigu gruntinio vandens lygis vegetacijos sezono pradžioje yra giliau kaip 25-30 cm, o birželio – liepos mėn. – giliau kaip 60 cm. Veisiant europinio ar hibridinio (europinis x japoninis) maumedžių žel-

dinius, gruntinio vandens lygis normalų pagal kritulių kiekį vegetacijos sezoną turi būti giliau negu 90 cm. Juodalksniui gruntinio vandens lygis pavasarį turėtų būti apie 10 cm, vasarą – apie 60 cm.

Pagal miško želdinimo ir želimo projektų duomenis buvo tirtas želdinių prigijimas, išsilaikymas ir augimas, priklausomai nuo Lc, Ld ir Lf augaviečių želdaviečių dirvožemių drėgnumo ir nuo dirvos paruošimo būdo bei vertinamas želdaviečių nusausinimo reikalingumas ir galimybės. Želdaviečių drėgnumas turi įtakos želdinių prigijimui, išsilaikymui, atsodinimų apimtims ir želdinių rūšinei sudėčiai jų vertinimo metu. Pirmaisiais želdinių augimo metais (iki jų inventorizacijos) želdaviečių drėgnumas didesnės įtakos želdinių prigijimui neturi, nors Lc ir Ld augaviečių sklypuose prigijimas 1,8-2,2 proc. mažesnis negu neužmirkusių dirvožemių želdavietėse (1 lentelė).

1 lentelė. Želdinių išsilaikymas, augimas ir priežiūros apimtys priklausomai nuo želdaviečių dirvožemių drėgnumo

Augavietė	Nusausinimo reikalingumas	Sodinimo tankumas, vnt. ha ⁻¹	Prigijimas, %	Atsodinimas, vnt. ha ⁻¹	Išsilaikymas 3-iais metais, %	Išlikusių kultūrinės kilmės medžių skaičius, vnt. ha ⁻¹	Išsilaikymas vertinimo metu, %	Savaiminukų skaičius, vnt. ha ⁻¹
Lc	reikia	3467	83,0	1191	49,1	1256	30,0	2148
	neriekia	3149	84,8	436	78	1751	48,8	1865
Ld	reikia	2984	85,3	924	56,1	1688	43,2	1425
	neriekia	2826	87,5	385	82,5	1602	49,9	1247
Lf	reikia	3500	91,0	567	58,2	1800	44,3	1250
	neriekia	2812	89,8	259	85	1950	63,5	717

Priešingas rezultatas Lf augavietės želdavietėse gali būti atsitiktinis dėl mažo želdaviečių skaičiaus. Neigiama drėgmės įtaka išryškėja antrais – trečiais želdinių augimo metais. Trečiais želdinių augimo metais dėl medyno iškirtimo užmirkstančių dirvožemių sklypuose želdinių išsilaikymas Lc augavietėje buvo mažesnis 28,9 proc., Ld – 26,4 proc. ir Lf – 26,8 proc., lyginant su želdavietėmis, kuriose dėl medyno iškirtimo dirvožemių drėgnumas ženkliau nepasikeitė. Dėl blogesnio želdinių išsilaikymo tenka didinti atsodinimo apimtį. Kirtavietėse, kuriose dirvožemių drėgnumas po medyno iškirtimo žymiau nepasikeičia, priklausomai nuo augavietės sąlygų atsodinimai sudaro vidutiniškai 422-634 vnt. ha⁻¹, o kirtavietėse, kuriose po medyno iškirtimo dirvožemiai užmirksta, atsodinimas vidutiniškai siekia 567-1191 vnt. ha⁻¹, kartais net viršija pradinį želdinių tankumą.

Želdinių išsilaikymas vertinimo metu Lc, Ld ir Lf augaviečių sklypuose, kurių nusausinimas reikalingas, siekia 30-44,3 proc., kur dirvožemiai neužmirkę – 48,8-63,5 proc. Reikia pažymėti, kad želdinių vertinimo metu prie kultūrinės kilmės medelių dažniausiai priskaičiuojami medžių rūšių savaiminukai (dažniausiai eglė, beržas ir juodalksnis), kurių želdavietėse dažnai būna išlikę po kirtimų (egle) arba užsisėję paruošus dirvą miško želdiniams (beržas ir juodalksnis).

Laikiniai užmirkstančių ar užmirkusių dirvožemių želdavietėse želdinių išsilaikymui ypač svarbią reikšmę turi dirvos paruošimas. Želdiniai buvo veisiami neruoštoje dirvoje, kauburėliais, freza, plūgu PKL-70 ir cheminiu būdu paruoštoje dirvoje (2 lentelė).

2 lentelė. Želdinių išsilaikymas, augimas ir priežiūros apimtys priklausomai nuo dirvos paruošimo būdo Lc, Ld, Lf augaviečių sklypuose

Dirvos paruošimo būdas	Želdaviečių skaičius, vnt.	Sodinimo tankumas, vnt. ha ⁻¹	Prigijimas, %	Papildymas, vnt. ha ⁻¹	Išsilaikymas, %	Priežiūros apimtys, kartais	Išlikusių kultūrinės kilmės medžių skaičius, vnt. ha ⁻¹	Savaiminukų skaičius, vnt. ha ⁻¹
Neruošta	62	2088	78,2	842	52,0	1,3	1297	1337
Kauburėliais	155	3103	88,6	567	85,3	0,5	2183	1507
Freza	91	3285	84,5	933	61,5	0,5	1753	1700
Plūgu PKL-70	163	3181	87,4	706	58,3	1,1	1715	1904
Cheminiu	21	3364	82,4	1229	51,7	1,0	1468	1820

Blogiausiai želdiniai išsilaikė neruoštoje ir cheminiu būdu paruoštoje dirvoje. Neruoštoje dirvoje įveistų želdinių išsilaikymas vertinimo metu buvo 44 proc., cheminiu būdu paruoštoje – 32 proc. Geriausiai želdiniai išsilaikė kauburėliais ruoštoje dirvoje. Želdinių išsilaikymas 3-ųjų metų amžiuje – 85 proc., želdinių vertinimo metu – 59 proc. Kauburėliais ruoštoje dirvoje buvo mažiausios želdinių papildymų apimtys (vidutiniškai 567 vnt. ha⁻¹), o kitais būdais – 706-1229 vnt. ha⁻¹. Dirvos paruošimas freza ir plūgu PKL-70 pagal želdinių išsilaikymą ir priežiūros apimtį užima tarpinę padėtį, lyginant su anksčiau paminėtais dirvos paruošimo (neruošimo) būdais.

Pagal Lc, Ld ir Lf augaviečių 386 sklypų duomenis, iškirtus mišką dirvožemio drėgmės režimas labai nepasikeitė ir galima veisti eglės, ąžuolo ar beržo želdinius 47 proc. sklypų, o dirvožemiai užmirkę ir prieš veisiant želdinius želdavietes reikėtų nusausinti 53 proc. sklypų (3 lentelė).

3 lentelė. Želdaviečių nusausinimo reikalingumas ir galimybė

Nusausinimo reikalingumas ir galimybė	Želdavietės, vnt.	Plotas, ha	Proc. nuo ploto
Nereikia	197	447,4	47
Reikia	189	500,5	53
Yra galimybė	53	152,2	31
Nėra galimybės	108	282,0	56
Reikėtų įrengti pralaidą per sankasą	28	66,3	13
Iš viso	386	947,9	100

Lengvai nusausinti būtų galima (sklypai yra arti vandens surinktuvų, dažniausiai – melioracinio griovio) 31 proc. sklypų, nusausinti nėra galimybių – 56 proc. ir nusausinti būtų galima įrengus pralaidą per sankasą – 13 proc. Želdavietės, kurios įvertintos, kad nusausinti nėra galimybių, yra toli arba labai toli nuo vandens surinktuvų ir nusausinti būtų labai brangu. Jas sausinant patektų ir miško sklypai, kuriuos sausinti netikslinga, o nuleidžiamieji grioviai būtų gilesni negu 1 metras.

Kaip byloja pateikti duomenys, želdiniai, įveisti želdavietėse, kurias prieš želdinimą reikėjo nusausinti, išsilaiko blogiau, daugiau reikia atsodinti, pakinta rūšių sudėtis, lyginant su projektuota. Dirvos paruošimas kauburėliais gerokai sumažina per didelio dirvožemių drėgnumo neigiamas pasekmes miško želdiniams, bet jų vaidmuo, reguliuojant dirvožemio drėgmės režimą sodinimo vietose, nepakankamas. Be to, šlapiose žemėse auginamų medynų dėl mažesnio atsparumo vėjui išauginimo rizika yra žymiai didesnė negu auginamų sausesnėse. Tuo būdu šlapiose žemėse želdinius ne tik sunkiau išauginti, bet ir jų produktyvumas bus mažesnis. Vis dėlto, kaip rodo atliktas L hidrotopo želdaviečių vertinimas, tik apie 50 proc. reikalingų nusausinimo želdaviečių yra galimybė nusausinti įrengiant paviršinio nusausinimo tinklą. ■

Povilo Matulionio karjera Rusijos miškotvarkoje

Prof. ROMUALDAS DELTUVAS

(Tęsinys, pradžia – 1 nr.)

Zakreto (Vingio) parko tvarkytojas

P. Matulioniu 1900 m. dirbant vyresniuoju taksatoriumi pavesta tvarkyti ir prižiūrėti Vilniaus imperatoriškąjį šilą Zakret – dabartinį Vingio parką. Jo pastangomis šile įvestas parko ūkis, nors kai kurie valdininkai norėjo šilą kirsti rinktiniais kirtimais, taip iškertant geriausius, stambiausius medžius.

J. Basanavičiui kartu su P. Matulioniu įkūrus Lietuvos Mokslo Draugiją (LMD, 1907), pastarasis manė, kad jai derėjo perimti Zakreto (Vingio) šilą, kuriame su valdžios subsidija būtų galima tyrinėti krašto florą ir fauną. P. Matulionis 1911 m., jau gyvendamas Smolenske, parengė sumanymą, „kaip reikėtų su tuo Zakretu apsieiti“, jį nusiuntė Vilniaus generalgubernatoriaus Turtų valdybos valdytojui A. Stankevičiui ir (1912 01 20) LMD pirmininkui J. Basanavičiui.

P. Matulionio projektas yra meile persunkta poema „beveik pirmąkart“ 150 dešimtinė (1 dešimtinė – 1,0925 ha) dydžio šilui, kuris snaudžia „ant aukštumos, iš trijų pusių apsuptas Vilijos upės“, ir

kurio „medžių atskiros grupės yra pasiekę 200 metų vidutinį amžių, o kai kurie gigantinių matmenų 50 m aukščio medžiai 350 metų ir daugiau“. Šiuo projektu P. Matulionis tapo miestų miškininkystės pradininku. Jis apibūdino Vingio šilą kaip gamtos istorinį paminklą, krašto istorijos paminklą, gamtininkų ir mokinių ekskursijų objektą, miesto gyventojų sveikatingumo punktą, nuostabaus grožio vietą bei kartu ūkinį vienetą, būtiną išsaugoti „mokslui ir estetikos interesams kaip trapią, nelikvaidžią gamtos“, pavedant „kokiai nors mokslo institucijai arba draugijai su nedideliais nario įnašais“. Jo nuomone, Vingio šilas būtų galėjęs tarnauti kaip „puikiausia vieta sanatorijai“, kaip „gydomasis kampelis“, kuris „išlieka sausas ir po didžiausių liūčių“ ir yra „milžiniško kiekio ozonuoto oro šaltinis“.

P. Matulionio aprašė ir savąjį indėlį, išsaugant parką, kuris jau „buvo atiduotas galvijų, arklių bandoms, galima sakyti, sunaikinimui, nudrengimui dangos samanų, renkamų tų gyvulių žiemos pakratams“: „su vargais per pastaruosius 11 metų pa-

vyko šilo augmenijos bendrijas apginti nuo gyvulių, buvo įveistos ažuolų ir eglėlių grupės, sustabdytas ardantis upės poveikis 10-13 sieksnių gylio smėlio griovoms, upės farvateris sugrąžintas į pirmąją, nekenksmingą parkui vagą, nuošliauzos pasidengė miško augmenija“.

Gelbstint parką P. Matulioniu teko daryti nepopuliarius sprendimus ir „užgyventi priešų“, bet jis negalėjęs „neištoti puikaus, didžio, o todėl ir švento man dalyko gynybai“. Nurodęs, kad ateityje reikėtų aptverti parką gyvatvore, apželdinti tuščius plotus, suremontuoti baseiną ir fontaną prie liepų alėjos, išlaikyti du eigulius, o vasarą – ir dar šešis sargus, P. Matulionis apskaičiavo galimas metines parko išlaidas ir pajamas. Pastarosios turėjo 2 kartus viršyti išlaidas, nes „netgi sumaterialėjusi žydų jaunuomenė noriai moka penkines, kad ištisomis dienomis drybsotų po medžiais, dar ir pietaudami miške“. „Drąsinu ir raginu Tamstas prie to darbo“, viską reikia pateikti „ant rašto“, skatino LMD vadus P. Matulionis, tačiau jiems trūko „gaspadoriškumo“ bei pajėgų. Tad nieko nebuvo padaryta.

P. Matulionis su šeima

Politinė įtampa Rusijoje

Prasidėjęs 1914 m. I pasaulinis karas atnešė į Rusiją sumaištį. Iš vakarinių imperijos gubernijų plūstelėjo pabėgėlių srautas. P. Matulionis aktyviai įsitraukė į Komiteto pabėgėliams lietuviams remti veiklą Smolenske. Po 1917 m. vasario revoliucijos miškininkai, pajutę veiklos laisvę, 1917 m. balandžio 28 – gegužės 2 d. Petrograde, Miškų institute, susirinko į visos Rusijos miškininkų suvažiavimą. P. Matulionis šį suvažiavimą aprašė straipsnyje „Rusijos revoliucija ir miškai“ (Lietuvių laikraštis, 1917, Nr.47-48). Bene didžiausią ir, atrodo, teigiamą įspūdį jam paliko Rusijos miškininkų pritarimas miškų nacionalizacijai: „Rusijoje įsigalėjus liaudžiai, visi miškai taptų liaudies nuosavybe. Tai nereiškia, kad miškų savininku liks kiekvienas Jaška, Petka arba Matroš-

ka, bet bus jų visų bendra nuosavybė.“ Remdamasis 1529 m. Lietuvos Statutu, P. Matulionis straipsnyje teigė, kad „*taip būta ir Lietuvoje prieš Algirdo viešpatavimą, kurs pradėjo dalyti savo bendradarbiams tautos žemę, nors ne vison nuosavybėn.*“ Įsigalėjusi bajorija 1588 m. Statute jau „*nebetalpino nuosavybės plėtojimo, nes tauta liko nusmaugta ir iš visų pusių vergijos pančiais sukaustyta.*“

P. Matulionio samprata, didžiausia Rusijos problema, miškui tapus tautos nuosavybe, būsiąs naudojimosi lygiavos užtikrinimas („*ir kas gyvena pamiškėje, ir kas užu 300 varstų*“).

Apie tuo metu Rusijoje įsigalinčią betvarkę, kai kairė nelabai žinojo, ką daro dešinė, liudija Aleksandro geležinkelio valdybos Miško paruošų skyriaus susirašinėjimas su Miškų departamentu. Miško paruošų skyriaus viršininkas 1917 10 16 rašė departamento direktoriui: „*Prašau Jūsų potvarkio, jei tam nebus kliūčių, komandiruoti į patikėtą man skyrių II rajono Miškotvarkos revizoriaus P. Matuliano, vykdančio Nezabytovskio miško taksaciją Bielsko valsčiuje Smolensko gubernijoje, žinion Smolensko žemės komiteto matininką I. I. Azarjevą.*“ Sunerimęs Miškų departamentas 1917 10 21 prašo pranešti, kieno leidimu miškotvarkos revizorius P. Matulionis taksuoja Nezabytovskio mišką. Smolensko – Vitebsko Žemdirbystės ir valstybės turtų valdyba 1918 01 04 laišku pranešė, kad P. Matulionis vykdo darbus paties Miškų departamento leidimu, išduotu 1917 09 19. Kitas betvarkės Rusijoje liudijimas yra Visos Rusijos miškininkų sąjungos Novgorodo skyriaus (Novgorodo valstybės turtų valdyba buvo P. Matulionio miškotvarkos rajone) tarybos posėdžio, įvykusio 1917 12 15-18, protokolas, kuriame pažymima, kad „*girininkai, net labiausiai norėdami, negali išpildyti Miškų departamento aplinkraščių reikalavimų, nes neteko bet kokios valdžios vietose ir išsiplėtus neteisėtai gyventojų ir net kai kurių valsčių apskričių žemės komitetų veiklai.*“

Kad „*Miškų departamentas dirbo savo darbą, nepaisydamas karo ir revoliucijos sukeltos sumaišties*“, pripažino 1918 04 01 pasirodęs miškų politikos žurnalas „*Liesa respubliki*“ (Nr. 1). Bolševikinėms taryboms paėmus valdžią, vietoje buvusio carinio Miškų departamento įsteigtas Centrinis miškų skyrius Žemdirbystės

liaudies komisariato sudėtyje, o gubernijoje įsteigti miškų skyriai. Nuo 1918 04 19 panaikinta miškotvarkos revizoriaus pareigybė, kurią P. Matulionis užėmė daugiau kaip 10 metų. Paskelbus privačių miškų nacionalizaciją, parengtos ir 1918 04 23 patvirtintos „*Buvusių privačių miškų apskaitos ir aprašymo taisyklės*“. Miškų skyriams, o tuo pačiu ir miškotvarkai gubernijose, iškeltas uždavinys 1918 m. vasaros darbų periodu atlikti buvusių privačių miškų medynų sudėties ir būklės apskaitą bei aprašymą. „*Miškų skyrius, kuris neatliks tokio darbo, yra beviltiškas veiksmingumo prasmė*“, – grėsmingai priminė žurnalas „*Liesa respubliki*“ (1918 08 01; Nr.8/9). Techniniam visų gamybinių darbų sujungimui vietose Žemdirbystės komisariatai turėjo komandiruoti į kiekvienos gubernijos deputatų tarybą miškotvarkos komisarą, kaip lauko ir kamerninių darbų techninį vadovą. Miškotvarkos komisaras, pasibaigus lauko darbams, privalėjo pateikti Centrinei miškų valdybai ataskaitą pagal kiekvieną valdą. Suvestiniai buvusių privačių miškų duomenys turėjo būti pateikti ne vėliau kaip 1918 11 01. Be senųjų miškotvarkos profesionalų šis uždavinys būtų buvęs neįveikiamas. P. Matulionis 1918 m. balandį paskirtas Vitebsko gubernijos miškotvarkos komisaru, atsakingu už nacionalizuotų miškų inventorizaciją. Jis buvo išrinktas ir delegatu į II-ąją visos Rusijos miškininkų suvažiavimą, vykusį 1918 m. birželio 2-6 d. Maskvoje. Jame dalyvavo 115 delegatų iš 31 miškų skyriaus (tarp jų buvo 60 mokslingų miškininkų). Suvažiavimas baigė svarstyti klausimus apie Miškininkų sąjungos uždavinius ir tikslus. P. Matulionis išrinktas į Miškininkų sąjungos Revizijos komisiją. Priimtas sprendimas kuo greičiau sušaukti Rusijos miškotvarkininkų suvažiavimą. Jo dalyviai atsistojimu pagerbė 1918 m. gegužės 30 d. mirusio rusų socializmo kūrimo pradininko G. V. Plechanovo atminimą.

Visi Rusijos miškų žinybos darbuotojai privalėjo iki 1918 06 10 užpildyti Miško anketas, nurodydami gimimo metus, užimamas pareigas, miškininkystės išsilavinimą, tautybę, partinę priklausomybę (atsakymas nebūtinai). „*Neatsiuntusieji anketų negali tikėtis valstybės išlaikymo*“, perspėjo „*Liesa respubliki*“ (1918 05 15; Nr. 4).

Siekis grįžti į Lietuvą

Kuriantis 1918 m. Lietuvos valstybingumui, P. Matulionis laiške J. Basanavičiui (rašytame 1918 08 19 iš Smolensko) žadėjo „*pribūti Vilniun apie rugsėjo pusę*“, prašė paieškoti buto „*iš 3-4 kambarių su daržu*“. Laiške jis iš anksto džiūgavo: „*Tai kad sudrošime dirbę Lietuvai!*“ Deja, optimizmas buvo ankstyvas, nes reikėjo gauti leidimą išvykti iš pilietinio karo niokojaamos Rusijos.

Rugsėjo mėnesį P. Matulionis tebesiblaškė tarp Smolensko, kur gyveno šeima, ir darbo Vitebske. Šio miesto igulos lietuvių kareivių organizacijoje tuo metu dirbo Juozas Grigaitis, Rusijos Lietuvių seimo (vykusio 1917 06 9-16 Peterburge) dalyvis. Jam kilo mintis, kad P. Matulionis galėtų atrinkti ir perimti iš bolševikų valdžios likviduojamų Vilniaus – Kauno bei Gardino Valstybės turtų ir žemdirbystės valdybų dokumentus, turinčius istorinę vertę Lietuvos valstybei. J. Grigaitis dėl to laišku kreipėsi į Rusijos Lietuvos reikalų komisariato darbuotoją Vladą Poželą, būsimąjį Lietuvos vidaus reikalų ministrą. Likvidacinio skyriaus vedėjas 1918 09 26 rašte Nr. 88 pripažino, kad P. Matulionio pagalba būtų „*labai pageidautina*“, ir pažymėjo, kad „*likvidacija turi būti užbaigta maždaug per du mėnesius*“. Bet Likvidacinio skyriaus vedėjas apie P. Matulionio pakvietimą dirbti negalėjo pasakyti „*nieko konkrečiau, nes Lietuvos reikalų komisaras drg. Kapsukas išvykęs tam tikram laikui į Vilnių.*“ P. Matulioniui sutikimas dirbti būtų reiškęs dar vėlesnį grįžimą į Lietuvą, o ir darbo sėkmė buvo abejotina. Likvidacinio skyriaus vedėjas rašė, jog „*tu Valdybų bylos yra labai apverktinoje padėtyje: Vilniaus – Kauno Valdybos suversotos vyno sandėlio patalpose Kostromoje, Gardino, atrodo, kiek geresnėje padėtyje, yra Kalugoje. Kauno ir Vilniaus gubernijų Žemėtvarkos komisijos likviduotos, bet visas jų turtas yra paimtas Tulos ir Tverės vietinių Deputatų tarybų.*“ Taip idėja liko neįgyvendinta.

P. Matulioniui 1918 m. lapkričio 22 d. pavyko išvykti iš Rusijos į nepriklausomybę kuriančią Lietuvą. Grįžus abu jo sūnūs įsirašė į kuriamos Lietuvos kariuomenės savanorius, o paties P. Matulionio laukė darbai gimtosios šalies miškų ūkio valdymo, švietimo sistemai bei lietuviškai miškotvarkai kurti. ■

Miško biologijos ir miškininkystės instituto pedagoginis – mokslo personalas 2013 m.

Miškininkystės katedra laiko tėkmėje...

Metų pradžioje ASU Miškų ir ekologijos fakultete buvusi Miškininkystės katedra paminėjo raidos 90-metį – įkurta ji buvo 1923 m. sausio 15 d. Kaune, tuometinio Lietuvos universiteto Matematikos – gamtos fakultete.

Pirmieji studentai į Lietuvos universiteto Miškininkystės skyrių stojo, vos jį atidarius. Tarp jų 1922 m. buvo vėliau žymiu dendrologu tapęs Juozas Ruktys bei miškotvarkos specialistu – Jonas Vilčinskas.

Įsteigus 1924 m. Dotnuvoje Žemės ūkio akademiją, pirmasis šios katedros vedėjas prof. Povilas Matulionis katedros vairą perdavė į doc. Antano Rukuižos rankas. Per 90 katedros gyvavimo metų būta tik 12 vadovų. Ilgiausiai, 13 metų, katedrai vadovavo prof. Edvardas Riepšas (1993-2006 m.), po 12 metų – doc. Vladas Vaitkus (1938-1950 m.) ir doc. Vincas Stinskas (1955-1967 m.), 11 metų – doc. Pranas Jakas (1977-1988 m.), 10 metų – doc. Algirdas Navasaitis (1967-1977 m.).

Miškininkystės katedros pavadinimas keistas ne kartą, kai kuriais metais (iki 1942 m.) egzistavo po 2 katedras. Paskutinės reformos metu, 2012 m. spalio 8 d. Miškininkystės katedra sujungta su Medžioklėtyros laboratorija ir pavadinta Miško biologijos ir miškininkystės institutu. Jo direktoriumi paskirtas prof. Gediminas Brazaitis (katedros vedėju dirbo nuo 2006 m.).

Šiuo metu buvusioje Miškininkystės katedroje (institute) yra 19 etatų. Pagrindinėse pareigose dirba 3 profesoriai, 6 docentai bei 2 lektoriai, valandininkais – 4-5 LAMMC mokslininkai ir mūsų instituto doktorantai. Apie 80 proc. šių dėstytojų turi mokslinius laipsnius.

Katedros kuriojamų studijų dalykų profilis išliko toks pat. Nuo įsikūrimo išliko mažai keitę pavadinimus 5 studijų dalykai: dendrologija, bendroji miškininkystė (miško ekologija), miško kultūros (atkūrimas ir įveisimas), miško žvėrių ir paukščių biologija, medžioklės ūkis (medžioklėtyra) ir miškininkystė AF studentams. Katedros (instituto) dėstytojai skaito iki 20 studijų

Doc. JANINA ŠEPETIENĖ

dalykų bakalaurams bei iki 15 dalykų magistrantams.

Institutas kuruoja dvi bakalauro studijų programas: miškininkystę (kartu su Miškotvarkos ir medienotyros institutu) bei miestų miškininkystę ir 2 programas magistrantūrai: miškininkystę bei laukinių gyvūnų išteklius ir jų valdymą.

Pagrindinės dėstomų studijų dalykų grupės: 1 – dendrologija ir dekoratyvinė želdininkystė; 2 – miško ekosistemų, augalų ir gyvūnų biologija, ekologija ir apsauga; 3 – miško genetika, selekcija ir sodmenų išauginimas; 4 – miško atkūrimas, medynų formavimas ir kirtimai; 5 – medžioklėtyra ir laukinės gyvūnijos resursų valdymas; 6 – miško hidrologija.

Studijų reikmėms per katedros gyvavimą paruošta 17 vadovėlių bei 25 mokomosios knygos.

Mokslinė veikla apima 4 sritis: 1 – miško ekosistemų tvarumas ir būklė, genetinių išteklių ir biotechnologijų naudojimas; 2 – miestų ir rekreacinė miškininkystė; 3 – miško biologinė įvairovė; 4 – medžiojamųjų gyvūnų populiacijų tvarkymas, medžio-

Leidinių parodoje

klystė. Ši veikla neatsiejama nuo doktorantūros. Doktorantų skaičius per dešimtmetį pakito nuo 2 iki 12 asmenų. Per šį laikotarpį 7 doktorantai apgynė disertacijas, o 4 iš jų liko dirbti dėstytojais (G. Brazaitis, J. Bačkaitis, L. Straigyte, R. Špinkytė – Bačkaitienė).

Vykdomų mokslinių tyrimų propagavimui per 10 metų skaityti pranešimai per 240 konferencijų užsienyje ir Lietuvoje, paruošta 12 straipsnių, cituojamų ISI WOS duomenų bazėje, 57 – kitose bazėse. Darbų sklaidai paskelbta daugiau nei 260 populiarių straipsnių.

Katedros dėstytojai žinomi ir kaip visuomeninės veiklos atstovai. Prof. Edvardas Riepšas 2002-2008 m. buvo LMS prezidentu, nuo 2008 m. šioms pareigoms išrinktas doc. Edmundas Bartkevičius. Prof. emeritas Antanas Juodvalkis – ilgametis LMS viceprezidentas, įvairių konkursų ir seminarų vadovas. Prof. Darius Danusevičius – miškotyros krypties doktorantūros pirmininkas. Doc. Kęstutis Pėtelis – tarptautinės kategorijos medžioklės trofėjų ekspertas, žurnalo „Medžiotojai ir medžioklė“ vyr. redaktorius.

Katedros kolektyvas kiekvieną pavasarį organizuoja dalykines išvykas į miškų urėdijas. Jų metu aptariami diskusiniai miškininkavimo klausimai, applancomi įdomūs objektai. Tokių išvykų metu pabuvojome Biržų, Jurbarko, Kazlų Rūdos, Šalčininkų, Pakruojo, Tauragės ir Kėdainių miškų urėdijose.

Miškininkystės katedros jubiliejui pažymėti Aleksandro Stulginskio universitete organizuota konferencija bei išleistas leidinys „Miško biologijos ir miškininkystės instituto ištakos ir dabartis“ (1923-2013 m.), kurio sudarytojas – prof. G. Brazaitis. Leidinyje apibūdinami 5 katedros veiklos etapai, pateikiamos žinios apie vadovus bei detaliau pristatomi visi šiuo metu dirbantys dėstytojai ir doktorantai.

Kartu su katedros jubiliejumi paminėtos prof. T. Ivanausko 130 gimimo metinės. Jis 1952-1955 m. buvo Miškininkystės katedros vedėju bei ilgamečiu miško žvėrių ir paukščių biologijos su medžioklės pagrindais disciplinos dėstytoju (1924-1928; 1949-1970 m.). Prisiminimais apie prof. T. Ivanauską pasidalino doc. A. Navasaitis, G. Tursa, L. Baltuškevičienė.

Sukakčiai ASU surengta Miškininkystės katedros dėstytojų paruoštų vadovėlių bei T. Ivanausko išleistų knygų parodėlė. Svečiai galėjo susipažinti su ASU bibliotekoje veikiančiu prof. T. Ivanauskui skirtu muziejumi.

Tęsdamas mokymo tradicijas, Miško biologijos ir miškininkystės institutas laukia naujų studentų, pasiryžusių studijuoti miškininkystę ar taikomąją ekologiją ir susieti savo ateitį su miškais, gamtosauga. ■

AXER **Suomiškos biokuro giljotinos AXER – profesionalūs priedai ekskavatoriams ir miško mašinoms**

 UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

AXER – Skandinavijos rinkos lyderis. Įdarbink savo ekskavatorių biokuro gamybai!

Iggesund forest
PAGAMINTA
ŠVEDIJOJE!

Viskas Jūsų medkirtei:

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai

Atstovas Lietuvai
UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt
www.mmc.lt

Gulbino miške prie atkurtos partizanų slėptuvės (iš kairės: miškų urėdas Stasys Pališkis, buvę miškų urėdijos darbuotojai Giedrė Pangonienė, Česlovas Sungaila, Laima Lukošaitienė, Jokūbas Margenis)

Šiaulių miškų pristatymas senjorams – rimtas išbandymas ir malonumas

NIJOLĖ GRIGAITĖ

Graži tradicija tęsiama: šiemet Šiaulių miškų urėdija vėl surengė susitikimą su senjorais, anksčiau dirbusiais miškininkais, pristatė jiems miškų urėdijos pasiekimus, aprodė naujausią techniką, statomą kelią Varčiulių miške.

„Šie susitikimai reikalingi ne tik senjorams, jie būtini ir mums, nes buvę bendradarbiai kaip niekas kitas gali nuoširdžiai pasakyti, gal ką darome ne taip, be to, jie gali nuoširdžiai pasidžiaugti mūsų pasiekimais, nes puikiai išmano ir žino, kaip nelengvai viskas pasiekama“, – sakė Šiaulių miškų urėdas Stasys Pališkis, sulaukęs miškų urėdijoje brangių svečių.

Kaip įprasta šiuose susitikimuose, visi susirinko į miškų urėdijos pasitarimų kambarį, kur pokalbis prasidėjo prie puodelio arbatos. Ryšių su visuomene specialistė Loreta Mejerienė senjorams pateikė nedidelę staigmeną – kiekvienam padovanojo po prieš porą metų įvykusio susitikimo nuotrauką.

Šiemet kalba ėmė sukstis apie naująją medkirtę, miške įrengtas stebėjimo kameras, naujai tiesiamą kelią, kai kiekvėluodama į susitikimą atskubėjo daugybę metų girininko pavaduotoja Bubių girininkijoje dirbusi Laima Lukošaitienė.

Jos pasirodymas visuomet – lyg gaivaus vėjo gūsis, nes jokie metai ir sunkumai neįveikia šios moters energijos. Linksma, nieiškančią žodžio kišenėje moterį prisimena miškų urėdijoje visi, kam teko kartu su ja dirbti. Todėl ir šį kartą Laima greitai rado kiekvienam žodį, nusistebėjo, kad senjorai nė kiek nepajaunėję... Užtat buvusiems bendradarbiams komplimentų negailėjo personalo inspektorė Roma Caparienė, kuri ne tik puikiai prisimena kiekvieną senjorą, bet yra ir patyrusi tą nelengvą laiką, kai reikėjo su jais atsisveikinti, išleidžiant į užtarnautą poilsį.

Trumpą pokalbį keičia išvyka po miškų urėdiją, senjorams neišduodant visų parengtų šiai dienai staigmenų.

Turtingas Gulbino miškas

Kelionė prasideda nuo Gruzdžių girininkijos Gulbino miško. 2700 ha plotą užimantis miškas – vienas turtingiausių žvėrimis, pilnas paslapties dėl daugybės pelkių, tankmių ir klaidžių žvėrių takelių. Tankus ir sunkiai praeinamas miškas buvo puikus prieglobstis ir Lietuvos partizanams. Šiandien partizanų kovas mena atkurtas bunkeris, kurį prižiūrint prisideda ir Šiaulių miškų urėdija. Senjorai

savo apsilankymu irgi pagerbė partizanų atminimą.

Miške įrengtos poilsivietės suteikia galimybę apsilankiusiems trumpam pailsėti ar pasislėpti nuo lietaus. „Turime jums parodyti nors vieną mūsų poilsivietę“, – pakvietė trumpai atokvėpio valandėlei buvusius ir esamus bendradarbius miškų urėdas S. Pališkis.

Medkirtė pribloškė pajėgumais

Stabtelėjimas prie galingos medkirtės nepaliko abejingų buvusių girininkų Česlovo Sungailos ir Jokūbo Margenio. Anot jų, anksčiau apie tokias galingas mašinas buvo galima tik pasvajoti, daugybė miško darbų atlikta rankomis. „Net patiems dabar kartais sunku suprasti, kaip galėjome dirbti be tokios galingos technikos. Bet viskam savas laikas, galime jums tik pavydėti ir kartu pasidžiaugti“, – sakė buvęs girininkas J. Margenis.

„Ši miškakirtė atstoja 20 pjūklininkų, gali kirsti nuo 7 cm iki 78 cm skersmens medžius. Kirsti ja plonus medžius neekonomiška, tad ji darbuojasi tik prie storų. Mašinos našumas – 200 m³ per parą. Įvertinant, kad trys operatoriai dirba su šia mašina visą parą, galima išvaizduoti, kiek paruošiama medienos“, – sakė miškų

Varčiulių miške tiesiamą kelią apžiūri buvęs Gruzdžių girininkijos girininkas Česlovas Sungaila (kairėje) ir jo auklėtinis – dabartinis šios girininkijos girininkas Algirdas Černauskas

Giedriaus pagalba Giedrei – vyr. miškininkas Giedrius Tamošiūnas padeda buvusiai ekonomistei Giedrei Pangonienei iškelti inkilą

AUTORĖS nuotraukos

urėdijos vyriausiasis inžinierius Romualdas Zebčiukas. Anot jo, tik gegužę, kada pradeda luptis medžių žievė, miškakirtė nedirba.

„Anksčiau tokios mašinos kirto tik tiesius skandinaviškus spygliuočius, o dabar jau pritaikytos ir mūsų kraštams, gali dirbti ir lapuočių miškuose“, – pastebėjo vyr. inžinierius.

Varčiulių miško kelias ir ... staigmena

Didžiudamiesi miškų urėdijos darbuotojai parodė senjorams naujai tiesiamą miško kelią Varčiulių miške. Šiam projektui įgyvendinti daug laiko ir jėgų skyrė miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Giedrius Tamošiūnas. Jis neslepia, kad dabar malonu žiūrėti, kaip sparčiai vyksta darbai, nes nelengva buvo pasiekti, kad jie prasidėtų.

„Visais laikais Šiaulių miškų urėdija daug dėmesio skyrė keliams. Pelnėti miškai kažkada buvo labai sunkiai pasiekiami, pražūdavo daug medienos, sunkiai vyko

miško ruošos darbai. Dabartinis 1,9 km kelias pasitarnaus, kad būtų galima visai kitaip ūkininkauti. Jis eina ir per privačius miškus, tad naudos bus visiems. Anksčiau net atsitikus nelaimėi ar kilus gaisrui, šito miško nebūtų buvę įmanoma pasiekti. Dabar išspręsimė daug problemų“, – sakė vyr. miškininkas G. Tamošiūnas.

Anot jo, tiesti kelią šlapioje vietoje itin sunku, vien vandens pralaidoms įrengti reikėjo per 56 tūkst. litų. Bendra kelio projekto vertė – daugiau kaip 0,5 mln. litų, miškų urėdijos lėšos sudaro beveik 200 tūkst. litų. Šis kelias – puikus pavyzdys, kaip valstybė padeda privačių miškų savininkams, kuriems pravažiuojamas miško kelias yra labai reikalingas. Prie kelio statybos miškų urėdija prisidėjo savo lėšomis, gavo paramą iš Europos Sąjungos – ir kitų metų pabaigoje jau planuojama baigti kelio, kuriuo naudosis visi, statybą.

Na, o kad kelias būtų gražesnis ir gyvenis, dabartiniai miškų urėdijos dar-

buotojai senjorams parengė malonią staugmeną – atvežė inkilų, kuriuos visi kartu ir iškėlė Varčiulių miške.

Meškuičių girininkija neatpažįstamai pasikeitusi

„Na, šį kartą tikriausiai norėjote mus galutinai priblokšti“, – sakė daugelį metų miškų urėdijoje ekonomiste dirbusi Giedrė Pangonienė, kuomet kelionės po miškų urėdiją pabaigai visi buvo pakviesti apsilankyti Meškuičių girininkijoje. Senjorai girininkijos pastatą prisiminė kaip didžiulį ir neįtikėtiną, visi netinkantį tokiai įstaigai. O dabar jo vietoje stovi nedidelis, puikiai suplanuotas, taupus ir modernus pastatas.

„Iš senosios girininkijos nedaug kas liko – pastatas rekonstruotas iš esmės, neatpažįstamai. Anksčiau vien patalpų šildymas atimdavo daug laiko ir lėšų, o dabar viskas ekonomiška. Ir Meškuičių miestelį mūsų pastatas puošia“, – džiaugėsi Meškuičių girininkas Vigilijus Urbonas.

Galinga miškakirtė pakeitė 20 medkirčių pjūklininkų

Diena su senjorais prabėgo lyg trumpa akimirka. Nuotraukos, nesibaigiančios kalbos ir prisiminimai, palinkėjimai ir atsisveikinimas... Su didele viltimi vėl susitikti.

„Mums tie susitikimai – tikra dovana. Jaučiamės, kad vis dar esame kolektyvo dalis. Juk miškininku buvęs, juo būsi visą gyvenimą, nesvarbu, kad nebereikia į mišką kasryt. Ateisime susitikti, kada tik pakviesite“, – sakė vienas per kitą išsiskirdami senjorai, o miškų urėdai S. Pališkiui neliko nieko kito, kaip tik pažadėti, kad tų susitikimų bus dar daug ir malonių. ■

Miškų urėdijų 2013 m. kovo mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Lt/m³

Sortimentas	2013 m. kovo mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2013 m. sausis=100	2013 m. sausio – kovo mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautiniai rąstai	205	97.6	208
Eglės pjautiniai rąstai	216	99.1	217
Ažuolo pjautiniai rąstai	538	98.5	536
Uosio pjautiniai rąstai	208	112.4	201
Drebulės pjautiniai rąstai	139	98.6	141
Beržo pjautiniai rąstai	222	97.8	224
Juodalksnio pjautiniai rąstai	187	100	187
Pjautiniai spygliuočių smulkieji rąstai	173	101.8	171
Pjautiniai lapuočių smulkieji rąstai	132	99.2	133
Eglės popiermedžiai	92	100	92
Pušies popiermedžiai	90	101.1	90
Beržo popiermedžiai	111	99.1	111
Drebulės popiermedžiai	77	97.5	78
Uosio popiermedžiai	124	100	126
Plokščių mediena (spygliuočių)	65	101.6	64
Plokščių mediena (lapuočių)	62	101.6	61
Malkinė mediena	74	102.8	73
Iš viso apvalioji mediena	130	101.6	129
Kainos be PVM ir transporto išlaidų		GMU inf.	

SIP PROTECTION – didžiausias dirbantiems miške rūbų, avalynės ir darbo saugos priemonių gamintojas Europoje

MMC Forest

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k.,
Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

*Pasirūpink
saugiu ir komfortabiliu darbu
miške...*

PATIKSLINIMAS

Žurnalo šių metų 3 nr. išspausdintame dr. O. Belovos straipsnyje „**Elninių žvėrių daromo poveikio miško želdiniams ir žėliniams vertinimo nūdienos problemos**“ įsibrovė netikslumų: **37 p.** 3 skiltyje (2 pastraipa) skaityti taip: Todėl patelių medžiojimo sezonas turėtų būti pratęstas iki gruodžio 15 d., kaip

patinų bei jauniklių; **38 p.** straipsnis turėtų baigtis tokiu sakiniu: Minėtoje tvarkoje nėra aprašyta poveikio įvertinimo metodika (atlikimo laikas, eiga) ir atitinkami duomenys apie neigiamą poveikį želdiniams kaip tik ir gaunami, remiantis elninių žvėrių neigiamo poveikio želdiniams įvertinimu. Atsiprašome už netikslumus.

LIKMERĖ

DIDELIAIS KIEKIAIS
superkame **beržo** rąstus
nuo 14 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas
internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054
el. paštu info@likmere.lt

LOGSET GT. Nauja. Geriausia.

SIMPLY BETTER SINCE 1992
20
LOGSET

Naujos GT miško mašinos sukurtos dar didesnam darbo našumui miškuose. Mūsų konstruktoriai nuoširdžiai padirbėjo, įdiegė kas šiandien moderniausia pasaulyje, o tai:
Naujas, dar ekonomiškėsnis variklis. Pažangesnė ir modernesnė TOC valdymo sistema. Moderni ir erdvi kabina su dar didesne garso izoliacija. Nauja variklio apsauga
- ir tai tik keletas elementų, kad LOGSET būtų nepralenkiama miško ruošos mašina.

Susisiekite su mumis ir mes įrodysime JUMS, kad LOGSET tiesiog geriausia!

UAB „BIRŽŲ ŽEMTIEKIMAS“
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai, Lietuva
Tel.: +370 450 31 383
Mob. +370 686 30477
Faksas: +370 450 31 484
El. paštas: info@zemptiekimas.lt
www.zemptiekimas.lt

LOGSET

TIESIOG GERIAUSIA

www.logset.com

Naujas 7 serijos Deutz Fahr Agrotron 2013 metų traktorius

Net trys prestižiškiausi tarptautiniai apdovanojimai suvienija galią, nepakartojamą dizainą ir pažangiausias technologijas!

Deutz Fahr kompanija jau daugiau nei 80 metų specializuojasi aukščiausios kokybės traktorių, kombainų ir kitos žemės ūkio technikos gamyboje.

1927 m. pirmiesiems pasaulyje pradėjus serijinę dyzelinį kurą naudojančių traktorių gamybą, nuolat modernizuojant, tobulinant, diegiant naujoves Deutz Fahr traktoriai ir kiti gaminami produktai tarp vartotojų užsitarnavo patikimos, ekonomiškos, tausojančios aplinką ir atitinkančios aukščiausios kokybės standartus technikos vardą.

Geriausias metų traktorius – naujas 7 serijos Agrotron TTV 7250

Deutz Fahr pristato 7 seriją – naują didelės galios Agrotron TTV modelių šeimą, kuriai būdingas pažangiausias stilius, efektyvumas, našumas ir komfortas. Tarptautinė žemės ūkio leidinių žurnalistų komisija geriausiu iš septynių pretendentų pripažino kompanijos Deutz Fahr traktorių – Deutz Fahr Agrotron TTV 7250. Jam atiteko ir auksinio traktoriaus nominacija už dizainą. Taip pat traktorius Deutz Fahr Agrotron 7250 TTV pelnė prestižinį tarptautinį apdovanojimą „Good Design Awards“, kuris skiriamas Čikagos architektūros ir dizaino muziejaus bei Europos architektūros, meno, dizaino ir urbanistikos studijų centro naujiems gaminiams už jų dizainą.

7 serijos Deutz-Fahr Agrotron TTV 7250 su nauja ZF-Smatic S240 belaispne pavarų dėže

suprojektuotas taip, kad jo darbo našumas yra labai aukštas, o efektyvumas maksimalus. Deutz Fahr šios naujosios serijos gamybai tiksliai panaudojo pačias pažangiausias technologijas, kurios pasižymi puikiu pajėgumu, mažomis degalų sąnaudomis bei išskirtiniu komfortu operatoriui.

GIUGIARO DESIGN

Giugiaro Design studija traktoriui sukūrė originalų dizainą, kuriam būdingas prašmatnūs variklio gaubtas, futuristinės formos ratų sparnai su integruotais, aiškiai matomais LED žibintais ir kabinos dizainu, kuris labai skiriasi nuo kitų rinkai tiekiamų traktorių kabinų dizaino.

Efektyvus ir ekonomišką

Plakanti šios inovatyvios serijos širdis – Deutz TCD 6.1 L06 4V, 6 cilindrų variklis, kurio galia siekia 263 AG. DCR (Deutz Common Rail įpurškimo sistema), aukšto slėgio įpurškimą valdo integruota elektroninė sistema, slėgis įpurškimo sistemoje siekia iki 2000 bar, o išmetamosios dujos apdorojamos SCR katalizatoriuje. Dėl šių ypatybių variklis yra itin efektyvus, degalų sąnaudos mažesnės net iki 10-čia proc., kartu sumažėja išmetamųjų teršalų kiekis.

TTV 7250

Paprasta valdyti

Nauja, dar patogesnė valdymo konsolė įgalina operatorių valdyti visas darbinės traktoriaus funkcijas viena ranka, todėl jį patogiu vairuoti, ir operatorius gali ramiai vykdyti užduotis nuo darbo pradžios iki pabaigos.

Technologiška LIUKSO klasės darbo vieta

Naujo tipo erdvi „Maxi Vision“ kabina yra labai aukštos technologijos ir komforto lygio – puikus aplinkos matomumas, patogiai išdėstyti valdymo prietaisai. Įdiegta elektroninė kabinos ventiliavimo sistema. Suprojektuotas naujas net 12 colių dydžio spalvotas lietimui jautrus informacinis darbinį įrankių monitorius įgalina valdyti mašiną, tiesiog liečiant ekraną arba naudojant praktišką valdymo pultą kraštiniame prietaisų skydelyje. Komfortas ir technologijos – visuomet po ranka!

Inovatyvi beaipsnė transmisija

Pakeitusi variklius į naujus ir padidinus jų galingumą Deutz Fahr kompanija taip pat modifikavo TTV 7250 traktoriaus modelio pavarų dėžes. Buvo padidintas variklio galingumas, todėl pavarų dėžės optimizuotos maksimaliam dinamiškam darbui. Darbo metu variklis ir transmisija sinchroniškai reaguoja į apkrovą: taip automatiškai nustatomas optimalus darbo režimas, pasiekia-

mas maksimalus saugumo lygis, važiuojant keliu su priekaba. Naujuose modeliuose įdiegtas naujai suprojektuotas darbinį funkcijų valdymas porankyje (PowerComV sistema). Viena iš Deutz Fahr naujovių ta, kad didžiausias važiavimo greitis – 60 km/val. – pasiekiamas, esant sumažintiems variklio sukiamams.

Efektyvi hidraulinė sistema

Naujuose modeliuose įrengta hidraulinės sistemos apkrovos stebėjimo sistema Load sensing su 160 l/min. kintamo našumo siurbliu, be to, traktoriuje yra atskiras vairo stiprintuvo siurblys 44 l/min našumo. Traktoriuose yra atskiros hidraulinės sistemos: pagrindinė darbinė ir pavarų dėžės. Galinės tritaškės pakabos kinematikos ir keliomosios geometrijos savybės pakoreguotos, todėl dabar traktorių optimali keliamoji galia – 10 t, o priekinės tritaškės pakabos keliamoji galia siekia 4500 kg. Traktorius turi 7 hidroporas su srauto reguliatoriumi – 5 traktoriaus gale, 2 – priekyje.

Lietuvoje Deutz Fahr produkciją klientams pristato UAB „Biržų žemtiekimas“, užsiimanti žemės ūkiu, gyvulininkystės įranga, miško ir statybinės technikos pardavimu, atsarginių dalių prekyba bei techninio aptarnavimo ir remonto paslaugomis.

Valdymo paprastumas

Liukso klasės kabina

UAB „BIRŽŲ ŽEMTIEKIMAS“
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai, Lietuva
Tel. +370 450 31 383
Mob. +370 686 30477
Faksas +370 450 31 484
El.paštas info@zemtiekimas.lt
www.zemtiekimas.lt

Kolektyvinė sutartis – įmonės įstatymas

ALGIRDAS RAUKA
Lietuvos miško ir miško pramonės
darbuotojų profesinių sąjungų federacijos tarybos pirmininkas

Kovo 14 d. Dubravos EMM urėdijoje ir balandžio 5 d. Radviliškio miškų urėdijoje darbuotojų kolektyvai pritarė kolektyvinėms sutartims (KS), kurios yra vienas iš instrumentų, siekiant oraus darbo ir jo įvertinimo. Tai skatina ir mūsų federacijos su socialiniais partneriais – Generaline miškų urėdija bei Norvegijos industrijos ir energetikos „IE“ profesinės sąjungos – vykdomas „Norway Grants“ finansuojamas „DES-WOOD“ 2012/104627“ projektas.

Kolektyvinė sutartis miškų urėdijoje yra svarbus juridinis aktas įmonės darbuotojams. Joje suderėtos konkrečios normos, nedraudžiamos įstatymų, nesureguliuotos arba įstatymais numatyta, kad dėl jų reikia susitarti, patikslinti, papildyti kolektyvinėse sutartyse.

Pasirašius šią sutartį, konkretūs susitarimai įgauna įstatyminę galią. Štai kodėl labai svarbu, kad besiderančios šalys derybų metu vadovautųsi Darbo kodekse įtvirtinta nuostata: „veikti sąžiningai, laikytis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principų, draudžiama piktnaudžiauti savo teise“. Ką tai reiškia kasdieninėje kalboje ir derybose? Tai, kad nei viena, nei kita derybų pusė negali reikalauti neįmanomo ar to, kas prieštarauja įstatymams. Norai, siūlymai turi būti argumentuoti ir pagrįsti galimybėmis. Derybose dėl KS nuostatų ypač svarbus etapas – pasiruošimas, susipažinimas su įmonės ekonominėmis galimybėmis. Žinoma, darbuotojų padėtis šioje derybų fazėje yra sunkesnė, nes jiems reikia prašyti darbdavį ekonominių įmonės rodiklių. Dažnai jie būna neskelbtini. Todėl iki darbuotojų susirinkimo jų atstovai – profesinės sąjungos renkamų organų pirmininkai – ne kartą susitinka su įmonės vadovais. Taip elgiasi ir Dubravos EMM urėdijos profesinės sąjungos tarybos pirmininkas, urėdijos inžinierius Evaldas Vaitkevičius ar Radviliškio miškų urėdijos profesinės

sąjungos komiteto pirmininkas, medelyno viršininkas Dainius Dapkus. Jie dar iki darbuotojų susirinkimo ne kartą susitiko ir aptarė su miškų urėdais įmonės ekonominę – finansinę padėtį, galimybes dėl konkrečių darbuotojų pasiūlymų įtraukimo į kolektyvinę sutartį. Taip vyksta ir kitose miškų urėdijose, kur yra profesinės sąjungos.

Tapo norma, kai prieš naujos kolektyvinės sutarties projekto svarstymą aptariamas buvusios sutarties vykdymas. Miškų urėdai, profesinių sąjungų atstovai informuoja visus urėdijos darbuotojus apie gamybinę, ekonominę situaciją, pasiektus rezultatus, darbuotojų lūkesčius ir reikalavimus, svarsto realias jų įgyvendinimo galimybes. Pvz., Dubravos miškų urėdas Kęstutis Šakūnas apžvelgė praeitos kolektyvinės sutarties išpareigojimus ir tai, kas buvo įgyvendinta. Pasidžiaugė, kad per pastaruosius 3-ejus metus daug ir tikslingai investuota, gerinant darbuotojų darbo sąlygas, ypač girininkijose. Dubraviškiams pavyko atstatyti per ekonominę krizę sumažintus atlyginimus ir sutelkti kolektyvą darniam darbui, tvarkant 2010 m. škvalo pažeistus medynus. Kalbėdamas apie darbuotojų atlyginimus, miškų urėdas nebuvo patenkintas esančia darbo apmokėjimo sistema, kai prie atlyginimų nėra numatytų priedų, kuriais galima būtų skatinti darbuotojus geriau dirbti. Už nekokybišką ar nepilnai atliktą darbą būtų galima priedus mažinti ar visai nemokėti. Miškų urėdas K. Šakūnas buvo iniciatorius, siūlydamas sudaryti miškų urėdijos komisiją, kuri nagrinėtų priedų mažinimą ar nemokėjimą darbuotojams. Į jos sudėtį sutarta įtraukti profesinės sąjungos tarybos nari. Apie tolesnę darbuotojų darbo užmokesčio kėlimą, išmokų iš pelno galimybes miškų urėdas kalbėjo atsargiai: viskas priklauso nuo ekonominės situacijos ir medienos rinkos kainų.

Radviliškio miškų urėdas Juozas Eismontas, kalbėdamas apie kolektyvinės sutarties vykdymą, pabrėžė, kad miškų urėdijoje atliekami darbai brangsta, o pajamos už parduotą medieną ma-

Radviliškio miškų urėdijos darbuotojų lūkesčius išsako profesinės sąjungos komiteto pirmininkas, medelyno viršininkas Dainius Dapkus

Kolektyvinės sutarties svarstymas Radviliškio miškų urėdijoje

žėja, didėja savikaina ir administracinės išlaidos. Sumažėjus medienos poreikiams, dalis technikos nėra pakankamai panaudojama, bet be jos išsiversti irgi negalima. Miškų urėdas atkreipė dėmesį į padarinės medienos rūšingumą: padidinus jį bent 1 proc., pajamos didėja keliomis dešimtimis tūkstančių litų. Tai nemažas vidinis rezervas. Bet ir rangovinės įmonės turėtų būti suinteresuotos didinti tą rūšingumą... Miškų urėdas J. Eismontas pakomentavo ir Radviliškio miškų urėdijos mokamus nemažus mokesčius. Miškų urėdija daugiau kaip 50 proc. gauto pelno perveda į valstybės biudžetą, kasmet per 1 mln. litų sumoka Valstybiniam socialinio draudimo fondui. Atėjus ekonominei krizei, urėdijų miškininkai susimąžino atlyginimus vidutiniškai 27 proc., kai šalies mastu, buvusio premjero teigimu, atlyginimai buvo sumažinti vos 4-5 proc.

Krizė lyg ir baigėsi. Bet mažai miškų urėdijų gali pasigirti, kad darbuotojų atlyginimai jau pasiekė prieškrizinį lygį. Pasiukojamai dirbė žmonės tikisi, kad gyvenimas nors po truputį turi gerėti, didėti atlyginimai, nes ekonomika auga. Nejučiant pokyčių darbo vertinimo srityje, apima netikrumo jausmas, dingsta suinteresuotumas. Darbo užmokestis, lyginant su Europos Sąjungos valstybėmis, Lietuvoje yra „prizinėje vietoje“ – tik ne nuo pradžios, o nuo galo.

Siekiant rentabilumo, miškų urėdijose mažinamas darbuotojų skaičius, bet darbų nemažėja. Darbuotojams dažnai sugretinamos darbų funkcijos, reikalaujančios specialių žinių ir specialaus pasiruošimo, kurio jie neturi. Be to, infliacija, nuolatinis būtiniausių prekių ir paslaugų kainų augimas mažina darbo užmokesčio perkamąją galią. Todėl galima sakyti, kad darbo užmokestis mažėja. Tai patvirtina ir Europos Sąjungos statistikos agentūros „Eurostat“ duomenys: 2008-2012 m. 1 val. darbo sąnaudos iš visų ES valstybių sumažėjo tik Lietuvoje.

Manau, kad Generalinės miškų urėdijos vadovai išmintingai pristabdė darbuotojų darbo sutarčių perrašinėjimą, dalį atlyginimo paverčiant priedais, kitaip tariant, mažinant atlyginimą, nes priedai už kažką skiriami ir mažinami arba nemokami. Generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas, atsižvelgdamas į mūsų federacijos bei Girininkų bendrijos tarybos pateiktus siūlymus, pavedė Generalinės miškų urėdijos Ekonomikos, finansų ir apskaitos skyriui išnagrinėti pateiktus miškų urėdijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašų projektus ir pateikti išvadas. Nurodyta: „Tobulinti Pavyzdinį VĮ miškų urėdijos darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašą, kad jo įgyvendinimas įtvirtintų socialinio teisingumo ir oraus darbo principus ir užtikrintų VĮ miškų urėdijai nustatytą veiklos rodiklių įvykdymą“.

Jaunimas domisi profesinių sąjungų veikla

INGA RUGINIENĖ

Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos tarybos pirmininko pavaduotoja

I sniegu užpustytoje Ignalinoje kovo 15-16 d. LMPF surengtą mokymų seminarą „Jaunimo integracija į darbo rinką ir profesinių sąjungų vaidmuo“ susirinkęs jaunimas iš Ukmergės, Kauno, Radviliškio, Švenčionėlių, Trakų miškų urėdijų aptarė profesinių sąjungų veiklos, jaunimo nedarbo bei mažėjančios narystės problemas, susipažino su pagrindiniais darbo ir kitais teisės aktais. Susitikimas vyko pagal Norway Grants finansuojamo „Deswood 2012/104627“ projekto programą.

Seminare Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos (LPSK) jaunimo pirmininkė Goda Neverauskaitė pristatė LPSK struktūrą ir LPSK jaunimo veiklas, vėliau pristatytas projektas „Deswood 2012/104627“ ir aptarta LMPF struktūra ir veikla. Diskutuota, kuo profesinė sąjunga gali padėti įmonių darbuotojams; kaip profesinė sąjunga gali dalyvauti jaunimo integracijoje į darbo rinką ir koks yra jaunimo požiūris; kaip galėtume skatinti socialinį dialogą darbovietėje; kas yra kolektyvinė sutartis.

Šie sudėtingi klausimai miškininkų jaunimo neišgąsdino: jų atstovai meistriškai narpliojo iškeltas užduotis, kiekvienas galėjo detalai išanalizuoti rūpimą problemą ir pristatyti bendram aptarimui. Džiugina tai, kad kaskart rengiant tokius mokymus atsiranda naujų idėjų ir pasiūlymų. Tai vienas iš būdų, kaip galima indentifikuoti įmonių profesinėse organizacijose esančias problemas. Jaunimas savo pristatymuose sakė, jog norėtų gauti kuo daugiau informacijos apie profsąjunginę veiklą bei aktyviai dalyvauti toje veikloje. Taip pat išsakyta nuomonė, jog mokymai mažose grupėse įgalina lengviau atsiskleisti ir išreikšti savo nuomonę, nes bendruose susitikimuose ne visi išdrįsta viešai kalbėti. Visi sutarėme, kad panašiu modeliu vadovausimės rengdami ir kitas diskusijas bei mokymus. Manau, kad susitikimo forma buvo sėkminga. Tokią nuomonę dalyviai išreiškė ir savo anoniminiuose atsiliepimuose, kuriuos prašėme užpildyti po renginio.

Miškų savininkų apklausos rezultatus apžvelgus

RŪTA VIŽLENSKIENĖ

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Privačių miškų skyrius vyriausioji specialistė

Aplinkos ministerijos užsakymu UAB „Eurosprendimai“ atliko miškų savininkų apklausą, kuria siekta surinkti informaciją apie privačiuose miškuose vykdomą ūkinę veiklą, ūkininkavimo intensyvumą, savininkų miškininkystės žinių lygį, konsultavimo, kooperavimosi, informacijos apie Europos Sąjungos paramą miškų ūkiui ir kitus poreikius.

Siek tiek statistikos apie respondentus. Apklausoje dalyvavo 1040 miškų savininkų iš visų šalies savivaldybių: didžioji dalis respondentų (70 proc.) buvo vyrai; pagal amžių daugiau kaip pusę apklaustųjų sudarė 35-54 metų asmenys, tik 0,96 proc. – jaunimas (priklausantis 18-24 metų grupei). Apie 48 proc. apklaustųjų nurodė turintys aukštąjį išsilavinimą. Analizė parodė, kad 22 proc. respondentų yra įgiję miškininkystės krypties išsilavinimą, daugiau nei 2 proc. – agronomijos, inžinerijos, mechanikos srities.

Siekis iš privačios miško valdos apsirūpinti mediena savo reikmėms, pažymint ir nekomercinę miškų svarbą

Apklausoje duomenimis, 44 proc. respondentų miško valdoje ūkinę veiklą vykdo norėdami apsirūpinti mediena savo reikmėms. Tai jie pažymėjo, kaip labai svarbų tikslą. 81 proc. apklaustųjų kurui naudoja malkas, o 74 proc. šią kuro rūšį ruošia savo miško valdoje. Tik apie trečdalis (29 proc.) respondentų labai svarbiu ūkinės veiklos savo miške tikslu įvardino medienos pardavimą.

Vertinant miškų funkcinę paskirtį ir miškininkavimo tikslus, estetinę – rekreacinę miškų reikšmę išskyrė 50 proc. respondentų, o gamtosauginę savo miško svarbą ir biologinės įvairovės apsaugą paminėjo 39 proc. apklaustųjų miško savininkų.

Miškų savininkai, valdantys daugiau kaip 20 ha miško, ūkininkuoja intensyviau

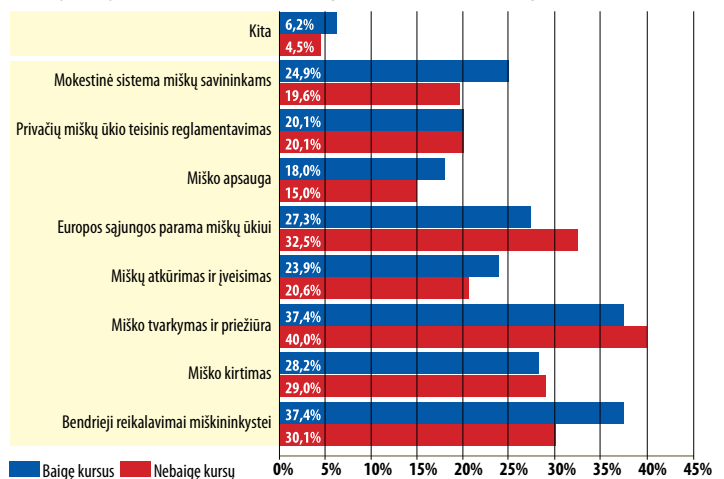
Kaip ir buvo galima tikėtis, miškų ūkio veiklos analizė pagal privačių miškų savininkų turimų miško valdų dydį rodo, kad miško kirtimus intensyviausiai vykdo miško savininkai, kurie valdo daugiau nei 20 ha, o mažiausiai aktyvūs – turintys iki 5 ha miško. Per pastaruosius trejus metus respondentų miško valdose dažniausiai vykdytos ūkinės veiklos buvo kirtimai: 40 proc. jų atliko pagrindinius, 44 proc. – sanitarinius, 42 proc. – ugdomuosius, 42 proc. – specialiuosius.

Miško valdos miškotvarkos projektus turintys teigė 46 proc. apklaustųjų, kurių dauguma valdo daugiau nei 20 ha miško. Iš respondentų, kurie miškotvarkos projektus turi arba juos rengia, daugiausia pagrindine projekto parengimo priežastimi nurodė galimybę atlikti kirtimus. 12 proc. apklaustųjų miškotvarkos projektą rengė siekdami pasinaudoti ES parama.

Miškininkavimo žinių stygius ir mokymo kursų poreikis

Iš apklausos paaiškėjo, kad daugiau kaip pusė respondentų (54 proc.) yra baigę kursus, bet didesnė jų dalis planuoja mokymo kursus lankyti ir ateityje. Net 94,6 proc. apklaustųjų nurodė, kad jiems trūksta vienokių ar kitokių žinių ūkininkaujant savo miško valdoje. 40 proc. baigusiu kursų respondentų teigė, kad trūksta žinių apie miško tvarkymą ir priežiūrą, 20 proc. – apie miško atkūrimą ir įveisimą. Peršasi išvada, kad mokymo kursuose, be teorinių žinių, turėtų būti suteikiama daugiau į praktiką orientuotos informacijos.

Kokių žinių Jums trūksta ūkininkaujant savo miško valdoje?

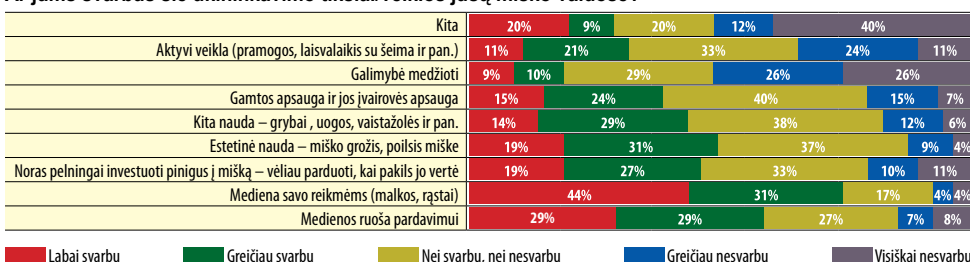

Baigusiu mokymo kursus respondentų analizė pagal amžių parodė, kad daugiau besimokiusiųjų buvo vyresnio amžiaus miško savininkų: 18-24 metų grupėje mokymo kursus yra baigę 40 proc., per 65 metų – 65,3 proc. Mokymo kursus labiau lanko didesnes miškų valdas turintys miško savininkai.

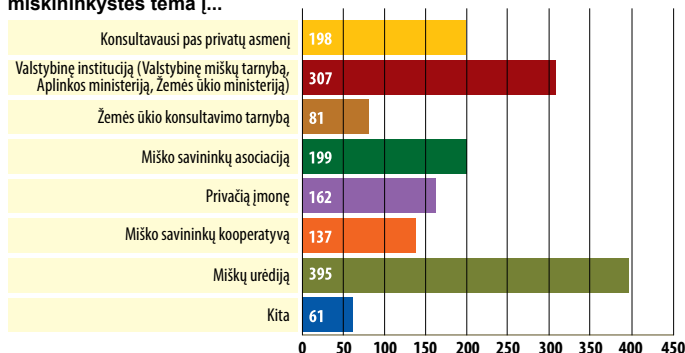
Miško savininkai informacijos pirmiausia kreipiasi į miškų urėdijas

Per pastaruosius trejus metus net 94,4 proc. respondentų nurodė kreipėsi į įvairias institucijas konsultacijos miškininkystės tema. Apie 38 proc. respondentų miškininkystės klausimais konsultavosi artimiausiose miškų urėdijose, 29 proc. – valstybinėse institucijose (Valstybinėje miškų tarnyboje, Aplinkos bei Žemės ūkio ministerijoje), 19 proc. – miško savininkų asociacijoje, 19 proc. kreipėsi į privačius asmenis.

Ar jums svarbūs šie ūkininkavimo tikslai/veiklos jūsų miško valdose?

Ar Jūs esate kreipęsi konsultacijos per pastaruosius 3 metus miškininkystės tema į...

Prieš dešimtmetį UAB „Baltijos tyrimai“ atliktoje apklausoje 52 proc. respondentų nurodė, kad prieinamiausias informacijos šaltinis yra miškų urėdijos bei bendravimas su jų darbuotojais. Šioje apklausoje 63 proc. respondentų teigė, kad populiariausias informacijos šaltinis apie privačių miškų tvarkymą, teikiamas paslaugas miškų ūkio srityje yra internetas, toliau būtų respublikinė spauda, televizija, regioninė spauda.

Kooperuotis norėtų didesnes miško valdas turintys savininkai

Apklausoje duomenimis, miškų savininkai neįaučia didelio poreikio vienytis į kooperatyvus: tik 23 proc. respondentų atsakė teigiamai, o net 49 proc. – neigiamai. Labiau į kooperatyvus vienytis norėtų daugiau miško turintys savininkai: 47 proc. respondentų, turinčių daugiau nei 20 ha miško, nurodė norintys vienytis, o net 58 proc. respondentų, valdančių iki 5 ha miško, teigė nenorintys kooperuoti.

Norintys kooperuotis nurodė priežastis pagal svarbumą: lengvesnis valdymas, kolektyvinis veikimas, didesnės finansavimo galimybės.

ES parama naudojasi turintys didesnes miško valdas

Net 56 proc. respondentų, turinčių daugiau nei 20 ha, yra pasinaudoję ES parama ir 78,5 proc. planuoja naudotis ateityje. Tik apie 7 proc. savininkų, valdančių mažesnes nei 5 ha miško valdas, yra naudojęsi ES parama. Taip pat pastebima, kad ES parama aktyviau naudojasi miško savininkai, priklausantys savininkų asociacijoms: 61 proc. pasinaudojusiųjų ir 37,5 proc. planuojančių naudotis parama priklauso asociacijoms. Iš visų respondentų, planujančių pasinaudoti ES parama miškų ūkiui, net 35 proc. yra išbandę šią paslaugą.

Pagrindinės miškų savininkų problemos: sudėtingas įvažiavimas į miško valdą ir informacijos apie ūkininkavimą miško valdoje stoka

Viena pagrindinių ir dažniausiai minimų problemų miškų savininkai nurodė sudėtingą įvažiavimą į miško valdą (net 48 proc. apklaustųjų), panašus skaičius apklaustųjų minėjo ir informacijos apie ūkininkavimą miško valdoje stoką. Kitos vardintos problemos buvo: per didelis ūkininkavimo teisinis reglamentavimas, biurokratija, dažnai besikeičiantys reikalavimai, teisės aktų atitrūkimas nuo praktikos, savininko teisių suvaržymas, statybų apribojimai, medienos vagystės, kaimynų aplaidumas.

Pabaigai norėtųsi pasidžiaugti, kad Lietuvos miško savininkai savo nuosavybę vertina kaip ilgalaikę investiciją ir didžioji dalis ketina ją perduoti ateinančioms kartoms bei plėsti turimas miško valdas. Džiugina miškų savininkų noras gilinti miškininkystės žinias, domėjimasis miško atkūrimu ir įveisimu. Tikimės, kad šios apklausoje rezultatų analizė padės spręsti miškų savininkams iškilančias problemas, sudarys prielaidas efektyviau koordinuoti jų švietimo, mokymo bei konsultavimo procesą. ☐

- IŠKLAUSYSIME
- PAKONSULTUOSIME
- PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ...

Pasiklydai miške - užėik į

www.miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel./faks. 8 448 68054

Mob. tel. 8 673 51506

El. paštas prekyba@miskui.lt

www.mmc.lt

www.miskui.lt

Žodis skaitytojui

Seku, seku pasaką, vilkas rijo ašaką ...

Ar norite sužinoti, kaip sukurpti pasaką, kuri jus išgarsintų?

Tada skaitykite. Visų pirma reikia sugalvoti baubą, kuris gąsdintų žmones. Šiais laikais geriausi baubai – piktosios jėgos, skriaudžiančios kokį nabagėlį. Šiam personažui tinka vaikai, nevykėliai, gailaujantys banditėliai, vilkai, gamta, valstybė, ypatingu atveju – pasaulis. Piktųjų jėgų pasirinkimas didžiulis: teisėjai, prokurorai, urėdai, medžiotojai, mafija...

Reikia ir geriečių, kuriems kova su visu pasaulio blogiu – duona kasdienė. Tai, žinoma, Jūs ir nedidelė arba didelė Jūsų pasaka įtikėjusi minia arba minelė.

Jūs kreipiatės į tautą ir valstybės lyderius. Pastarieji išrašo „papeikimus“ valstybės institucijoms. Pastarosios susirieja, besiaiškindamos, kas kaltesnis. Žiniasklaida springsta iš laimės. Tauta „kaifuoja“. Jūs mėgaujatės šlove. Tiesa, trumpalaike. Ilgalaikei reikės kitos pasakos ir ne vienos.

PS. Baltijos vilkų atsiliepimo į V. Kvedaro straipsnį lzinios.lt „Reveransas Baltijos vilkams“ ištrauka:

„Baltijos vilkas“: vilkų apskaitos rezultatas – paslaptinių organizacijų sąmokslas?

www.GRYNAS.lt

2013 m. balandžio 22 d. 18:05

„Ekspertų pasisakymai“

Straiptnyje pasisako ir du įprasti vilkų ekspertai – L. Balčiauskas ir E. Tijušas. Pasisakymų leitmotyvai tie patys, kaip ir visada.

Pirma, teigiama, kad Lietuvoje vilkams negresia išnykimas. Nuostabu, kaip šiedu ekspertai jau kelis metus tai kartoja, nors niekas, be jų pačių, apie išnykimą nešneka nuo 2006 m. GAA „Baltijos vilkas“ seniai kelia klausimus apie populiacijos ilgalaikį gyvybingumą, stabilumą, socialinės struktūros išsaugojimą ar ekologinį efektyvumą, apie patikimas ir tikslias apskaitas. Tačiau, matyt, ekspertams paprasčiau „diskutuoti“, kai į oponento lūpas įdeda išgalvotus ar pasenusius teiginius.

(GAA „Baltijos vilkas“ informacija“)

Še tau, boba, ir devintinės. Pasirodo, Baltijos vilkai visiškai nesiruošia gelbėti Lietuvos vilkų. Aš jau įsijaučiau į blogiečio rolę, o pasirodo dviese pergyvenam dėl vilkų išnykimo. Ką gi, dabar pradėsiu rūpintis šeimyniniais vilkų reikalais (socialine struktūra) ir bandysiu išsiaiškinti, ką garbūs vilkų specialistai paslėpė po grėsmingu terminu *ekologinis efektyvumas*.

Trečią kartą su pavasariu, mielieji. Gal šį kartą jau su tikroju.

EUGENIJUS TIJUŠAS

Plėšrūnų apskaita ir monitoringas

LINAS BALČIAUSKAS

Štai ir pasibaigė taip nevienaprasmiškai vertinta vilkų apskaita, kuri 2013 m. žiemą pirmą kartą atlikta ir privačiuose miškuose. Kas bus toliau: įrodinėjimai, kad apskaita atlikta (ne)teisingai, ginčai, ar patikimai interpretuojami gauti rezultatai. Ir galiausiai, ar vilkai Lietuvoje išnyks. Ko gero, pirmą kartą džiaugiuosi, kad tiesiogiai tame nedalyvauju.

Norėčiau pasidalinti teorinėmis ir praktinėmis žiniomis, sukauptomis ne vienos šalies mokslininkų apie plėšrūnų apskaitų ir monitoringo problemas. Didžiausia problema: ES šalyse iki šiol nėra vieningos ir visose šalyse taikomos stambių plėšrūnų apskaitų ir monitoringo metodikos. Plėšriųjų žvėrių monitoringo metodų moksliniam pagrindimui atspausdinta apie 400 straipsnių ir monografijų. Tačiau tai nereiškia, kad bent viename iš jų yra nediskutuotinių metodų, naudotinių Lietuvos sąlygomis. Tai patvirtinta ir 2005 m. Osilnicioje (Slovėnija) vykusiam seminare „Tarpvalstybinis stambiųjų plėšrūnų populiacijų valdymas“ (Seminar on Transboundary Management of Large Carnivore Populations). Kiekvienas metodas beveik visuomet bus nepakankamas vienu ar kitu atžvilgiu. Jei iš pėdsakų sniege apskaitos galima įvertinti vilkų skaičių ir jo kitimo tendą, tai lieka neaiškūs besidauginančių porų skaičius ir vados dydis.

Bene esminis stambių plėšrūnų monitoringe bus jų populiacijos dydžio (arba gyvūnų skaičiaus) nustatymas. Būtent to,

„kiek mes turime vilkų“, – klausia ir visuomenė, ir gamtosaugininkai, ir aukščiausio lygio valdymo grandies atstovai. Žinant skaičių, o tuo pačiu ir jo kitimo tendus, iš esmės atsakoma net į 6 klausimus arba populiacijos dydžio žinojimas yra svarbus dėl 6 priežasčių:

1. Tik žinant populiacijos dydį galima numatyti apsaugos priemonių kompleksą populiacijai išsaugoti.

2. Kartotinas populiacijos dydžio įvertinimas būtinas siekiant nustatyti, ar populiacija mažėja, didėja ar yra stabili.

3. Tokie įvertinimai yra būtini, norint žinoti naudojamų populiacijos valdymo priemonių poveikį ir mastą.

4. Nežinant populiacijos tankumo, sunku komentuoti kitų ekologinių tyrimų rezultatus.

5. Be populiacijos dydžio žinojimo sunku įvertinti, kiek individų galėtų būti sumedžiojama, nepažeidžiant populiacijos gyvybingumo.

6. Ten, kur stambūs plėšrūnai daro žalą, ypač naminių gyvūnų augintojams, žinios apie populiacijos dydį ir plėšrūnų pasiskirstymą yra esminės, planuojant ir įgyvendinant kompensacijų už patirtą žalą sistemą.

Deja, tai vienas sunkiausių uždavinių. Teigiama, kad neretai populiacijos dydis įvertinamas su tokia paklaida, kuri yra tos pačios eilės, kaip ir nustatytasis dydis. Arba, jei metodai tikslesni, jiems reikia gyvūnų žymėjimo, brangių įrangos ir didelių išlai-

dų lauko darbams. Stambūs plėšrūnai – aukščiausia ekosistemos mitybinė grandis, todėl jų tankumas būna labai nedidelis – nuo kelių iki keliolikos gyvūnų 1000 kvadratinėse kilometruose. Tai reiškia, kad daugybė tiriamųjų barelių bus tušti (nei gyvūnų, nei kokių nors jų veiklos pėdsakų) ir būtent dėl to labai padidėja vertinimo paklaida. Dar daugiau: dėl daugumos plėšrūnų naktinio ir slapaus gyvenimo jų galima neaptinkti net ten, kur jie iš tikrųjų gyvena. Kita problema – dauginimosi greitis. Jis nedidelis, todėl, laiku nenustačius, populiacijos mažėjimo pasekmės per gana trumpą laiką gali tapti katastrofiškos.

Stambiųjų plėšrūnų, tarp jų vilkų bei lūšių, apskaitai ir vėlesniam monitoringui naudojami tokie parametrai:

1. Paplitimo įvertinimas. Tai pati paprasčiausia informacija apie rūšį. Jei duomenys renkami nuolat, jie tinka ir monitoringui.

2. Populiacijos indeksai skirti santykinio gausumo įvertinimui. Vilkams – tai pėdsakų skaičius maršrute, ekskrementų skaičius tam tikrame plote. Kai paieškos metodas yra standartinis ir nesikeičia, galima tvirtinti, kad A teritorijoje vilkų yra daugiau, nei B teritorijoje, arba kad nuo XXXX metų iki XXXX+1 metų vilkų sumažėjo apie N... kartų. Visa tai pagrįsta teiginiu, kad indeksai tiesiogiai priklauso nuo populiacijos dydžio. Indeksų naudojimas pateisinamas, kai populiacijos valdymo tikslams reikalingos informacijos kitais būdais negaunama arba jos gavimas yra per brangus;

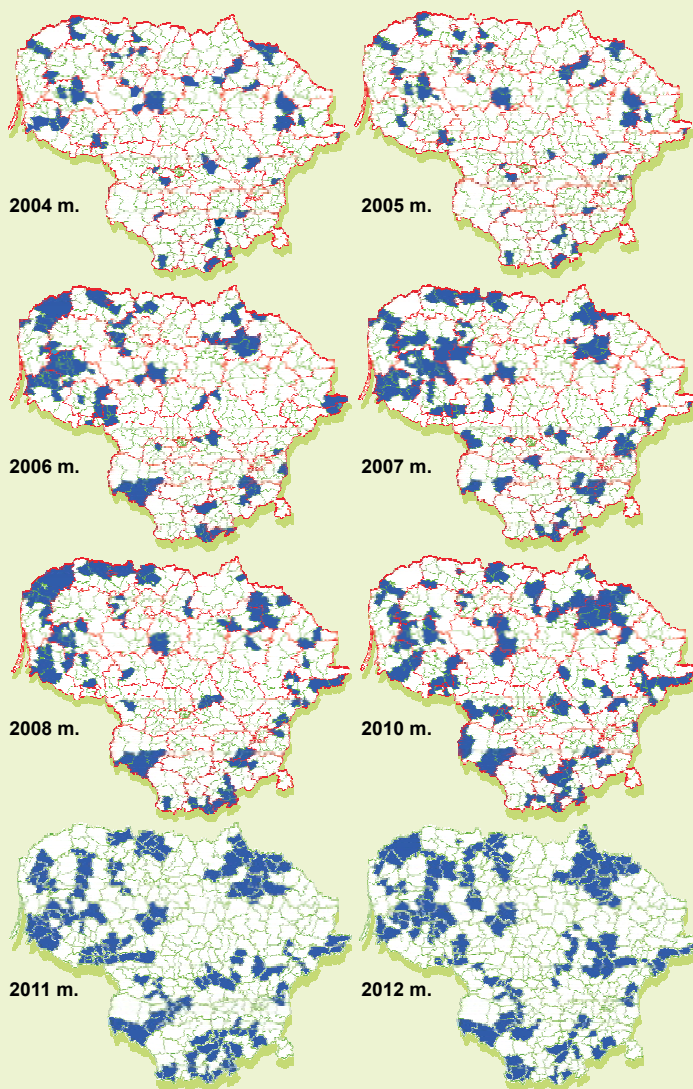
3. Minimalus populiacijos įvertinimas (angl. *minimum population count*). Tai tradicinis stambiųjų plėšrūnų apskaitos ir monitoringo metodas, individus suskaičiuojant du ar daugiau kartų. Vilkų buvimo vieta ir skaičius dažniausiai įvertinama sekant pėdsakais sniege. Apdorojant duomenis eliminuojami pasikartojantys stebėjimai. Nustatoma, kiek mažiausiai gyvūnų rasta tiriamojoje teritorijoje. Patikimo būdo įrodyti, kad iš tikrųjų gyvūnų nėra daugiau ar mažiau, negu teigiama, nėra, nes neaišku, kiek gi jų liko nesuskaičiuota;

4. Populiacijos tankumo įvertinimas. Šiuo būdu ne bandoma suskaičiuoti visus teritorijoje esančius gyvūnus, bet populiacija dalijama į duomenų imtis ir stengiamasi sužinoti, kokia gyvūnų dalis liko nesuskaičiuota. Šiam metodui priklauso visi žymėjimo ir kartotinio gaudymo būdai ir schemos. Gautas rezultatas turi žinomą paklaidą ir iš tikrųjų išreiškiamas intervalu, o ne skaičiumi. Plėšrūnų monitoringui šis metodas per brangus;

5. Dauginimosi rodikliai. Pageidautina žinoti ne tik individų skaičių populiacijoje, bet ir jos amžiaus ir lyčių sudėtį bei kaip efektyviai gyvūnai dauginasi. Tokie duomenys apie vilkus lauko sąlygomis sunkiai surenkami, o iš sumedžiojimo duomenų gali būti nustatomi su nedidele paklaida. Žinant visumą ir mirtingumą, populiacijos pokyčiai gali būti modeliuojami net nežinant jos tikrojo dydžio.

Lietuvoje nuo 2006 m. vykdant vilkų apskaitas sniege pagal pėdsakus gaunamas minimalus populiacijos įvertinimas. Minimalus šis įvertinimas yra dėl to, kad dalis vilkų neišvengiamai lieka nesuskaičiuoti. Vykiant apskaitą pirmą parą po snigimo, vilkai vengia judėti ir neretai lieka apskaitos teritorijos viduryje arba šalia, nepalikę pėdsakų, kuriuos surastų skaičiuotojai. Antroji priežastis – vilkai juda pėda pėdon ir nebūtinai pėdsakai išsiskiria, parodydami tikrąjį praėjusių gyvūnų skaičių. Tačiau neginčijamai toks rodiklis parodo tiek paplitimo pokyčius, tiek populiacijos kitimo trendus. Pateikti žemėlapiai tikrai nerodo, kad vilkų paplitimas Lietuvoje mažėtų, tuo labiau, kad jie nyktų.

(Tęsinys – kitame numeryje)

Vilkų paplitimo pokyčiai Lietuvoje 2004-2012 m. (2004-2005 m. – apklausos rezultatai, 2006-2012 m. – apskaita pagal pėdsakus sniege)

Antano Truskausko P!

FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com

Kasmetinis miškininkų ir medžiotojų susitikimas Šakiuose

Šakių miškų urėdijoje balandžio 10 d. vyko jau tradiciniu tapęs miško apsaugos pareigūnų ir Šakių rajono medžiotojų atstovų susitikimas, kuriame aptarti miškų tvarkymo ir žvėrių daromos žalos miškams mažinimo bei prevencijos klausimai.

Susitikime dalyvavo LR Seimo narys Mindaugas Bastys, Šakių rajono Policijos komisariato viešosios policijos skyriaus viršininkas Vidmantas Skeirys, rajono aplinkos apsaugos agentūros vedėjas Kęstutis Lopeta, ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Medžioklėtyros laboratorijos vedėjas Kęstutis Pėtelis, Veterinarijos tarnybos, medžiotojų atstovai.

Seimo narys M. Bastys pristatė Medžioklės įstatymo projektą, kuriame įtvirtinta, kad privačios žemės sklypo savininkas, kuris turi medžiotojo bilietą ir kuriam konkrečiame medžioklės plotų vienetuose nuosavybės teise priklauso ne mažiau kaip 100 ha miško arba žemės ūkio paskirties žemės, turi teisę tapti medžioklės plotų naudotojo medžiotojų kolektyvo nariu. Be to, privačios žemės sklypo savininkas, kurio žemę numatoma priskirti arba jau yra priskirta medžioklės plotų vienetui, medžioklės plotų vienetų sudarymo ar jo ribų pakeitimo metu, taip pat bet kuriuo metu vėliau turi teisę uždrausti medžioti jam priklausančiame žemės sklype, panaikinti ankstesnį draudimą medžioti arba nustatyti papildomas medžiotojui jam priklausančiame žemės sklype sąlygas. Seimo narys pagedaujantiems išdalino svarstomo įstatymo projektą, pasiūlė su tuo susijusiais klausimais kreiptis į jį tiesiogiai. Aplinkos apsaugos agentūros vedėjas K. Lopeta papildomai pristatė svarstomo Medžioklės įstatymo projekto niuansus bei žvėrių apskaitą, kuri rodo, kad žvėrių skaičius Šakių miškų urėdijos teritorijoje didėja. Jis taip pat infor-

VILMA KUBILIŪTĖ

mavo apie būsimą medžioklės trofėjų apžiūrą ir Medžioklės taisyklių pakeitimus, susijusius su piniginių baudų už Medžioklės taisyklių pažeidimus didėjimu.

Veterinarijos tarnybos specialistai supažindino medžiotojus, kaip iš pakitimų žvėrių organizme atpažinti užsikrėtusius maru, kitomis ligomis, mokė, kaip tinkamai paimti organų pavyzdžius tyrimams, aptarė serologinių ir virusologinių kraujo tyrimų atlikimo specifiką bei tinkamą ir laiku pavyzdžių pristatymą ištyrimui, saugojimą ir transportavimą.

Viešosios policijos skyriaus viršininkas V. Skeirys priminė ginklų ir šaudmenų laikymo sąlygas, leidimų ginklui įsigijimo bei pratęsimo tvarką bei atsakomybę už neteisėtą ginklų laikymą ir naudojimą.

Šakių miškų urėdas Sigitas Tamošaitis nurodė, kad kanopinių žvėrių daroma žala urėdijos miškuose 2012 m., lyginant su 2009-2011 m. duomenimis, nepadidėjo, nors kanopinių žvėrių pagausėjo. Šakių miškų urėdija 2012 m. žvėrių žalos miškuose prevencijai skyrė nemažai lėšų, iš kurių apie 15 proc. buvo kompensuotos. Minėtos lėšos skirtos medelių apsaugoms bei tvoroms, repelentams ir jų tepimui, druskai miško žvėrimis įsigyti.

ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Medžioklėtyros laboratorijos vedėjas K. Pėtelis supažindino su pagrindiniais žvėrių šėrimo principais, akcentavo, kad Lietuvoje vis dar gajai bloga šėrimo kultūra. Nesubalansuotas žvėrių šėrimas yra pirmoji infekcinių ir invazinių ligų plitimo priežastis, todėl medžiotojai turi skirti daug dėmesio tvarkinings šėrykloms įrengti, tiekti kokybišką ir žvėrimis tinkantį pašarą.

Miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Romas Kupstaitis pakvietė visus medžiotojų būrelių ir klubų narius dalyvauti aplinkos tvarkymo akcijoje „Darom 2013“.

Gandro sugrįžtuvės į gamtą

kad tai patelė, tapo Juze. Pernai spustelėjęs žiemos šalčiams, žymųjį gandrą Smiltynėje priglaudė Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos biologė Jūratė Zarankaitė. Čia jis ir peržiemojo.

Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos darbuotojai išlydėti ilgakojį pakvietė Juodkrantės lopšelio - darželio „Vyturėlis“ mažuosius ir jų pedagogus. Vaikai turėjo unikalią galimybę iš arti pamatyti didžiulį, įspūdingą paukštį, netgi jį paglostyti, o iš gamtininkės Jūratės lūpų daugiau sužinoti apie šį paukštį ir jo prisitaikymą gyventi prie žmonių.

JOLITA GEDŽIUVIENĖ

Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos Turizmo ir informacijos skyriaus vedėja

Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos nuotraukos

Prąjęs net keletui savaičių nuo kalendorinių gandrinių, balandžio 16 d. Juodkrantėje, Gintaro įlankoje paleistas savarankiškam gyvenimui jau kelinti metai Kuršių nerijoje žiemoti liekantis gandras. Pripratęs prie žmonių ir atsiskyręs nuo kitų gandrų, jis neišskrenda į šiltus kraštus. Vietiniai gyventojai paukštį praminė Juozu, o nustačius,

PENTAX
A RICOH COMPANY

K-5 II

K-5 II s

KORPUSAS
IR OBJEKTYVAS
ATSPARŪS DRĖGMEI
IR DULKĖMS

- 16.3 mln. efektyvių vaizdo taškų
- Filmavimas Full HD formatu
- 7 kadrai per sekundę fotografavimo sparta
- Plečiamas ISO nuo 80 iki 51200
- 3,0 colio raiškūs LCD ekranas
- Maitinimo šaltinis: Ličio jonų baterija
- Magnio lydinio korpusas, atsparus vandeniui/dulkėm ir šalčiui iki -10°
- Vaizdo stabilizavimo sistema
- Pentaprizminis vaizdo ieškiklis, matymas apie 100%

...nuotraukos ekstremaliomis sąlygomis - ne kliūtis
ATSPARŪS VANDENIUI, DULKĖMS, SMĖLIUI, SMŪGIAMS, ŠALČIUI IR SPAUDIMUI

NAUJIENA!

WG-10

WG-3 GPS

WG-3

Rudagalvio kiro klajonės po Europą

Vieno rudagalvio kiro (*lot. Larus ridibundus*) klajonės pradėtos sekti nuo 2008 m. spalio 25 d., kuomet Juodkrantėje ornitologas Vytautas Pareigis paukštį apžiedavo ne tik tradiciniu metaliniu, bet ir spalviniu plastikiniu žiedu P000. Per 4,5 gyvenimo su žiedu metus šis kiras beveik 70 kartų užfiksuotas bent 20-ties paukščių stebėtojų, o tai – labai retas atvejis. Žiedavimas papildomais spalviniais žiedais leidžia lengviau ir iš toliau per monoklį ar net per žiūronus perskaityti paukščio žiedo įrašą.

Įžymybe tapęs kiras į ornitologo V. Pareigio rankas pateko 2008 m. spalio 25 d. Juodkrantėje atsitiktinai: ant molo žvejojantiems žvejams metant spiningą, praskrendančio kiro sparnai įsipynė į valą. Žvejai iškvietė ornitologą sužieduoti... Po žiedavimo maždaug po pusantro mėnesio kiras pastebėtas prie Dunojaus upės Vienoje. Tą žiemą Austrijoje paukščių stebėtojų kiras užfiksuotas net 11 kartų. 2009 m. spalį skrajūnas išsėjosi Juodkrantėje, o žiemai migravo į Austriją. 2010 m. rudenį jis vėl atsidūrė Juodkrantėje, kur ornitologų pastebėtas 10 kartų.

Tradiciskai 2011 m. sausį ir vasarį kiras praleido Austrijoje, o visą rudenį žvejojo Juodkrantėje. 2012 m. pradžioje žiemojimo vietą pasirinko arčiau – Lenkijoje, Vroclave. Čia keliauninkas užfiksuotas dukart.

Praėjusių metų pavasarį, balandžio pradžioje, paukštis pastebėtas Utenoje. Šis faktas rodo, kad kiras gali būti ir ne pajūrio krašto gyventojas. Pasak ornitologo V. Pareigio, šiaip ru-

Rudagalvio kiro kelionių schema (parengė Jolita Gedžiuvienė)

Juodkrantėje (2010 09 21)

Lenkijoje (Wrocław, 2012 01 15)

dagalviai kirai žiemoja visoje Europoje. Todėl ir šis kiras yra tipinis migrantas. Praėjusį rudenį jis vėl stebėtas Juodkrantėje. Šio vėluojančio pavasario dienas kiras, pasipuošęs vestuviniu apdaru, leido ant tvenkinio ledo Klaipėdoje, daugiaaukščių gyvenamųjų rajonų kaimynystėje. Surinkti duomenys apie rudagalvį kirą P000 rodo, kad jis žiemos sezono metu atrado geras mitybos sąlygas Austrijoje ar Lenkijos pietvakariuose (kartu su kitais miestuose lesinamais vandens paukščiais) ir yra ištikimas pasirinktos kelionės maršrutui. Turimi P000 stebėjimo duomenys neišduoda, kur šis paukštis leidžia laiką nuo balandžio vidurio iki liepos vidurio.

Atskleista rudagalvio kiro kelionių istorija įrodo paukščių žiedavimo tikslus ir mokslinę naudą. Kad šio kiro kelionių dienoraštis nenutruktų, galite prisidėti kiekvienas: pastebėję rudagalvį kirą ar kitą žieduotą paukštį, užfiksuokite tikslią datą, vietą, jei galite, nufotografuokite, kad būtų matomas žiedas su numeriu, nurodykite savo vardą, pavardę, kontaktus ir perduokite Kuršių nerijos nacionalinio parko direktorijai el. p. info@nerija.lt.

Informacija parengta pagal buvusio Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejaus Juodkrantės paukščių žiedavimo stoties vedėjo Vytauto Pareigio pateiktus duomenis

JOLITA GEDŽIUVIENĖ
Kuršių nerijos nacionalinio parko direktorijos
Turizmo ir informacijos skyriaus vedėja

Balandžio 10 d. šalies ornitologus, gamtosaugininkus, miškininkus sukretė skaudi žinia – balandžio 9-ąją stebėdamas paskrendančius kirus, kitus vandens paukščius, Klaipėdos rajono Dovilų seniūnijos Ketvergių kaimo tvenkinyje, įlūžus patirpusiam ledui, nuskendo Juodkrantės ornitologinės stoties vedėjas Vytautas Pareigis. Žymiam ornitologui, paukščių žieduotojui buvo 58-eri. Kam teko susidurti su šiuo Žmogumi, prieš akis iškyla energingo, geraširdžio, gamtą mylinčio Vytauto veidas.

Ši aprašyta jo žieduoto rudagalvio kiro istorija tegul būna skirta ornitologui V. Pareigui atminti. Ornitologija buvo jo gyvenimo būdas ir aistra: sužieduotus paukščius, neskaičiuodamas darbo valandų, stebėdavo pro žiūronus, pagal žieduose užfiksuotą informaciją nustatydavo sparnuočių migracijos kelius.

Netekties akivaizdoje nuoširdžiai užjaučiame velionio artimuosius.

Kuršių nerijos nacionalinio parko direktorijos kolektyvas

Už kryžiažodžio „Jau kvepia pavasariu“ (išspausdinto 2013 m. Nr. 3) atsakymus Mocevičiaus firmos „Ginalas“ įsteigtą prizą Fiskars sekatorių laimėjo Eldaras Šlikas.

Dėl prizo kreipkitės el. paštu info@musu-girios.lt arba tel. 8687 10616

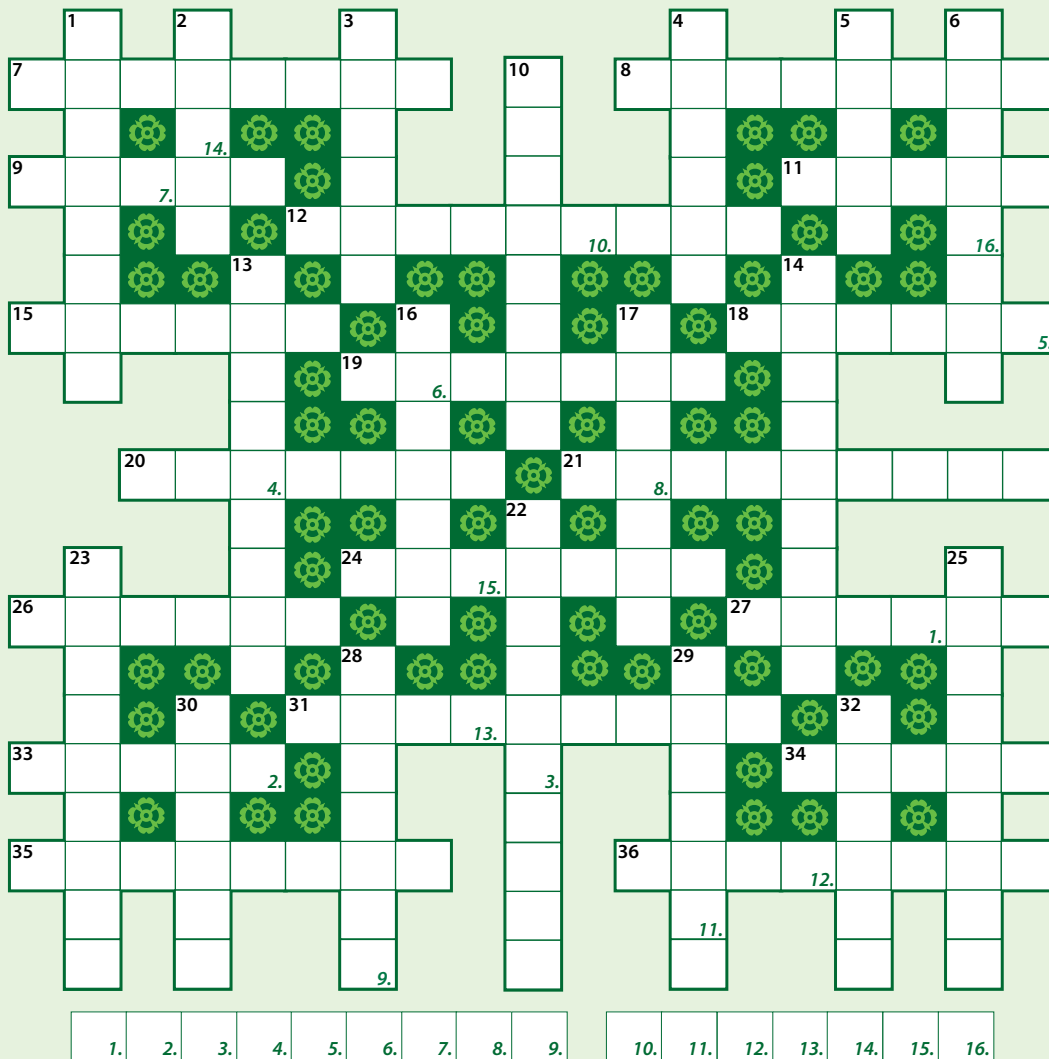
Kryžiažodžio „Jau kvepia pavasariu“ (2013 m. Nr. 3) atsakymai

Vertikaliai: 1. Žibuoklė. 2. Ėglis. 3. Vilkas. 4. Ramunė. 5. Varlė. 6. Paukštis. 10. Barsukas. 13. Garduoklė. 14. Pavasaris. 16. Samanos. 17. Šilokas. 22. Bitininkas. 23. Žioveinis. 25. Karetaitė. 28. Balsvis. 29. Anturis. 30. Biesas. 32. Lututė.

Horizontaliai: 7. Žiogelis. 8. Saliavas. 9. Pušis. 11. Plukė. 12. Lanksvūnė. 15. Plotas. 18. Gailis. 19. Vasaris. 20. Apuokas. 21. Uolaskėlė. 24. Dobilas. 26. Pikulė. 27. Miškas. 31. Balandūnė. 33. Medis. 34. Guotė. 35. Ankstyvė. 36. Dryžutis.

Pažymėtuose langeliuose – **Pavasario pranašai**

Pavasariui vėluojant...

Vertikaliai:

1. Daugiametis, visžalis, sporinis augalas, kurio stiebas driekiasi žeme. **2.** Daugiametis žolinis, vaistinis, maistinis augalas, kuris dar vadinamas kaulažole. **3.** Bailus miškų gyvūnas, kuris mėgsta pagrauzti jaunus obelaites. **4.** Ankstyva mėlynažiedė lapuočių, mišrių ir spygliuočių miškų gėlė. **5.** Augalas, kuris prilimpa prie drabužių ir jį labai sunku iškrapštyti. **6.** Žolinis stiebo neturintis pakelių augalas su siūliškomis, kuokštinėmis šaknimis ir trumpu, storu šakniastiebiu (*Plantago*). **10.** Gėlė, primenanti „liūto“ pėdą. **13.** Samana, kuri auga šilė. **14.** Samana, auganti vejomis arba nedideliais kupsteliais. **16.** Nedidelis kikiolinių šeimos paukštis, aplink snapo pamatą turintis juostelę. **17.** Graižaziedžių šeimos dekoratyvinis augalas (*Callistephus*). **22.** Automobilis, kuriuo iš miško išvežama mediena. **23.** Augalas, balandžio mėnesį vienas iš pirmųjų pasveikinantis gamtą geltonais žiedais, – natūralus „kosulio tramdytojas“. **25.** Viksvuolinių šeimos užaugančių ežerų pakraščiu, pelkių aukštas laibas augalas (*Cladium*). **28.** Vienas iš gražiausių Lietuvos paukščių su išskleidžiamu kuoduku. **29.** Reta, nykstanti kerpių rūšis, auganti ant senų lapuočių medžių kamienų senuose ir drėgnuose miškuose. **30.** „Ankstyvas“ augalas. **32.** Medingas ir vaistinis daugiametis žolinis augalas, kvepiantis citrina.

Horizontaliai:

7. Pavasario mėnuo ir paukštis tuo pačiu pavadinimu. **8.** Pelkėtų vietų nuodingas augalas dideliais širdiškais lapais, žiedas baltas papėdlapis (*Calla*). **9.** Varninių šeimos Lietuvoje gana įprastas, kuosos dydžio paukštis, turintis ilgą uodegą. **11.** Paukštelis, kurį pasak padavimo, gandras atsineša ant sparnų, ledspira. **12.** Varpinių šeimos smulkus smėlėtų bei žvirgždėtų vietų pašarinis augalas (*Digitaria*). **15.** „Gailus“ pelkių augalas. **18.** Ant negyvų lapuočių, dažniausiai ant beržų, augantis daugiametis grybas, kurio vaisiakūniai yra kanopos, vėduoklės formos. **19.** Lietuvos nacionalinis paukštis. **20.** Gegužraibinių šeimos daugiametis žolinis augalas su gana dideliais pailgiais šakniagumbiais (*Platanthera*). **21.** Vištos padedamas gemalas su maisto medžiagų atsargomis ir lukštu. **24.** Šį kikiolinių šeimos paukštelį nesunku pažinti iš baltų juostelių sparnuose ir giesmės. **26.** Stambus, labai plaukuota bendruomeninė bitė su ilgu straubleliu. **27.** Paukščio raginis darinys, susiformavęs iš pailgėjusių žandinių lankų. **31.** Į varputį panašus, skaniai kvepiantis prieskoninis augalas, kuriuo pagardinama naminukė. **33.** Skani ... kasdieninė. **34.** Didelis daugiametis lapus metantis ar visžalis sumedėjęs augalas. **35.** Vienmetis atneštinis smėlynų, šlaitų varpinių šeimos žolinis augalas. **36.** Didžiausias tetervininių šeimos vištinis paukštis, gyvenantis miškuose.

Sunkesni žodžiai: anisanta, taukė, minkštūnė, pirštuotė, ratainytė.

Sudarė ONA GYLIENĖ

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę. Atsakymus iki gegužės 15 d. siųskite: adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt. Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę. (Pvz., Medkirtys, Vardenis Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, laukia S. Videikos įmonės „SANTERA“

įsteigtas prizas – **KRUMPHOLZ**® kirvis.
Werkzeugfabrikation seit 1799

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

Remigijus Ozolinčius

1956 11 14 – 2013 04 10

*Nežinau, kas buvau –
Senas žuolas, beržas ar uosis,
Gal paklydusi guoba
Mano girios melsvam pakrašty,
O gal eglė – vėjo paguoda,
O gal tik lemtis,
Kažkieno kažkada dovanota ...*

Netekome puikaus žmogaus, miškininko, mokslininko, profesoriaus, habilituoto gamtos mokslų daktaro Remigijaus Ozolinčiaus, vieno iš žymiausių Lietuvos mokslininkų miškininkų, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Miškų instituto direktoriaus, Lietuvos mokslų akademijos tikrojo nario.

Jis mus paliko staiga ir netikėtai 2013 m. balandžio 10 d.: tai labai skaudi netektis miškotyros bei aplinkotyros mokslui ir visai šalies miškininkų bendruomenei. Netekome išskirtinių gabumų, plataus akiračio, didelės erudicijos, aktyvaus ir darbštaus žmogaus.

Remigijus Ozolinčius gimė 1956 m. lapkričio 14 d. Klaipeidos r. Skomantų kaime. 1975 m. aukso medaliu baigė Tauragės 2 (dabar „Šaltinio“) vidurinę mokyklą, 1980 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultete įgijo aukštąjį miškų ūkio inžinieriaus išsimokslinimą.

Gavęs paskyrimą į Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo institutą, pradėjo dirbti jaunesniuju moksliniu bendradarbiu, įsitraukė į mokslinius tyrimus, o po kelių mėnesių, akademiko L. Kairiūkščio paskatintas, įstojo į aspirantūrą ir ėmė rengti disertacinį darbą. Visa tolimesnė Remigijaus veikla neatsiejama nuo Miškų instituto. Jis nuosekliai kilo mokslinės karjeros laiptais ir tik artimiausi bendradarbiai žino, kiek pastangų, energijos ir laiko jam tai kainavo. 1985 m. apgynė gamtos mokslų daktaro (tuo metu – mokslų kandidato) disertaciją, 1987 m. tapo vyresniuju moksliniu bendradarbiu, 1994 m. – instituto direktoriaus pavaduotoju mokslui, 1997 m. apgynė habilitacinį darbą ir tapo habilituotu gamtos mokslų daktaru, vyriausiuju mokslu darbuotoju. Tais pačiais metais jis išrenkamas instituto direktoriumi. 2010 m. institutui įsitraukus į Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) sudėtį, paskiriamas šio centro direktoriaus pavaduotoju ir LAMMC Miškų instituto direktoriumi.

R. Ozolinčius nuo pat mokslinės veiklos pradžios pasirinko biologinę – ekologinę miškų tyrimų kryptį. Jo atliktų mokslinių tyrimų rezultatai labai svarbūs, sprendžiant medynų formavimosi, miško ekosistemų tvarumo, medžių būklės diagnostikos ir miškų monitoringo, klimato kaitos poveikio miškams problemas. Jis paskelbė per 400 mokslo ir mokslo populiarinimo straipsnių, yra daugiau nei 30-ies knygų bei monografijų autorius. Tarp daugelio jo mokslinės veiklos rezultatų įvertinimų yra Britų Tarybos (1992 m.) ir Lietuvos mokslo (2004 m.) premijos.

2004 m. Jis išrenkamas Lietuvos Mokslų akademijos nariu ekspertu, 2011 m. – tikroju nariu, aktyviai dalyvavo Mokslų akademijos veikloje.

Nors Remigijaus mokslinių tyrimų problematika ir rezultatai ne visada tiesiogiai siejosi su konkrečia miškų ūkio veikla, tačiau jų rezultatai miškų ūkio praktiką dažniau pasiekdavo jau integruoti į kitus tyrimus. Jis visuomet laikėsi nuostatos, kad miškotyros – iš esmės regioninio mokslo – svarbiausias uždavinys – spręsti savos šalies problemas. Dėl to jis neigiamai vertino miškotyros mokslui nepalankius mokslo rezultatų vertinimo sistemos pokyčius, neskatinančius vykdyti šalies miškų ūkio poreikiams svarbių ir labiau praktinio pobūdžio tyrimų ar eksperimentinės veiklos darbų, o verčiančios mokslininkus orientuotis į tyrimus, kurių rezultatus būtų galima publikuoti tarptautiniuose mokslo leidiniuose. Nors ir skatino instituto darbuotojus prisitaikyti prie šios sistemos reikalavimų, ne kartą yra pasakęs: „Darome ne tai, ko reikia Lietuvai“.

Einant instituto direktoriaus pareigas, Remigijui teko spręsti ir daugelį mokslo organizavimo, kartais – ir strateginio pobūdžio problemų. Mokslo institucijų reforma, nepastovus mokslo finansavimas ilgą laiką kėlė net Lietuvos mastu nedidelio instituto sunykimo grėsmes. Ieškodamas sprendimų, R. Ozolinčius stengėsi galvoti ne vien apie dabartį, bet ir apie perspektyvas: išsaugoti darbuotojus, tyrimų kryptis. O kai tekdavo tiesiog „išgyventi“, visuomet vadovavosi solidarumo principu: jei jau tenka „veržtis diržus“, tai – visiems. Toks jo požiūris daug prisidėjo prie to, kad institutas išliko iki šių dienų.

Jam dažnai tekdavo atstovauti miškotyros mokslą, sprendžiant įvairias miškų ūkio problemas. Visada laikėsi prin-

cipinės nuostatos, kad mokslininkas turi sakyti tik tiesą. Kartais jo išsakytos mintys ne visiems patikdavo, ypač kai jos nesutapdavo su valdžios institucijų vyraujančia nuomone.

R. Ozolinčius nuo 1995 m. dėstė Vytauto Didžiojo ir Aleksandro Stulginskio universitetuose. 1997 m. jam suteiktas docento, 2000 m. – profesoriaus pedagoginis vardas. Pedagoginiame darbe ieškojo naujų žinių pateikimo formų, sudėtingesnius dalykus stengėsi papaiškinti paprastai, susiedamas su gyvenimiškais reiškiniais, todėl buvo studentų mėgiamas. Jis aktyviai rengė mokslininkus – vadovavo daugeliui doktorantų, buvo jų mokslinių konsultantų. Dalyvavo visuomeninėje veikloje, buvo daugelio draugijų, žurnalų redakcijų ir kitų organizacijų narys. Nuo 2010 m. tapo tarptautinio mokslo žurnalo „Baltic Forestry“ vyriausiuoju redaktoriumi.

Dar Jam besimokant mokykloje, susiformavo polinkis kūrybiniam darbui. Turėdamas literato „gyslelę“, būdamas plataus akiračio, gebėjo populiariai pateikti tiek mokslinių tyrimų rezultatus, tiek ir kitas žinias. Ši jo veikla buvo įvertinta Švietimo ir mokslo ministerijos premijomis. Kai kuriuos šios veiklos rezultatus – iliustruotus leidinius apie medžius, miškus ir miško gyvūnus – jis pats vertino net labiau nei mokslinių tyrimų rezultatus. Mėgo fotografuoti, rasdavo laiko eilėraščiams kurti. Buvo aistringas keliautojas, su draugų grupele aplankęs daugelį tolimų ir egzotiškų šalių.

Remigijus Ozolinčius visuomet buvo darbštus, kruopštus, aktyvus, principingas, kartu ir nuoširdus, draugiškas bei rūpestingas jį supantiems žmonėms. Su žmona Gina išaugino dvi dukras ir sūnų. Labai džiaugėsi vieninteliu anūku.

Deja, toks ankstyvas išėjimas paliko nebaigtų darbų, nespėtų realizuoti idėjų; skambina leidyklų atstovai, teiraujasi Jo paskutinių darbų, gal parašyti, bet jiems nespėtų pateikti...

Jo gyvenimas tiksliausiai galėtų būti apibūdintas žodžiu „degė“. Toks jis ir liks buvusių bendradarbių ir kitų jį pažinusių žmonių atmintyje.

Su giliu liūdesiu ir nuoširdžia užuojauta šeimai ir artimiesiems –

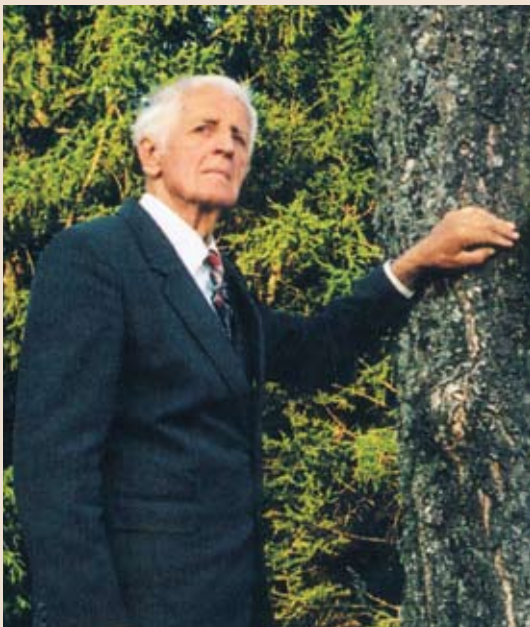
Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro darbuotojai

Mirus LAMMC Miškų instituto direktoriui, ASU Miškų ir ekologijos fakulteto profesoriui Remigijui Ozolinčiui, skaudžią netekties ir liūdesio valandą nuoširdžiai užjaučiame jo šeimą ir artimuosius.

Lietuvos miškininkų sąjunga

Skaudžią netekties valandą, mirus žurnalo „Mūsų girios“ redkolegijos nariui bei aktyviam autoriui prof. Remigijui Ozolinčiui, reiškiamo nuoširdžią užjautą jo šeimai, artimiesiems, visiems, kuriems teko su juo bendrauti ir išgyventi nesugrąžinamą netektį.

„Mūsų girių“ redakcijos kolektyvas

Vincas Tamulis

1915 10 24 – 2013 03 23

Gyvenimo keliu eidamas 98-uosius metus, kovo 23 d. mirė miškininkas, pedagogas Vincas Tamulis.

Jis buvo kilęs iš dabartinio Jurbarko rajono Šimkaičių seniūnijos apylinkių. Baigė 1935 m. Raseinių gimnaziją, 1938 m. – Alytaus aukštesniąją miškų mokyklą ir Kauno A. Smetonos karo mokyklą. Iki karo dirbo girininku be girininkijos Jurbarko, Baisogalos miškų urėdijoje, tęsė miškininkystės studijas Dotnuvoje, ŽŪA ir Vilniaus universitete. Karo metais dirbo Naujosios Vilnios lentpjūvėje techniniu vadovu, baldų fabrike. Pirmais pokario metais organizavo darbus Klaipėdos krašte be šeiminkų likusiose medienos apdirbimo įmonėse. Vėliau dirbo Vilniaus miško pramonės trešte, Kaišiadorių miško pramonės ūkyje.

Nuo 1949 m. V. Tamulis ėmėsi pedagoginės veiklos: vadovavo Jašiūnų ir Vilniaus mokytojų kursų bazėms, kuriose buvo ruošiami miško ruošos meistrai, brokeriai, traktorininkai, 1957-1975 m. dirbo dėstytoju Vilniaus ir Kauno miškų technikuose. Dėstė miško darbų mechanizacijos, medienos prekių disciplinas. Kaip aukštos kvalifikacijos ir didžiulę patirtį turintis specialistas, buvo kviečiamas vadovauti LŽŪA Miškų ūkio fakulteto studentų praktikoms, padėjo Lietuvos miškų instituto doktorantams, renkantiems medžiagą moksliniams darbams.

Keli dešimtmečiai bendro darbo ir gyvenimo kaimynystėje leido šį žmogų gerai pažinti. Tvirtas žemaitiškas charakteris, ramiai pasakyti taiklūs pastebėjimai su santūraus humoro gyslele dėl vieno ar kitų negeročių ne visiems patikdavo. Be to, nepriklausomoje Lietuvoje įgytas išsilavinimas, išsiugdytos moralinės vertybės trukdė jam būti lojaliu naujoms ideologijoms okupacijų metais. Gal todėl už gerą darbą ir padėkų sulaukdavo mažiau. Tik iš šalies žiūrint, atrodo, kad jam tai nebuvo labai svarbu.

Gamtoje praleistos valandos, medžioklė, žvejyba, kelionės su kuprine ant nugaros, bendravimas kultūrinuose renginiuose užpildydavo laisvalaikį. Su jaunystėje pamėgta daina nesiskyrė iki garbaus amžiaus.

Prasmingi anglų poeto Džono Dono dar prieš keturis šimtmečius pasakyti žodžiai: „Žmogus nėra sala, atskirta nuo visų. Kiekvienas esame gabalėlis kontinento. Bet kurio žmogaus mirtis nusineša ir dalelę manęs, nes aš priklausau Žmonijai. Todėl niekada neklausk, kam skamba varpas. Jis skamba tau.“

Vidmantas Markevičius

Valentinas Senavaitis

1957 06 02 – 2013 03 21

Kovo 21 dieną, eidamas 56-uosius metus, netikėtai mirė Prienų miškų urėdijos Meškapielio girininkijos girininkas Valentinas Senavaitis.

Jo gimtinė – netoli Prienų esantis Rūdupio kaimas. Baigęs 1975 m. Prienų I-ą vidurinę mokyklą, Valentinas nusprendė tapti miškininku – mokėsi LŽŪA. Baigusį 1980 m. studijas, jauną specialistą paskyrė tuometinio Švenčionėlių miškų ūkio gamybinio susivienijimo Januliškio girininkijos girininku. Bet Valentiną traukė gimtinė. 1984 m. grįžęs į tėviškę jis įsidarbino Prienų komunalinių įmonių kombinate apželdinimo meistru, rūpinosi miesto želdynais.

1989 m. vasarį perėjo dirbti į Prienų miškų urėdiją, o tų metų birželį paskirtas Meškapielio girininkijos girininku, kur sumaniai ir kūrybiškai tvarkėsi iki paskutinės savo gyvenimo valandos. Sunku ir suskaičiuoti, kiek per tuos metus buvusio girininko pastangomis įveista ir pasodinta naujo miško, išugdyta jaunuolynų, atlikta kitų miškui augti būtinų darbų. Valentinas buvo aktyvus žmogus, kolektyvo siela: viskuo besidomintis, mėgstantis keliauti, bendrauti su bendradarbiais, kitais kolegoms, nuoširdžiai besidalijantis profesinėmis žiniomis. Jis sutarė su kaimo bendruomenės nariais, geranoriškai teikė miškininkavimo konsultacijas privačių miškų savininkams. Pats kėlė savo kvalifikaciją kursuose ir seminaruose. Už gerą ir kūrybingą darbą 2006 m. rugsėjį jam buvo suteikta pirmą kvalifikacinę girininko klasę.

Pernai aplinkos ministras jam pareiškė padėką už reikšmingą indėlį siekiant aplinkos gerovės indekso rezultatų ir Lietuvos vardo garsinimą miškų išsaugojimo srityje. Būti miškininku Valentinui reiškė nuolat kurti, domėtis, atrasti.

Valentiną pažinojome ir kaip šeimos žmogų: dėmesingą vyrą ir rūpestingą tėvą savo šeimoje bei gerą sūnų tėvams.

Būti miškininku – tai tas pat, kas būti menininku, kuriančiu rytojų šiandieną. Išėjus amžinybėn lieka miškuos su meile sodinti medžiai, kurie ilgus metus oš amžiną melodiją apie buvusį tarp mūsų kolegą, draugą, principingą, nuoširdų, darbštų ir dorą žmogų.

Nuoširdžiausią užuojautą reiškiamė velionio žmonai Janinai, mūsų kolektyvo darbuotojai, jų sūnums bei tėvams, broliui ir kitiems artimiesiems.

Prienų miškų urėdijos darbuotojai

gegužė

Su 30-uoju gimtadieniu

Gegužės 9 d. šią sukaktį pažymintį Dubravos EMM urėdijos Vaisvydavos girininkijos eigulį AIVARĄ AUDÉJAITĮ, 11 d. – ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miško biologijos ir miškininkystės instituto doktorantę GERDĄ ŠILINGIENĘ, 15 d. – Kėdainių miškų urėdijos Dotnuvos girininkijos eigulį RIMANTĄ MICKŲ, 24 d. – Ukmergės miškų urėdijos prekybos vadybininkę SILVIJĄ AŠTRAUSKIENĘ, 29 d. – Šiaulių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio viršininką SIMONĄ VAITEKŪNĄ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Gegužės 3 d. šią sukaktį pažymintį Šalčininkų miškų urėdijos darbininką MAREK SUŠINSKI, 4 d. – Rietavo miškų urėdijos personalo inspektorę GAIVĄ STONČIUTĘ, 10 d. – Panevėžio miškų urėdijos miško apsaugos inžinierių KORNELIJŲ ALEKNĄ, Kaišiadorių miškų urėdijos Palomenės girininkijos girininką LINĄ KAZAKVIČIŲ, 12 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Klaipėdos teritorinio poskyrio vedėją ERNESTĄ LUČAUSKĄ, 22 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos medelyno darbininkę VAIDĄ ŽEMAITIENĘ, 25 d. – ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miško biologijos ir miškininkystės instituto direktorių dr. GEDIMINĄ BRAZAITĮ, Šiaulių miškų urėdijos informatiką ALGIMANTĄ ČEPAUSKĄ, Veisiejų miškų urėdijos Veisiejų girininkijos girininko pavaduotoją RIMĄ DZEMYDĄ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Gegužės 5 d. šią sukaktį pažymintį Panevėžio miškų urėdijos Gustonių girininkijos girininko pavaduotoją VIRGINIJŲ SADAUSKĄ, 9 d. – Vilniaus miškų urėdijos medelyno viršininkę REDĄ

KONSTANTINAVIČIENĘ, 10 d. – Ignalinos miškų urėdijos urėdą ALFREDĄ AŠKELĖNĄ, Rietavo miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę VIRGINIJĄ ŠTULPINIENĘ, 11 d. – Prienų miškų urėdijos kiemsargi-kūriką ROMĄ JASKUTĖLĮ, 13 d. – Kretingos miškų urėdijos Palangos girininkijos girininką STANISLOVĄ JONAITĮ, Radviliškio miškų urėdijos Šeduvos girininkijos miško darbininką JUOŽĄ VITKŲ, 15 d. – Radviliškio miškų urėdijos sekretorę BIRUTĘ INDIENĘ, 19 d. – Valkininkų miškų urėdijos Pirčiupių girininkijos miško pjovėją STASĮ GRIEŽĘ, 23 d. – Kauno miškų urėdijos vyriausiosios buhalterės pavaduotoją DALEJĄ DABAŠINSKIENĘ, 27 d. – Šakių miškų urėdijos Kidulių girininkijos miško pjovėją VITĄ JAKAITĮ, 28 d. – Valstybinio miškotvarkos instituto duomenų bazės operatorę DANGUOLĘ ŠUOPYTĘ, Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio degalų sandėlininką-šaltkalvį VYTAUTĄ EŽERINSKĮ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Gegužės 4 d. šią sukaktį pažymintį Valkininkų miškų urėdijos buhalterę RITĄ SAULĖNIENĘ, 5 d. – Kuršėnų miškų urėdijos buhalterę LAIMĘ SKUKAUSKIENĘ, 7 d. – Tytuvėnų miškų urėdijos Tytuvėnų girininkijos eigulį PETRĄ MORKŪNĄ, 8 d. – Alytaus miškų urėdijos Sudvųjų girininkijos girininką RIMGAUDĄ ALEKNAVIČIŲ, 16 d. – Švenčionėlių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio valytoją SOFIJĄ KUKULSKIENĘ, 20 d. – Šakių miškų urėdijos Lekėčių girininkijos valytoją ELENĄ

DOBILIENĘ, Kupiškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio automobilio vairuotoją-krovos mašinos operatorių VYTAUTĄ GARNĮ, 27 d. – Švenčionėlių miškų urėdijos sekretorę ONUTĘ LAPINIENĘ, 28 d. – Valkininkų miškų urėdijos prekybos vadybininką VYTAUTĄ ANDRIULIONĮ.

Su 70-uoju gimtadieniu

Gegužės 12 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Šiaulių miškų urėdijos Meškuičių girininkijos girininką ČESLOVĄ SUNGAILĄ, 15 d. buvusį ilgametį Biržų miškų urėdijos vyriausiąjį inžinierių RIMVYDĄ MAČIUKĄ, 17 d. – buvusią ilgametę Biržų miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę BIRUTĘ BARONIENĘ, 19 d. – buvusį ilgametį Šakių miškų urėdijos Jančių girininkijos eigulį ROMUALDĄ GUOGĄ.

Gegužės 14 d. sukanka 75-eri buvusiai ilgametėi Utenos miškų urėdijos buhalterei-kasininkei VALERIJAI RUZGIENEI, 15 d. – buvusiam ilgamečiam Šakių miškų urėdijos urėdui KSAVERUI VAIČIŪNUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Gegužės 1 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Valkininkų miškų urėdijos Šalčios girininkijos girininką ANTANĄ TAMULEVIČIŲ, buvusį ilgametį Šiaulių miškų urėdijos Bubių girininkijos girininką ALBINĄ ALGIRDĄ BORUSEVIČIŲ, 5 d. – buvusį Rokiškio miškų urėdijos vairuotoją LIONGINĄ JASINKEVIČIŲ, 16 d. – buvusį ilgametį Valstybinio miškotvarkos instituto darbuotoją JUOŽĄ VAITKŲ.

Gegužės 8 d. sukanka 85-eri ilgamečiam buvusios Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos darbuotojui VYTAUTUI KUČINSKUI, 10 d. – buvusiam Rokiškio miškų urėdijos vairuotojui ANTANUI PLANIUI.

Naujos pareigos

Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijoje:

TOMAS TUKAČIAUSKAS, dirbęs šio parko direkcijos direktoriumi, paties prašymu 2013 m. sausio 11 d. atleistas iš šių pareigų; AUŠRA FESER, g. 1986 m., Vilniaus universitete įgijusi geografijos dėsytijos specialybę, 2013 m. balandžio 5 d. laimėjusi konkursą, nuo balandžio 17 d. dirba šio parko direkcijos direktore.

Tauragės miškų urėdijoje:

IVETA VACHOVIAK, baigusi 2009 m. Kauno technologijos universitetą, 2013 m. balandžio 2 d. paskirta ekonomiste; AUŠRA NOREIKIENĖ, baigusi 2010 m. Vytauto Didžiojo universitete viešojo administravimo studijų programą, 2013 m. kovo 1 d. paskirta urėdijos sekretore; VIDAS JASAITIS, dirbęs Batakių girininkijos girininku, 2013 m. vasario 8 d. perkeltas Balskų girininkijos girininku;

EUGENIJUS AURILA, dirbęs Balskų girininkijos girininku, pačiam prašant 2013 m. vasario 8 d. atleistas iš šių pareigų; GINTARAS STANKEVIČIUS, dirbęs Tauragės girininkijos girininko pavaduotoju, 2013 m. vasario 11 d. paskirtas Batakių girininkijos girininku; RAIMUNDAS IVINSKIS, dirbęs Balskų girininkijos girininko pavaduotoju, šalių susitarimu 2013 m. sausio 31 d. atleistas iš pareigų; VIDMANTAS PAKALNIŠKIS, baigęs 1986 m. Kauno A. Kvedaro miškų technikumą, 2013 m. balandžio 2 d. paskirtas Balskų girininkijos girininko pavaduotoju. Anksčiau dirbo UAB „Tauragės Vika“ direktoriumi; AIDAS GAUDIEŠIUS, dirbęs Eičių girininkijos girininko pavaduotoju, 2013 m. vasario 22 d. perkeltas Tauragės girininkijos girininko pavaduotoju; ARŪNAS GENDROLIUS, baigęs 1985 m. Kauno A. Kvedaro miškų technikumą, 2013 m. balandžio 3 d. paskirtas Eičių girininkijos girininko pavaduotoju. Anksčiau dirbo UAB „Tauragės šilumos tinklai“ vyresnioju kontrolieriumi.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE BUFFALO

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Savanorių pr. 193,
LT-02300 Vilnius

 KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

Mesk iššūki, pajusk jėgą.

Naujasis *Husqvarna* 550XP[®] pasižymi puikia išvaizda bei mažu svoriu. Jis yra galingas bei aprūpintas naująja RevBoost™ funkcija skirta tam, kad reikiamu momentu padidintų grandinės sukimosi greitį, bei šakų genėjimą padarytų dar efektyvesnį. Ši bei daugelis kitų technologinių naujovių padės jums dirbti greitai ir lengvai bet kokioje situacijoje.

Tai tik vienas modelis iš gausaus *Husqvarna* grandininių pjūklų asortimento. Apsilankykite pas artimiausią prekybos atstovą ir profesionalūs konsultantai padės jums išsirinkti tinkamiausią.

Daugiau informacijos: (8 37) 30 86 00

HUSQVARNA 550 XP[®]

50.1 cm³ – 2.8 kW[®] – 4.9 kg.

Taip pat galite rinktis modelį su žildomomis rankenomis - 550 XP[®] G.

[®] Nominali gamintojo nurodoma galia.

www.husqvarna.lt